

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับ
ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
Development of Self-access Learning Packages to Enhance Communicative
English Skills of Community Tourism Entrepreneurship: A Case Study of
Doi Saket District, Chiangmai Province

โดย

ดร.เดชา ตาละนิก

ผศ.ดร.สำราญ ชันสำโรง

ผศ.ดร.วิสุทธิชัย ไชยสิทธิ์

อาจารย์ปิ่น อะทะเทพ

พระครูใบฎีกาทิพย์พนาภรณ์ ขยาภินนโท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๖๑

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610761209

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับ
ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
Development of Self-access Learning Packages to Enhance Communicative
English Skills of Community Tourism Entrepreneurship: A Case Study of
Doi Saket District, Chiangmai Province

โดย

ดร.เดชา ตาละนีก

ผศ.ดร.สำราญ ชันสำโรง

ผศ.ดร.วิสุทธิชัย ไชยสิทธิ์

อาจารย์ปิ่น อะทะเทพ

พระครูใบฎีกาทิพย์พนากรณ์ ชยาภินนุโท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๖๑

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610761209

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Development of Self-access Learning Packages to Enhance Communicative English Skills of Community Tourism Entrepreneurship: A Case Study of Doi Saket District, Chiangmai Province

By

Dr.Decha Talanuek

Assitant Professor Dr.Samran Khansamrong

Assitant Professor Dr.Wisuttichai Chaiyasit

Pan Athathep

Phrakrubaideeka Thippanakorn Chayabhinundho

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

B.E. 2561

Research Project funded by Mahachulalongkormrajavidyalaya Universitly

MCU RS 610761209

(Copyright by Mahachulalongkormrajavidyalaya Universitly)

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย:	การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษาอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
ผู้วิจัย:	ดร.เดชา ตาละนีก, ผศ.ดร.สำราญ ชันสำโรง, ผศ.ดร.วิสุทธิชัย ไชยสิทธิ์, อาจารย์ปิ่น อะทะเทพ, พระครูใบฎีกาทิพย์พนาภรณ์ ชยาภินนุโท
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๑
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์โครงการวิจัย ๑) เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ๓) เพื่อประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ๑) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป การสำรวจความต้องการพัฒนาด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง ๒) ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ๓) แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังเรียนชุดสื่อการเรียนรู้ และ ๔) แบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า

- ระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับปานกลางและพอใช้ ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการในการประกอบอาชีพ
- ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้รับการออกแบบตามการวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างมีขอบเขตด้านเนื้อหา ๕ หน่วย ดังนี้ (๑) การต้อนรับและการรับจองห้องพัก (๒) การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก (๓) การบริการอาหารและเครื่องดื่ม (๔) การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (๕) การแจ้งออกจากที่พัก ผลการทดสอบความรู้ก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑

๓. ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = ๔.๔๐$)

Research Title : Development of Self-access learning Package to Enhance Communicative English Skills of Community Tourism Entrepreneurship: A Case Study of Doi Saket District, Chiangmai Province

Researchers: Dr. Decha Talanuek ,
Assistant Professor Dr.Samran Khansamrong
Assistant Professor Dr.Wisuttichai Chaiyasit
Pan Athathep ,
Prakrubadeeka Thippanakorn Chayabhinundho

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya university,
Chiang Mai campus:

Fiscal Year: 2561 / 2018

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The research has its objectives as to 1) to construct a self- access learning package of community tourism entrepreneurship Doi Saket District, Chiangmai Province and 2) to develop communicative English skills of community tourism entrepreneurship Doi Saket District, Chiangmai Province 3) to evaluate the results of using self-access learning package of community tourism entrepreneurship Doi Saket District, Chiangmai Province. The samples of the study are 30 community tourism entrepreneurs. The research instruments consist of 1) the questionnaire for collecting general data, surveying needs in developing community tourism entrepreneurs' communicative English skills 2) the self- access learning package 3) pretest and posttest and 4) the form for evaluating community tourism entrepreneurs' opinion and satisfaction towards self- access learning package.

The research results were found as follows.

1) The self-estimate of English communicative skills of the community tourism entrepreneurs was found at moderate and fair levels, not sufficient with needs in working in community tourism.

2) The self- access learning package designed according to community tourism entrepreneurs' needs analysis consists of (1) Greeting and reservation (2) Checking In and accommodation information (3) Food and beverage service (4) Attractive places (5) Checking out. Followed by pretest and posttest before and after learning by using the self- access learning package, the results were found that the

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิจัยครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้นำชุมชน ได้แก่ ร.ต. ประภาส พานชมพู่ อดีตผู้ใหญ่บ้านโป่งกุ่ม และผู้ใหญ่บ้านอาษา ศรีคำมา ผู้ใหญ่บ้านโป่งกุ่ม ผู้ดำเนินการประสานงานชุมชนในการดำเนินงานวิจัย และเก็บข้อมูล และขอขอบคุณ ผศ.ดร.ประเสริฐ ปอนถิ่น ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำแก้ไข และให้แนวคิดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย และขอขอบคุณ ดร.รณวีร์ พาผล นายภัชรภณ ฤทธิ์เต็ม ที่กรุณาให้คำแนะนำในการใช้เครื่องมือในการทำวิจัยในครั้งนี้ จนสามารถเก็บข้อมูลภาคสนามได้ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ที่สละเวลาในการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัย และพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยในครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการช่วยเหลือและกำลังใจจากภรรยา ตลอดจนเพื่อนๆ บุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลืออีกมาก ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณ และขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

ดร.เตชา ตาละนีก และคณะ

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ข)
กิตติกรรมประกาศ	(ง)
สารบัญ	(จ)
สารบัญตาราง	(ญ)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๓.๑ ขอบเขตด้านประชากร	๓
๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา	๔
๑.๓.๓ ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา	๔
๑.๓.๓.๑ ตัวแปรอิสระ	๔
๑.๓.๓.๒ ตัวแปรตาม	๔
๑.๓.๔ ขอบเขตด้านเวลา	๔
๑.๓.๕ ขอบเขตด้านสถานที่	๕
๑.๔ สมมติฐานในการวิจัย	๕
๑.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๕
๑.๖ นิยามศัพท์การวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๖
๑.๗.๑ ประโยชน์ทางวิชาการ	๖
๑.๗.๒ ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๗
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๘
๒.๑.๑ ความหมายของการเรียนรู้	๙
๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้	๑๐
๒.๑.๒.๑ ทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยม	๑๐
๒.๑.๒.๒ ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม	๑๒
๒.๑.๒.๓ ทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม	๑๓
๒.๑.๒.๔ ทฤษฎีพุทธิปัญญา	๑๕
๒.๑.๓ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม (Bloom)	๑๖

๒.๑.๔ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tyler)	๑๖
๒.๑.๕ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของกาเย่ (Gayne)	๑๗
๒.๑.๖ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor)	๑๗
๒.๑.๗ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner)	๑๘
๒.๑.๘ องค์ประกอบการเรียนรู้	๑๘
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	๑๙
๒.๒.๑ ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๑๙
๒.๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒๑
๒.๒.๓ จุดมุ่งหมายและความจำเป็นของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒๓
๒.๒.๔ กระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒๕
๒.๒.๕ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒๖
๒.๒.๖ ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒๗
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	๒๘
๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของชุมชน	๓๔
๒.๔.๑ ความหมายของกระบวนการเรียนรู้	๓๗
๒.๔.๒ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน	๓๙
๒.๕ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)	๓๙
๒.๕.๑ ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต	๓๙
๒.๕.๒ แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต	๔๑
๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๔๓
๒.๖.๑ ความหมายของการสื่อสาร	๔๔
๒.๖.๒ ความหมายของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๔๕
๒.๖.๓ ความสำคัญของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๔๗
๒.๖.๔ แนวคิดในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๔๘
๒.๖.๕ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๕๒
๒.๖.๕.๑ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	
ด้านการฟัง	๕๓
๒.๖.๕.๒ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	
ด้านการพูด	๕๔
๒.๗ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๕๖
๒.๗.๑ ความหมายของสื่อการเรียนรู้	๕๖
๒.๗.๒ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๕๗

๒.๗.๓ แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างชุดการเรียนรู้	
ด้วยตน	๕๘
๒.๗.๔ ขั้นตอนการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้	๖๐
๒.๗.๕ สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	๖๒
๒.๘ การท่องเที่ยว	๖๔
๒.๘.๑ ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว	๖๔
๒.๘.๒ องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	๖๖
๒.๘.๓ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์	๖๗
๒.๘.๔ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว	๗๑
๒.๘.๔.๑ แนวคิดเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว	๗๑
๒.๙ บริบทชุมชน	๗๑
๒.๙.๑ บริบทชุมชนทางกายภาพ	๗๑
๒.๙.๒ ประวัติความเป็นมาของชุมชน	๗๗
๒.๙.๓ สภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน	๘๐
๒.๑๐ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘๑
๒.๑๐.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๘๑
๒.๑๐.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	๘๒
๒.๑๐.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	๘๓
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินงานวิจัย	๘๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๘๓
๓.๒ พื้นที่การวิจัย	๘๗
๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๘๗
๓.๓ เครื่องมือการวิจัย	๘๗
๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือใช้ในการวิจัย	๘๗
๓.๓.๑.๑ แบบสอบถาม	๘๗
๓.๓.๑.๒ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๘๙
๓.๓.๑.๓ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน	๘๙
๓.๓.๑.๔ แบบประเมินความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้	
ด้วยตนเอง	๙๐
๓.๓.๒ เนื้อหาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๙๑
๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๙๒
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๙๔

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๙๔
๓.๖.๑ สถิติพื้นฐาน	๙๔
๓.๖.๒ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน	๙๕
๓.๗ ตารางสรุปงานขั้นตอนการวิจัย	๙๕
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๙๘
๔.๑ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	๙๙
๔.๒ ผลการแสดงระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเนื้อหาบทเรียนการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	๑๐๕
๔.๓ การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	๑๐๖
๔.๔ ผลการศึกษาความพึงพอใจการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	๑๐๗
๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย	๑๐๘
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๑๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๑๑
๕.๑.๑ การสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	๑๑๑
๕.๑.๒ การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชน ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่.....	๑๑๒
๕.๑.๓ ผลประเมินประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๑๑๓
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๓
๕.๒.๑ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความต้องการพัฒนาทักษะ (การฟังและการพูด) ภาษาอังกฤษ	๑๑๓
๕.๒.๒ ชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยตนเองของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	๑๑๕
๕.๒.๓ ความคิดเห็นของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด	

จังหวัดเชียงใหม่ต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๑๑๖
๕.๒.๓.๑ ด้านเนื้อหา	๑๑๗
๕.๒.๓.๒ ด้านภาษา	๑๑๗
๕.๒.๓.๓ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา	๑๑๗
๕.๒.๓.๔ ด้านการออกแบบ	๑๑๘
๕.๒.๓.๕ ด้านการใช้ประโยชน์	๑๑๘
๕.๓ การแพร่ผลงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์.....	๑๑๘
๕.๔ ข้อจำกัดในการวิจัย	๑๑๙
๕.๔.๑ ด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง	๑๑๙
๕.๔.๒ ด้านพื้นที่เป้าหมาย	๑๑๙
๕.๔.๓ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๑๑๙
๕.๕ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	๑๑๙
๕.๖ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	๑๑๙
บรรณานุกรม	๑๒๐
ภาคผนวก	๑๒๘
ก. บทความวิจัย	๑๒๙
ข. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์	๑๔๘
ค. ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์	๑๕๐
ง. เครื่องมือวิจัย แบบสอบถาม แบบทดสอบ ชุดสื่อการเรียนรู้ฯ เป็นต้น ...	๑๕๒
จ. ภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย	๑๖๗
ฉ. แบบสรุปโครงการวิจัย	๑๗๔
ประวัติผู้วิจัย	๑๗๗

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๔.๑ ค่าร้อยละสถานภาพแยกตามเพศ	๙๙
ตารางที่ ๔.๒ ค่าร้อยละสถานภาพแยกตามอายุ.....	๑๐๐
ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าร้อยละสถานภาพแยกตามระดับการศึกษาสูงสุด.....	๑๐๐
ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าร้อยละของระยะเวลาในการศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียน	๑๐๑
ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าร้อยละของการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	๑๐๑
ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าร้อยละของความเพียงพอของทักษะภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ	๑๐๒
ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าร้อยละของการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในปัจจุบัน	๑๐๒
ตารางที่ ๔.๘ ค่าร้อยละของแหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติม	๑๐๒
ตารางที่ ๔.๙ ทักษะภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหารประเด็นที่ต้องการพัฒนา	๑๐๓
ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงประเด็นที่ต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยสรุป	๑๐๔
ตารางที่ ๑๑ แสดงระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเนื้อหาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกก๊าด จังหวัดเชียงใหม่	๑๐๕
ตารางที่ ๑๒ เปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน	๑๐๖
ตารางที่ ๑๓ ความคิดเห็นที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกก๊าด จังหวัดเชียงใหม่	๑๐๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลของไทยเห็นความสำคัญของการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ว่าด้วยการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในประเทศเป็นสำคัญส่งเสริมการลงทุนที่ยั่งยืน และสร้างคุณสมบัติของการเจริญเติบโตในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน การปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม^๑ (คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (๒๕๕๔) ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

๑) เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพสู่ธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมให้กับธุรกิจ ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาสินค้าและบริการ และส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ

๒) ขยายฐานการผลิตและการตลาดของภาคธุรกิจบริการที่มีศักยภาพออกสู่ตลาดต่างประเทศ โดยพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่การผลิต ส่งเสริมการบุกเบิกตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพในตลาดต่างประเทศเพื่อสนับสนุนการขยายตลาดของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพของไทย พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะการบริหารและความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ และพัฒนามาตรฐานธุรกิจและวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๓) พัฒนาปัจจัยแวดล้อมในภาคบริการทั้งในประเทศและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศในภาคบริการ โดยปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการของโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาระบบฐานข้อมูลภาคบริการโดยรวมของประเทศ ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และสิทธิประโยชน์ให้เอื้อต่อการลงทุน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประกอบธุรกิจ ส่งเสริมธุรกิจบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจของธุรกิจท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การ

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (๒๕๕๔), แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙), กรุงเทพฯ:สำนักนายกรัฐมนตรี, หน้า ๖๖.

ท่องเที่ยวเชิงศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรทางการตลาดรูปแบบใหม่ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าและขยายไปยังตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ

๕) จัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงความสามารถของทรัพยากรในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพและเพียงพอ และบูรณาการการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งสาขาการผลิตและบริการอื่น ๆ

๖) เสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อย และบุคลากรภาครัฐ เพื่อร่วมกันพัฒนาและเชื่อมโยงกับสาขาการผลิตและบริการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตามแนวทางการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของบุคลากรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง

นอกจากยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว การแปลงแผนด้านการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้นจึงมีการประกาศแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ เมื่อ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งกำหนดให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐเพื่อจัดทำแผนงานหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยกำหนดนโยบายของแผนไว้ว่าเป็นการพัฒนาให้ประเทศไทยคงความเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอย่างต่อเนื่อง โดยได้ให้การท่องเที่ยวของไทยมีการพัฒนาควบคู่ไปกับสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเพื่อเป็นการเร่งรัดให้เกิดการกระจายรายได้และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมและเข้มแข็งในการบริหารจัดการในธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง และเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรของไทยให้คงความสมบูรณ์ ตลอดจนคงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่ชัดเจนโดยได้ประกาศวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน” จากวิสัยทัศน์จะพบว่า เป้าหมายของการจัดการด้านการท่องเที่ยวของไทย คือ การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยเน้นด้านการสร้างและกระจายรายได้ รวมไปถึงการคำนึงถึงความสมดุลของทรัพยากรและความยั่งยืน

จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย และเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติและเป็นจังหวัดที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจในลำดับต้นๆ ของประเทศ นางวิภาวัลย์ วรพุฒิพงศ์ ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ เปิดเผยถึงแนวโน้มเศรษฐกิจเชียงใหม่ ครึ่งหลังของปี ๒๕๖๑ ว่า เศรษฐกิจเชียงใหม่ในครึ่งหลังของปี ๒๕๖๑ มีทิศทางขยายตัวต่อเนื่อง

โดยเฉพาะการท่องเที่ยว การเกษตรและการลงทุน^๒ อีกทั้งยังเป็นหัวเมืองใหญ่ในเขตภาคเหนือ มีการขยายตัวของธุรกิจ เป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจ กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่รองรับการขยายตัว ด้วยเส้นทางการคมนาคมและความเจริญทางด้านเศรษฐกิจจากองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ที่เข้ามามีการลงทุนเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความหลากหลาย ซึ่งในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก และพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติมีความนิยมที่จะหาที่พักแบบเคหะพำนัก หรือ Homestay เพื่อได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ประกอบการมีความสนใจในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากทักษะการสื่อสารทางภาษาอังกฤษมีความจำเป็นในการประกอบธุรกิจ กอปรกับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มากขึ้นในช่วงปีที่ผ่านมา

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ข้างต้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงโอกาสในการช่วยส่งเสริมพัฒนาศักยภาพในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับประชาชนทุกคน อีกทั้งเป็นการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้แบบตลอดชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและชุมชน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑) เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
- ๒) เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
- ๓) เพื่อประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านประชากร

^๒วิภาวัลย์ วรพุฒิพงศ์ (๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑), เศรษฐกิจเชียงใหม่โตต่อเนื่อง, ฐานเศรษฐกิจ คันเมื่อ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.thansettakij.com/content/๓๐๔๓๗๕>.

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ๑. ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ๒. ผู้ที่คาดว่าจะประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ๓. ผู้ที่อยากเรียนรู้ภาษากับการสื่อสารการท่องเที่ยว ในชุมชน อำเภออดอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง จำนวน ๕ บท ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การต้อนรับและการรับจองห้องพัก / การกล่าวต้อนรับ / การรับจองห้องพัก / การรับจองห้องพักผ่านโทรศัพท์ / การตอบรับการสำรองห้องพัก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก / การลงทะเบียนห้องพัก / การชี้แจงราคาห้องพัก / การให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสถานที่พัก / การแนะนำรายละเอียดการเข้าพัก /

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การบริการอาหารและเครื่องดื่ม / การแนะนำเมนูอาหารท้องถิ่น / การอธิบายส่วนประกอบอาหารท้องถิ่น / การบอกถึงรสชาติของอาหาร / การแนะนำเครื่องดื่ม /

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว / การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัด / การบอกเส้นทางและวิธีการเดินทาง / การแนะนำของฝาก ของที่ระลึก / การบอกราคาและการต่อรองราคา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การแจ้งออกจากที่พัก / การแจ้งออกและการถามรายละเอียดค่าที่พัก / การแนะนำวิธีการชำระเงิน / การรับเงินและทวงเงิน / การกล่าวขอบคุณและอำลา

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

๑.๓.๓.๑ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คู่มือเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง สำหรับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓.๓.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นผู้ประกอบการและระบบการให้บริการที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่ เดือนตุลาคม ๒๕๖๐- เดือนกันยายน ๒๕๖๑

๑.๓.๕ ขอบเขตด้านสถานที่

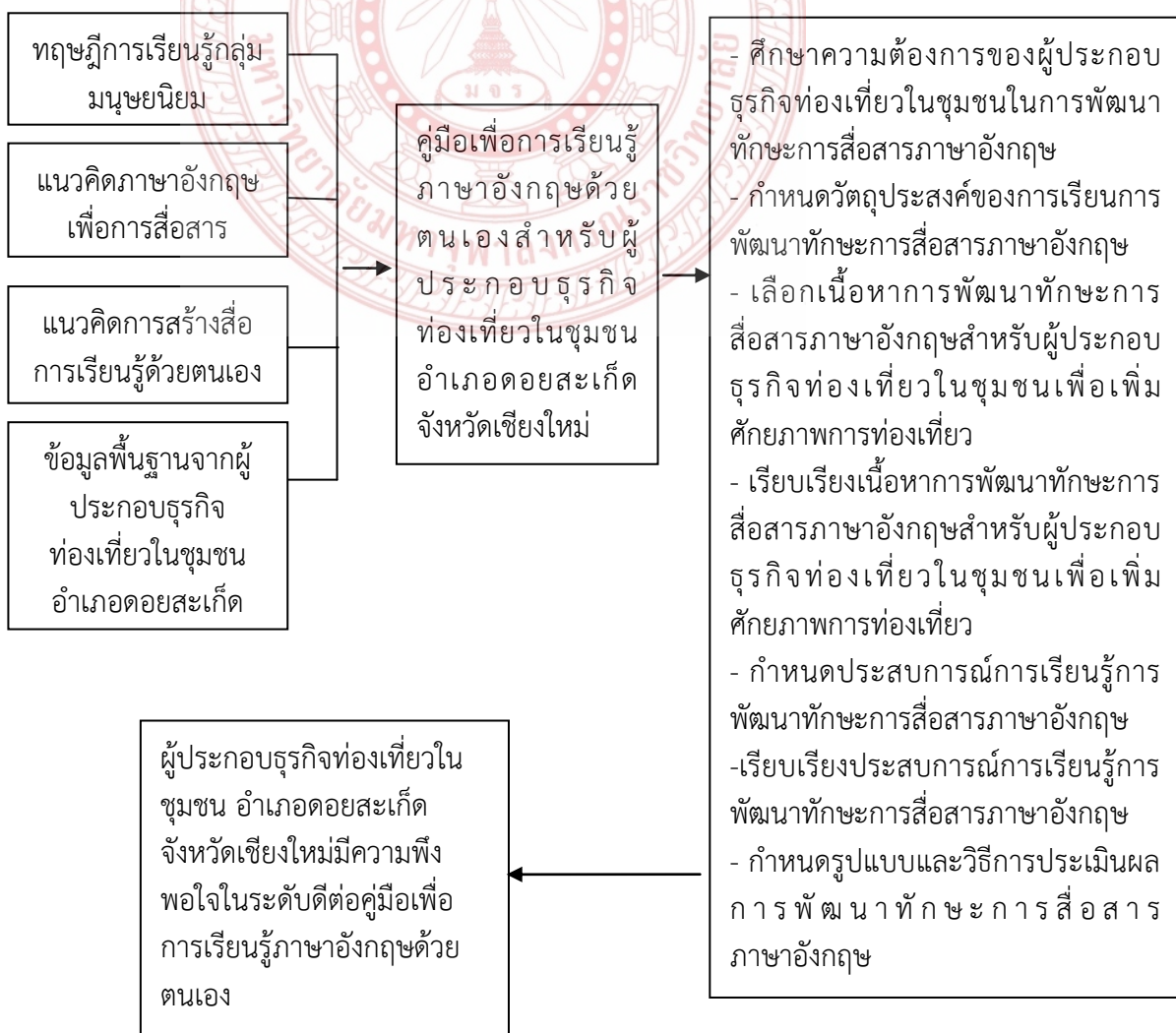
อำเภออดอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔. สมมติฐานในการวิจัย

ชุมชนหมู่บ้านโหมสเตย์มีศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

๑.๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจะใช้ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่กลุ่มมนุษยนิยมซึ่งเชื่อว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แนวคิดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารซึ่งเน้นที่ความสามารถในการสื่อสารตามวัตถุประสงค์มากกว่าความถูกต้องแม่นยำทางไวยากรณ์ และการสร้างสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเน้นรูปแบบที่ใช้การได้ง่าย ไม่ซับซ้อน เหมาะสมและตอบสนองความต้องการในการเรียนของผู้เรียนได้ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังต่อไปนี้

๑.๖. นิยามศัพท์ในการวิจัย

สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในที่นี้หมายถึง การนำสิ่งที่รอบตัว เช่น การทำงาน ชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อม มาพัฒนาเป็นเนื้อหาในการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

ทักษะการสื่อสาร ในที่นี้หมายถึง กระบวนการใช้ภาษาในการรับและส่งสาร ด้วยภาษาอังกฤษในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน รวมทั้งภาษาท่าทาง โดยส่งสารออกไปแล้ว ผู้รับและผู้ส่งสารมีการตอบสนอง ในการสื่อสารนั้น ๆ

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ในที่นี้หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ชุมชน น้ำพุร้อนบ้านโป่งกุ่ม อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่

๑.๗. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ประโยชน์ทางวิชาการ

๑) ได้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่

๒) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับดี

๓) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ มีความพึงพอใจต่อคู่มือเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง อยู่ในระดับดี

๔. ได้นำเสนอผลการวิจัยในที่ประชุมสัมมนาระดับชาติหรือนานาชาติและตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ

๑.๗.๒ ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้

๑) เป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่อื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

๒) เป็นการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน : กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ในการทำวิจัยดังนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

๒.๑.๑ ความหมายของการเรียนรู้

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

๒.๑.๒.๑ ทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยม

๒.๑.๒.๒ ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม

๒.๑.๒.๓ ทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม

๒.๑.๒.๔ ทฤษฎีพหุปัญญา

๒.๑.๓ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม (Bloom)

๒.๑.๔ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tyler)

๒.๑.๕ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของกาเย่ (Gayne)

๒.๑.๖ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor)

๒.๑.๗ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner)

๒.๑.๘ องค์ประกอบการเรียนรู้

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๑ ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๓ จุดมุ่งหมายและความจำเป็นของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๔ กระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๕ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๖ ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของชุมชน

๒.๔.๑ ความหมายของกระบวนการเรียนรู้

- ๒.๔.๒ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน
- ๒.๕ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)
 - ๒.๕.๑ ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - ๒.๕.๒ แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต
- ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - ๒.๖.๑ ความหมายของการสื่อสาร
 - ๒.๖.๒ ความหมายของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - ๒.๖.๓ ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - ๒.๖.๔ แนวคิดในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - ๒.๖.๕ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - ๒.๖.๕.๑ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟัง
 - ๒.๖.๕.๒ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการพูด
- ๒.๗ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - ๒.๗.๑ ความหมายของสื่อการเรียนรู้
 - ๒.๗.๒ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - ๒.๗.๓ แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - ๒.๗.๔ ขั้นตอนการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้
 - ๒.๗.๕ สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
- ๒.๘ การท่องเที่ยว
 - ๒.๘.๑ ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว
 - ๒.๘.๒ องค์ประกอบของการท่องเที่ยว
 - ๒.๘.๓ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์
 - ๒.๘.๔ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว
 - ๒.๘.๔.๑ แนวคิดเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว
- ๒.๙ บริบทชุมชน
 - ๒.๙.๑ บริบทชุมชนทางกายภาพ
 - ๒.๙.๒ ประวัติความเป็นมาของชุมชน
 - ๒.๙.๓ สภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน
- ๒.๑๐. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - ๒.๑๐.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๑๐.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

๒.๑๐.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ทั้งในด้านการงานและด้านบุคลิกภาพอันนำมาซึ่งการปรับตัวที่ดี การเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งในทางตรงและทางอ้อมการเรียนรู้บางอย่างเกิดขึ้นได้เอง โดยอัตโนมัติ เป็นไปตามกลไกของธรรมชาติ แต่การเรียนรู้บางด้านต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ เพื่อให้เข้าใจการเรียนรู้ได้ดีขึ้นจึงควรศึกษาธรรมชาติของการเรียนรู้

๒.๑.๑ ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้แม้มีผู้รู้ให้ความหมายคล้ายกันและแตกต่างกัน แคบและกว้างต่างกัน แต่สามารถสรุปได้ดังนี้

การเรียนรู้ (Learning) คือ กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การพัฒนาความคิดและความสามารถ โดยอาศัยประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม

Hilgard (๑๙๗๑)^๒ ได้ให้การความหมายการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม โดยการแสดงกริยาโต้ตอบต่อ สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

Cronbach (๑๙๖๓)^๓ ได้อธิบายว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์

Morris (๒๐๐๒)^๔ ได้อธิบายว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการของประสบการณ์ และการฝึกหัดก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอย่างถาวร

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลจากประสบการณ์และการฝึกหัด

^๑มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, (๒๕๕๓), คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้, ปทุมธานี: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง, หน้า ๙.

^๒Hilgard E.R., Atkinson R.C. and Atkinson R.L., (1971), *Introduction to Psychology*, New York: Harcourt Brace Jovanovich.

^๓Cronbach L.J., (1963), *Educational Psychology*, New York: Harcourt, Brace & Co.

^๔Morris C.G., Maisto A.A., (2002), *Psychology An Introduction*, USA: Prentice Hall, 11th ed.

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

ปรัชญาการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนักศึกษาได้นำแนวคิดจากปรัชญามาทำการพิสูจน์ยืนยันด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์แล้วนำเสนอข้อความรู้ออกมาเป็นทฤษฎีทางการศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ในการจัดมวลงประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามที่คาดหวัง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดการเรียนการสอนและ ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ยากที่ผู้สอนจะใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทฤษฎีหนึ่งทฤษฎีใดโดยเฉพาะ^๕ โดยที่แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยามีหลายทฤษฎี ซึ่งในการ วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผล การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ ดังนี้

๒.๑.๒.๑ ทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยม (Cognitive) นักทฤษฎีที่มีแนวคิดจัดอยู่ในกลุ่มนี้เช่น เพียเจต์ (Piaget) บรุนเนอร์ (Bruner) ออซูเบล (Ausubel) ซึ่งขอกล่าวรายละเอียด ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

เพียเจต์เชื่อว่า สติปัญญาของบุคคลมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอนตามวัย ดังนี้

- ก) **ขั้นการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส (Sensory-motor Period)** เป็นขั้นพัฒนา การในวัย 0-2 ปี เด็กในวัยนี้มีความคิดตามการรับรู้และการกระทำ
- ข) **ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Pre-operational Period)** เป็นขั้นพัฒนาการ ในวัย 2-7 ปี ความคิดของเด็กยังขึ้นอยู่กับการรับรู้และการกระทำเป็นส่วนใหญ่ แต่เริ่มเรียนรู้ สัญลักษณ์และการใช้เหตุผลได้บ้าง
- ค) **ขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period)** เป็นขั้น พัฒนาการในวัย 7-๑๑ ปี เด็กสามารถสร้างภาพในใจ คัดย้อนกลับ และเข้าใจความสัมพันธ์ของตัวเลข และสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น

^๕ ทิศนา ขมมณี, (๒๕๔๕), วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๔๑.

^๖ สุรางค์ โคว์ตระกูล, (๒๕๓๖), จิตวิทยาการศึกษา, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๒๒๓.

ง) ขั้นการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Period) เป็นขั้น พัฒนา การในช่วง ๑๑-๑5 ปี เด็กสามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมและคิดตั้งสมมติฐานได้

นอกจากนี้ เพียเจต์ ยังได้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการทางสติปัญญาไว้ว่า บุคคลเกิดการเรียนรู้จากกระบวนการซึมซับหรือดูดซึม (Assimilation) ข้อมูลและประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าไปเชื่อมโยงกับโครงสร้างทางสติปัญญาเดิมของตน เป็นเหตุให้โครงสร้างเดิมเปลี่ยนไป แต่หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์กับประสบการณ์เดิมให้เข้ากันได้ก็จะเกิดภาวะไม่สมดุล ซึ่งบุคคลต้องใช้กระบวนการปรับสภาวะ (Accommodation) เข้าไปช่วย

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน^๗ ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการ ดังนี้

๑. ครูควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน และจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่าง เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน ไม่ควรบังคับให้เด็กเรียนในขณะที่ยังไม่พร้อม เพราะอาจทำให้เด็กเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนได้

๒. ครูควรเริ่มสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์มาก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเก่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๓. ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับประสบการณ์ที่หลากหลาย และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวทั้งทางธรรมชาติ กายภาพและบุคคล รวมทั้งสื่อและเทคโนโลยีทั้งหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ซึมซับรับข้อมูลต่าง ๆ เข้าสู่โครงสร้างทางสติปัญญาของตน ถ้าเกิดความขัดแย้งทางปัญญาซึ่งบุคคลจะต้องใช้กระบวนการปรับสภาวะ (Accommodation) ช่วยสร้างความหมาย ของข้อมูลใหม่และเก่าให้แก่ตนเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์

บรุนเนอร์ เชื่อว่ามนุษย์ เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและกระบวนการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery Learning) เขากล่าวว่ามนุษย์มีขั้นการเรียนรู้จากภาพแทนของจริง (Enactive Stage) และ ขั้นการเรียนรู้จากของจริง (Iconic Stage) และขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) เขาเชื่อว่าการเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุด คือ การให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ เกิดขึ้นได้จากการที่คนเราสามารถสร้างความคิดรวบยอด และเกิดการคิดแบบหยั่งรู้ (Intuition) ขึ้น โดยแรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน^๘ ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการ ดังนี้

^๗ ทิศนา แวมมณี, (๒๕๔๕), จิตวิทยาการศึกษา, หน้า ๑๗.

^๘ เรื่องเดียวกัน , หน้า ๑๘.

๑. ครูควรวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหา สารการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับขั้นพัฒนา การทางสติปัญญาของผู้เรียน

๒. ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะจะเป็น การเรียนรู้ที่มีความหมาย

๓. ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียน

๔. ครูควรสอนให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด

๕. ครูควรสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Theory of Meaningful Verbal Learning)

เดวิด ออซูเบล (David Ausubel) อธิบายว่า การเรียนรู้ที่ดีคือการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับสิ่งเดิมที่มีอยู่ จาก แนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีหลักการ คือ ครูควรนำเสนอ ความคิดรวบยอดที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ล่วงหน้าก่อนการสอนสาระนั้น (Advance Organizer) เพื่อผู้เรียนจะได้ใช้ในการเชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระ ที่จะต้องเรียนรู้

๒.๑.๒.๒ ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

นักจิตวิทยาที่มีแนวคิดจัดอยู่ในกลุ่ม นี้ เช่น ธอร์นไดท์ (Thorndike) พา ฟลอฟ (Pavlov) สกินเนอร์ (Skinner) ฮัลล์ (Hull) มีความเชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์จะเป็นเงื่อนไข เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการเรียนรู้ นั้น และการเรียนรู้จะมีความถี่ มากขึ้นหากได้รับการเสริมแรง ซึ่งหลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้^๙ มีรายละเอียด ได้แก่

ก) การเรียนรู้เกิดจากการกระทำและการสังเกตจากผู้อื่น ซึ่งมีผล ก่อให้เกิด พฤติกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ๆ

ข) การเสริมแรงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นและ การเสริมแรง ทางบวกดีกว่าการเสริมแรงทางลบ

ค) การปฏิบัติพร้อมการให้ข้อมูลย้อนกลับ จะช่วยปรับปรุงการ เรียนรู้และความคงทนของความจำ

ง) การเรียนรู้เริ่มจากสิ่งที่ยังไปหาสิ่งที่มีความสลับซับซ้อน และ การเรียนรู้ จากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่

^๙ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (๒๕๔๓), จิตวิทยาการศึกษา, กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม, หน้า ๓๘-๕๙.

- จ) การเรียนรู้ควรเริ่มจากที่ละเอียดน้อย และเป็นตามลำดับ
ขั้นตอน
- ฉ) การปฏิบัติตามต้องการหรือผลที่ได้รับจากการเรียนรู้ ควรมีการบอกกล่าว ไว้ล่วงหน้า เช่น การกำหนดไว้เป็นจุดประสงค์
- ช) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เนื่องจากความใกล้ชิดระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง เช่น เมื่อผู้สอนแสดงบัตรคำ แล้วให้ผู้เรียนอ่านบัตรคำนั้นทันที
- ซ) การฝึกหัด หมายถึง การทำพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งซ้ำๆ เพื่อให้จำได้อย่างคงทน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นในการเรียนทักษะต่าง ๆ
- ฌ) สภาพของแรงขับ (Drive) มีความสำคัญในการเรียนรู้ การสนใจทั้งทางกาย และจิตใจมีผลต่อการเรียนรู้
- ญ) ความขัดแย้งและความคับข้องใจจะเกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้เมื่อผู้เรียน ประสบกับปัญหา อาจเป็นได้ทั้งอุปสรรคและแรงจูงใจ
- ฎ) ผลของการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้ หรือวัดได้ ตัวอย่างของการ จัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม เช่น บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียน โปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีแนวคิด ที่คล้ายคลึงกัน

๒.๑.๒.๓ ทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

นักทฤษฎีที่มีแนวคิดจัดอยู่ในกลุ่มนี้ เช่น มาสโลว์ (Maslow) รอเจอร์ส (Rogers) โนลส์ (Knowles) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้^{๑๐}

ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ (Maslow) กล่าวว่า กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีความ ต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น ได้แก่ ชั้นความต้องการทางร่างกาย (Physical need) ชั้นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Need) ชั้นความต้องการการยอมรับและการยกย่อง จากสังคม (Belonging Need) และชั้นความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ (Self Esteem) และต้องการที่จะรู้จักตนเอง และพัฒนาตนเองนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Self Actualization)

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการ ดังนี้คือ ครูควรสังเกตว่าผู้เรียนมีความ

^{๑๐} ทิศนา แคมมณี, (๒๕๔๕), จิตวิทยาการศึกษา, หน้า ๑๕.

ต้องการพื้นฐานอยู่ในระดับใด และพยายามช่วยสนองความต้องการ ของเขา เพื่อช่วยให้เขาเกิดการ เรียนรู้ได้ดี นอกจากนี้ การให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการ เรียนรู้ รวมทั้งการจัด บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเองตามสภาพจริง

ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส (Rogers)

รอเจอร์ส (๑๙๖๙)^{๑๑} อธิบายว่า อธิบายว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ดี หากอยู่ในสภาพที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระบรรยากาศการเรียนที่ผ่อนคลายและ เอื้อต่อการเรียนรู้ จะ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการ ได้สรุปการจัดการ เรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการ ดังนี้^{๑๒}

๑. ครูควรสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย ไม่น่ากลัว ทำให้ผู้เรียน รู้สึกไว้วางใจ

๒. ครูควรสอนแบบชี้แนะ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำตนเองในการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนมี ศักยภาพ และแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของโนลส์ (Knowles)

โนลส์ (Knowles)^{๑๓} กล่าวว่า การเรียนรู้ ของมนุษย์เป็นกระบวนการภายในที่ อยู่ในความควบคุมของแต่ละคน ซึ่งคนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อ มีอิสระที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการด้วย วิธีที่ตนพอใจ แต่ละคนมีเอกลักษณ์เฉพาะตนซึ่งควรได้รับการส่งเสริมและควรได้รับเสรีภาพที่จะ ตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยที่จะต้อง มีความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจของตน

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้สรุปการ จัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการดังนี้

๑. ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้ของตน และควร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสาระหรือเรื่องที่จะเรียนด้วยวิธีเรียนด้วยตนเอง

๒. ครูควรมีความเข้าใจและส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

๓. ครูควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนตัดสินใจด้วยตนเองและยอมรับผลของ การตัดสินใจหรือการกระทำของตน

^{๑๑}Rogers, Carl R. (1969), *Freedom to Learn*, Ohio: Charles E. Meril, Publishing Company.

^{๑๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙.

^{๑๓}Knowles, Malcolm S., (1975), *Self-Direct Learning: A Guide for Learners and Teachers*, New York: Association Press.

๒.๑.๒.๔ ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences)

การ์ดเนอร์ (Gardner)^{๑๔} กล่าวว่า เซาว์นปัญญา (Intelligence) ของบุคคล มิได้มีเพียงความสามารถ ทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์ดังที่เคยเชื่อกันมาแต่อดีต บุคคลแต่ละคนมี เซาว์นปัญญาอยู่อย่าง หลากหลายถึง ๘ ด้านด้วยกัน เพียงแต่จะมีความสามารถแต่ละด้านไม่เท่ากัน ความสามารถที่จะ ผสมผสานกันออกมาทำให้บุคคลแต่ละคนมีแบบแผนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน หากบุคคลได้รับ การส่งเสริมที่เหมาะสม จะสามารถพัฒนาความสามารถที่ตนมีอยู่ให้เต็มศักยภาพได้ เซาว์นปัญญา ๘ ประการ ดังกล่าวได้แก่

๑. ด้านภาษา
๒. ด้านคณิตศาสตร์หรือการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ
๓. ด้านมิติสัมพันธ์
๔. ด้านดนตรี
๕. ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ
๖. ด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น
๗. ด้านการเข้าใจตนเอง

๘. ด้านการเข้าใจธรรมชาติ เซาว์นปัญญาแต่ละด้านไม่ได้ทำงานแยกจากกัน แต่ มักจะทำงานในลักษณะผสมผสานกันไป เซาว์นปัญญาทุกด้านได้รับการถ่ายทอดทาง พันธุกรรม ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคมอันได้แก่ วัฒนธรรมและการศึกษา การ์ดเนอร์ (Gardner) อธิบายว่า เซาว์นปัญญาของบุคคลจะแสดงออกทางความสามารถ ๓ ประการ ได้แก่

๑. ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพการณ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติและตามบริบททาง วัฒนธรรมของบุคคลนั้น
๒. ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพและสัมพันธ์ กับบริบททางวัฒนธรรม
๓. ความสามารถในการแสวงหาหรือตั้งปัญหาเพื่อหาคำตอบและเพิ่มพูนความรู้

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการดังนี้^{๑๕}

^{๑๔}Gardner, H. (1992), *The Unschooled Mind: How Children Think & How Schools Should Teach*, New York: Basic Book.

^{๑๕}ทีศนา แคมมณี, (๒๕๔๕), *จิตวิทยาการศึกษา*, หน้า ๒๑-๒๒.

๑. ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่สามารถส่งเสริมเชาวน์ปัญญาหลายๆ ด้าน หรือที่เรียกว่า Whole Brain Activities เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองอย่างรอบด้านและพัฒนาความสามารถเฉพาะตนให้เต็มศักยภาพ

๒. ครูควรช่วยให้ผู้เรียนค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตน ภาควิชาในเอกลักษณ์ของตน และเคารพในเอกลักษณ์ของผู้อื่น รวมทั้งเห็นคุณค่าและเรียนรู้ที่จะใช้ความแตกต่างของแต่ละบุคคล ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

๓. ครูควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับเชาวน์ปัญญาในแต่ละด้านของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนมีระดับพัฒนาการในเชาวน์ปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากัน ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันสำหรับผู้เรียน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน

๔. ครูควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกด้าน และในการวัดผลควรให้สัมพันธ์กับบริบทที่แท้จริงของการใช้ความสามารถตามปกติในด้านที่จัดนั้น

๒.๑.๓ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม (Bloom)

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม (Bloom)^{๑๖} ได้แบ่งการเรียนรู้เป็น ๖ ระดับ ดังนี้ คือ

๑. ความรู้ที่เกิดจากความจำ (Knowledge) ซึ่งเป็นระดับล่างสุด
๒. ความเข้าใจ (Comprehend) เข้าใจว่า คืออะไร
๓. การประยุกต์ (Application) ประยุกต์ใช้ในการทำงาน
๔. การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้
๕. การสังเคราะห์ (Synthesis) สามารถนำส่วนต่าง ๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่ได้ให้แตกต่างจากรูปเดิมเน้นโครงสร้างใหม่
๖. การประเมินค่า (Evaluation) วัดได้และตัดสินได้ว่า อะไรถูกหรือผิด ประกอบการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) เมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่า การเรียนการสอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดรูปแบบใหม่ได้

๒.๑.๔ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tyler)^{๑๗} ได้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนด้วยกัน คือ

^{๑๖}Bloom, B.S., (1972), *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook 1: Cognitive Domain 17th edition*, David Mackay, New York, p.186-238.

๑. ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ในวิชาทักษะต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกฝนในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อย ๆ และต่อเนื่อง

๒. การจัดช่วงลำดับ (Sequence) หมายถึง การจัดสิ่งทีความง่ายไปสู่สิ่งทีมีความยาก ดังนั้น การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลังให้ได้เรียนเนื้อหาทีลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๓. บูรณาการ (Integration) หมายถึง การจัดประสบการณ์จึงควรเป็นในลักษณะทีช่วยผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมทีสอดคล้องกับเนื้อหาทีเรียน เป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียนทีจะได้ใช้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ กับประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์แวดล้อม

๒.๑.๕ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของกาเย่

กาเย่ (Gayne, Robert; & Briggs)^{๑๘๗} ได้จัดการเรียนรู้ออกเป็น ๘ ขั้นตอนด้วยกัน คือ

๑. การจูงใจ (Motivation Phase) หมายถึง การคาดหวังของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้

๒. การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) หมายถึง ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งทีสอดคล้องกับความตั้งใจ

๓. การปรุงแต่งสิ่งทีรับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดความจำระยะสั้นและระยะยาว

๔. ความสามารถในการจำ (Retention Phase)

๕. ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งทีได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase)

๖. การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งทีเรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase)

๗. การแสดงออกพฤติกรรมทีเรียนรู้ (Performance Phase)

๘. การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง

๒.๑.๖ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor's Taxonomy)

๑. พฤติกรรม ควรชี้ชัดและสังเกตได้

๒. เจื่อนใจ คือ พฤติกรรมสำเร็จได้ ควรมีเจื่อนใจในการช่วยเหลือ

^{๑๘๗}Ralph W. Tyler, (1949), *Publishes Basic Principles of Curriculum and Instruction studied in the United States*. p. 185-187.

^{๑๘๘}Gagne, Robert M and Briggs, Leslie, (1979), *Principle of Instructional Design*, 2nd ed., New York: Holt, Rinehart & Winston, p. 185-187.

๓. มาตรฐาน คือ พฤติกรรมที่ได้นั้นอยู่ในเกณฑ์กำหนด

๒.๑.๗ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner's Taxonomy)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ ได้กล่าวไว้ว่า

๑. ความรู้ถูกสร้างหรือหล่อหลอมด้วยประสบการณ์
๒. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบในการเรียน
๓. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายขึ้นจากแง่มุมต่าง ๆ
๔. ผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมจริง
๕. ผู้เรียนเลือกเนื้อหาและกิจกรรมเอง
๖. เนื้อหาควรถูกสร้างในภาพรวม

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor's Tasonomy) และการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบรูเนอร์ (Bruner's Taxnomy) คือ การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ จึงจะสามารถก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๘ องค์ประกอบการเรียนรู้

กาเย่ (Gayne, Robert M.)^{๑๙} ได้จัดองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ได้แก่

๑. ผู้เรียน (Learner) มีระบบสัมผัสและระบบประสาทในการรับรู้ ซึ่งประกอบไปด้วยอวัยวะรับสัมผัส ๕ ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ระบบประสาทส่วนกลาง (A Central nervous system) และกล้ามเนื้อ (Muscles)
 ๒. สิ่งเร้า (Stimulus) คือ สถานการณ์ต่าง ๆ (Stimulus situation) ที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวผู้เรียน สำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้า ได้แก่ สถานการณ์หลาย ๆ สถานะที่เป็นเกิดขึ้นรอบตัวผู้เรียน
 ๓. การตอบสนอง (Response) คือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งเร้าแล้ว
- เกิดการเรียนรู้

สุภัทรา ขำแจ้ง (๒๕๔๙)^{๒๐} กล่าวว่า นักจิตวิทยา ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในบุคคลได้และจะมีปริมาณมากน้อยหรือมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ

^{๑๙}Gagne, Robert M., (1985a), *Conditions of learning*, 4th ed., New York: Rinehart & Winston. Inc., pp. 183-209.

^{๒๐}สุภัทรา ขำแจ้ง, (๒๕๔๙), *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้กับการเห็นคุณค่าในตัวเองของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า ๑๒.

๑. แรงจูงใจ (Motive) เปรียบเสมือนบันไดขั้นต้นของการที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ คนเราจะเรียนรู้ได้ดีหากเขามีแรงจูงใจในบทเรียนที่เขาเรียน เช่น เรื่องนั้นแปลกใหม่ น่าตื่นเต้น หรือ ตรงกับความต้องการของเขา

๒. กระบวนการสอน (Teaching procedure) ในบางครั้งผู้เรียนมีความตั้งใจ เรื่องนั้นอยู่แล้ว เพราะกระบวนการสอนของครูไม่ดีพอ กระบวนการสอนที่ส่งผลให้การเรียนมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเป็นกระบวนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้แจ่มแจ้งไม่สับสนงุนงง

๓. กระบวนการเรียน (Studying procedure) การเรียนของคนเรานั้น เกิดจากการที่ประสาทสัมผัส (Sense) ได้รับการเร้าจากสิ่งเร้า (Stimulus) บุคคลจะสามารถเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งเร้านั้นอย่างถูกต้องมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเองมีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีกลุ่มมานุษยนิยม (Humanism) ซึ่งมีความเชื่อเรื่องความเป็นอิสระ และความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ ดังที่มีผู้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดี มีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง สามารถหาทางเลือกของตนเอง มีศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัด มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับนักจิตวิทยาามานุษยนิยม (Humanistic Psychology) ที่ให้ความสำคัญในฐานะที่ผู้เรียนเป็นปัจเจกบุคคล และมีแนวคิดที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพ และมีความโน้มเอียงที่จะใส่ใจ ใฝ่รู้ ขวนขวายเรียนรู้ด้วยตนเอง มนุษย์สามารถรับผิดชอบพฤติกรรมของตนเองและถือว่าตนเองเป็นของมีค่า

๒.๒.๑ ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

โนว์ล (Knowles, ๑๙๗๕)^{๒๑} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง (โดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ต้องก็ได้) ผู้เรียนจะทำการวิเคราะห์ความต้องการที่จะเรียนรู้ของตน กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้แยกแยะแจกแจงแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นคนและอุปกรณ์คัดเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและประเมินผลการเรียนรู้นั้น ๆ การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนที่เกิดจากความสมัครของเด็ก มิใช่บังคับ

สิ่งที่เป็นตัวกำหนดศักยภาพของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) คือ ความสามารถและความตั้งใจของบุคคล นั่นคือ ผู้เรียนมีทางเลือกเกี่ยวกับทิศทางที่ต้องการไป แต่สิ่งที่

^{๒๑} Knowles, M.S.(1975), *Self-Directed Learning: A guide for Learners and Teachers*, New York: Association Press, p. 19-21.

จะต้องมีควบคู่กันไปด้วย คือ ความรับผิดชอบและการยอมรับต่อสิ่งที่ตามมาจากความคิดและการกระทำของตนเอง

ผู้เรียนแบบ Self-Directed จะประสบความสำเร็จได้มักจะมีลักษณะที่มี Self-Concept ทางบวก พร้อมทั้งจะเรียนแบบ Sel-Direction มีประสบการณ์และมีรูปแบบการเรียนเป็นของตนเอง โดยการเรียนแบบนี้ จะเน้นที่ลักษณะของผู้เรียน (ปัจเจกภายใน) ที่จะช่วยสร้างให้ผู้เรียนยอมรับ ความรับผิดชอบต่อความคิดและการกระทำของตน และจะให้ความสำคัญกับปัจเจกภายนอกที่ช่วยให้ผู้เรียน สามารถรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ได้ ปัจเจกภายในและภายนอกนี้ จะสามารถเห็นได้จากความต่อเนื่อง ในการเรียนรู้และสถานการณ์การเรียนที่เหมาะสม

ขณะที่ลักษณะของบุคลิกของบุคคล การสอน กระบวนการการเรียนรู้ เป็นจุดเริ่มต้นของการทำความเข้าใจนั้น การเรียนแบบ Self-Directed บริบททางสังคมจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนหรือผลที่จะได้ เพื่อจะเข้าใจกิจกรรมการเรียนแบบ Self-Directed อย่างแท้จริงทั้งนี้ จะต้องตระหนักถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน แหล่งทรัพยากร และมิติทางสังคมด้วย

สมคิด อิศระวัฒน์ (๒๕๔๑)^{๒๒} ได้ให้ความหมายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการ ไขว่คว้าหาความรู้อย่างหนึ่ง ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การเรียนรู้ด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลซึ่งมีความกระหายใคร่รู้ทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ได้ และจะดำเนินการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต้องมีใครมาบอก ตนเองจะเป็นผู้คิดริเริ่มวางแผนการศึกษาไปจนจบกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับบุคคลในการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเป็นการเรียนที่เกิดจากความสมัครใจของตน มิใช่บังคับ

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (๒๕๒๔)^{๒๓} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยการรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น เพื่อนครู การเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

๑. การวิเคราะห์และการกำหนดความต้องการของตนเอง
๒. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน
๓. การหาแหล่งวิทยากรทั้งที่เป็นวัสดุและบุคคล
๔. การเลือกวิธีการและกิจกรรมการเรียน
๕. การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน

พัชรี พลาวงษ์ (๒๕๖๖)^{๒๔} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง วิธีเรียนชนิดหนึ่งที่มีโครงสร้างและมีระบบที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ การเรียนรู้แบบผู้มีอิสระในการเลือกเรียนตามเวลาสถานที่เรียนและระยะเวลาในการเรียนแต่ละบทแต่จะต้องจำกัดอยู่ภายใต้โครงสร้างของเรียนนั้น ๆ เพราะแต่ละบทเรียนจะมีวิธีเรียนชี้แนะไว้ในคู่มือ (Study guide)

^{๒๒}สมคิด อิศระวัฒน์, (๒๕๔๑), การเรียนรู้ด้วยตนเอง: กลวิธีสู่การศึกษาเพื่อความสมดุล, กรุงเทพฯ: วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๓๕.

^{๒๓}สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, (๒๕๒๔), แบบเรียนด้วยตนเอง, สงขลา: โรงพิมพ์ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนใต้, หน้า ๖.

^{๒๔}พัชรี พลาวงษ์, (๒๕๖๖), การเรียนรู้ด้วยตนเอง, กรุงเทพฯ: วารสารรวมคำแหง (ฉบับพิเศษพัฒนาบุคลากร), หน้า ๘๒-๙๑.

สมบุรณ์ ศาลาอาวิน (๒๕๒๖)^{๒๕} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ การชวนชวยและศึกษาต่อด้วยตนเอง โดยไม่มีผู้ใดมาบังคับ เป็นการเรียนที่เกิดจากใจชอบ รัก เพื่อความพึงพอใจที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนเกิดจากแรงจูงใจภายในบุคคล

ฮิลการ์ดและแอทคินสัน (Hilgard, Atkinson and Atkinson, ๑๙๗๑)^{๒๖} ให้ความหมายการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการสร้างหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยผ่านการตอบโต้กับสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งคุณลักษณะของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เนื่องจากวุฒิภาวะ เนื่องจากพิษยา หรือเนื่องจากจากความเหนื่อยล้า

มอร์ริส (Morris, ๑๙๙๐)^{๒๗} กล่าวว่า การเรียนรู้ นั้น เป็นกระบวนการของประสบการณ์และการฝึกหัด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร

จำรอง เงินดี (๒๕๒๖)^{๒๘} กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึงกระบวนการอย่างหนึ่งที่บุคคลได้ผ่านประสบการณ์หรือผ่านการฝึกหัดมา อันก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้นอย่างค่อนข้างถาวร ภายหลังจากที่บุคคลได้รับประสบการณ์หรือการฝึกหัด กระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด และดำเนินต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต การเรียนรู้เกิดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สำหรับในชีวิตประจำวัน คนเราเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงมากมาย เช่น เรียนรู้ที่จะปิดไฟฟ้า เมื่อออกจากห้องเรียน รู้ที่จะใส่กุญแจเพื่อป้องกันการขโมย เรียนรู้ที่จะป้องกันตนเองจากการถูกทำร้ายในยามวิกาล

๒.๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การ์ดเนอร์ (Gardner, ๑๙๙๒)^{๒๙} ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า มนุษย์ไม่ควรมองข้ามความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวเอง การดึงความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ในตนเองออกมาให้ได้จะนำมาซึ่งหนทางของความสำเร็จชีวิตได้ ผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะประสบความสำเร็จของชีวิต ผู้เรียนไม่ควรดำเนินชีวิตเพื่อต่อสู้ดิ้นรนให้ผ่านพ้นไปเพียงวัน ๆ เท่านั้น แต่ควรมีลักษณะของผู้ที่เป็นคนช่างคิดช่างประดิษฐ์ ความมีไหวพริบ ความช่างสงสัย การชอบเรียนรู้มีความใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีความรักและมีความทะเยอทะยาน ผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวในที่สุดสามารถสร้างระบบการเรียนที่เป็นของตนเองได้ ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองและจะสามารถสร้างระบบการเรียนที่เป็นของตนเองได้ และจะไม่หยุดการศึกษาไว้เพียงเรียนจบไปจากโรงเรียนแล้วเท่านั้น แต่จะมี

^{๒๕} สมบุรณ์ ศาลาอาวิน, (๒๕๒๖), จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่, เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์, หน้า ๒๖.

^{๒๖} Hilgard, E.R., Atkinson, R.C. and Atkinson, R.L., (1971), Introduction to Psychology, 5th ed., New York: Harcourt, p. 188-189.

^{๒๗} Morris.C.G., (1990), Psychology: An Introduction, 7th ed., New York: Prentice Hall, Inc., p.178.

^{๒๘} จำรอง เงินดี, (๒๕๒๖), กระบวนการเรียนรู้จิตวิทยาทั่วไป, กรุงเทพฯ: วรุฒิกการพิมพ์, หน้า ๑๙๖.

^{๒๙} Gardner, H., (1992), The Unschooled Mind: How Children Think & How Schools Should Teach. New York: Basic Book.

การศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีความคิดว่า โลกที่เขาอาศัยอยู่นั้น คือ ห้องเรียนของเขา ประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต คือ ครูที่ดีและเขาจะสามารถดำเนินชีวิตโดยปราศจากความหวาดกลัว

โรเจอร์ (Rogers, ๑๙๖๙)^{๓๐} ได้เสนอความคิดของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) ว่า ผู้ที่เรียนด้วยวิธีนี้ต้องมีลักษณะความรับผิดชอบสูง เป็นบุคคลที่มีชีวิตชีวาและมีการตอบสนองต่อสังคมรอบด้าน มีความสุขรอบคอบ มีการคำนึงถึงความสามารถที่เป็นไปได้ของตนเองในขณะนั้น ความรับผิดชอบนั้น ไม่เพียงแต่คิดว่า ทำสิ่งที่ทำต้องไม่มีความผิดพลาดแต่ต้องคิดว่า ผลที่เกิดตามมาจากการกระทำของเขาเป็นอย่างไร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตนเองต่อไป

นักการศึกษาให้แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้ โอเวอร์สตรีท (Overstreet, ๑๙๔๙)^{๓๑} ได้กล่าวถึงแนวความคิดของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองควรมีเกิดขึ้นในวัยผู้ใหญ่ซึ่งผู้ที่อยู่ในวัยใหญ่นั้นไม่ควรเป็นผู้ที่ทำอะไรสำเร็จแล้วหยุด ความสำเร็จของตนเองไว้เพียงแค่นั้น ผู้ที่ดำเนินชีวิตจนพบกับความมั่นคงแล้วควรมีการนำพาตนเองให้ มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นมีความสุขรอบคอบ ไม่ควรแค่งเพียงสร้างสัมพันธ์ภาพกับครอบครัว เพื่อน เพื่อนร่วมงานแต่ควรมีการเรียนรู้ที่จะเป็นคนใหม่อยู่เสมอ โดยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และทำอยู่อย่างต่อเนื่องด้วยความเคยชิน

เอ็ดการ์ เฟอ (Edgar Faure, ๑๙๗๒)^{๓๒} อธิบายเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยเน้นว่า สภาพของสถานศึกษาในอนาคต ควรต้องให้ผู้เรียนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ของการเรียนได้ด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รูปแบบของการศึกษาจะกลายเป็นของแต่ละบุคคล ที่จะวางแนวทางการเรียนด้วยตนเอง การศึกษาแบบนี้เป็นโฉมหน้าใหม่ที่ควรมีการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นในทศวรรษหน้า การเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นเครื่องหมายที่ แสดงถึงลักษณะของผู้เรียนที่จะเข้าไปใกล้กับความเป็นครูให้กับตนเอง ควรมีการปลูกฝังมาตั้งแต่ในวัย เด็ก และวัยรุ่นโดยผ่านกระบวนการจากโรงเรียนและมหาวิทยาลัย กุกลิเอลมีโน (Guglielmino, ๑977) กล่าวว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็น สิ่งที่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในตัวผู้เรียน โดยต้องอาศัยเงื่อนไขของการจัดสภาพการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้อง กำหนดแผนโครงการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและมีการจัดสภาพการเรียนรู้ที่ส่งเสริมลักษณะของ ผู้เรียนประกอบด้วยเจตคติ คานิยม และความสามารถของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองได้สูงสุด

ไพฑูรย์ ลินลาร์ตัน (๒๕๕๒)^{๓๓} ได้อธิบายเกี่ยวกับการสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ว่า การสอนโดยวิธีการนี้มุ่งผลของการเรียนการสอนที่ต่อเนื่องจากการที่มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติและความสามารถที่จะปฏิบัติได้ โดยมีความต้องการให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วย ตนเอง

^{๓๐} Roger, Carl R. (1969), Freedom to Learn, Ohio: Charles E. Meril. Publishing Company, p. 20.

^{๓๑} Overstreet, Harry A., (1949), The Man Mind, New York: W.W. Norton Company, p.7.

^{๓๒} Edgar Faure, (1972), Learning to be the word of Education Today and Tomorrow, Paris: UNESCO.

^{๓๓} ไพฑูรย์ ลินลาร์ตัน, (๒๕๕๒), หลักและวิธีการสอนในระดับอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ: ภาควิชา อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๒๐-๒๑.

ตามความสามารถที่แตกต่างของแต่ละบุคคล ลักษณะการศึกษาด้วยตนเองผู้เรียนต้องมีอิสระ ในการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ๓ ลักษณะ คือ

๑. เป็นรายบุคคล (Individualization)
๒. กำหนดแผนการศึกษาด้วยตนเอง (Self-direction)
๓. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (Some-interaction)

ความสำคัญของการศึกษาด้วยตนเองนี้ พิจารณาถึงผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง ความสามารถในการเรียน การเรียนเร็วช้าต่างกัน การเรียนจะดีขึ้นถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจได้รับรู้ผลการ เรียนเร็วและมีส่วนร่วมในงานของตนเอง

ทองจันทร์ หงสลดารมภ์ (๒๕๕๑)^{๓๔} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มแสวงหาองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่

๑. การหาความจำเป็นของการเรียนรู้ของตน (Learning Goals)
๒. การตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ (Learning Goals)
๓. การแสวงหาแหล่งความรู้ ทั้งที่เป็นวัสดุและเป็นคน (Learning

Resources)

๔. การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน (Learning Strategies)
๕. การประเมินผลการเรียนรู้ของตน (Learning Evaluation)

ผลการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสรุปได้ว่า การศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ค้นพบความรู้ใหม่ ๆ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตและเป็นการฝึกความ รับผิดชอบ ความขยัน ความอดทน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความตั้งใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความคิด สร้างสรรค์ มีไหวพริบ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นซึ่งเป็นหนทางให้ประสบความสำเร็จของชีวิตสามารถ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๒.๒.๓ จุดมุ่งหมายและความจำเป็นของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กาเย่และบริกส์ (Gayne, Robert; & Briggs, ๑๙๗๙)^{๓๕} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นหนทางที่จะทำให้การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามความต้องการ (Need) โดยมีความสอดคล้อง กับบุคลิก (Characteristics) ของผู้เรียนแต่ละคนตามจุดมุ่งหมาย ๕ ประการ คือ

๑. เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน
๒. เพื่อช่วยในการค้นหาจุดเริ่มต้นของผู้เรียนแต่ละคนในการจัดลำดับการ

เรียนตามจุดมุ่งหมาย

^{๓๔}ทองจันทร์ หงสลดารมภ์, (๒๕๕๑), การเรียนรู้โดยการพึ่งตนเอง Self-Directed Learning, สาร พัฒนา ๓๓๓ คณาจารย์ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๕ .

^{๓๕}Gagne, Robert M. and Briggs Leslie, (1979), *Principles of Instructional Design*, 2nd ed., New York: Holt, Rinehart & Winston.Inc., p.185-187.

๓. ช่วยในการจัดวัสดุและสื่อให้เหมาะสมกับการเรียน

๔. เพื่อให้เกิดความสะดวกในการประเมินผลและส่งเสริมความก้าวหน้าทางการเรียนของแต่ละบุคคล

๕. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถของตน

ศิรินันท์ สามัญ (๒๕๔๑)^{๓๖} ได้กล่าวถึงเหตุผลสนับสนุนความจำเป็นของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

๑. มีหลักฐานที่ยืนยันแน่ชัดว่า คนที่คิดเรียนรู้ด้วยตนเอง (Proactive Learner) จะเรียนได้มากและดีกว่าผู้ที่นั่งคอยให้ครูสอน (Reactive Learner)

๒. การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับธรรมชาติของกระบวนการพัฒนาทางจิตวิทยาสิ่งที่สำคัญของการบรรลุภาวะถึงการพัฒนาความสามารถ การเพิ่มความรับผิดชอบต่อชีวิตของเราเอง กลายเป็นการชี้นำตนเองได้มากขึ้น การคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ต้องเปลี่ยนไปเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับโลกใหม่ การเรียนรู้ คือ การมีชีวิตอยู่ เราต้องเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างจากสิ่งที่ทำ ศึกษาจากประสบการณ์การเรียนรู้ คือการใช้ประโยชน์จากแหล่งต่าง ๆ ในหรือนอกสถาบันการศึกษาเพื่อหาเจริญงอกงามและการพัฒนาตนเอง

๓. การพัฒนาการศึกษาแผนใหม่ เช่น หลักสูตรใหม่ ห้องเรียนเปิด โรงเรียน Nongraded school ศูนย์การเรียนรู้ การเรียนอิสระ หลักสูตรการเรียนสมัยใหม่ หลักสูตรนอกปริญญา มหาวิทยาลัยเปิด และอื่น ๆ ให้ความรับผิดชอบสูงอยู่ที่ตัวผู้เรียน มีความคิดริเริ่มที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญ แต่ที่ผ่านมาเราไม่ได้เรียนรู้ที่จะเรียนโดยปราศจากครูผู้สอน จึงทำให้ผู้เรียนที่ขาดทักษะหรือประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเองท้อแท้ วิตกกังวล และล้มเหลวบ่อย เนื่องจากเหตุผลที่ว่า เราไม่ได้เรียนรู้ที่จะเรียนโดยปราศจากครูผู้สอน ซึ่งเรียกเหตุผลนี้ว่า ความตระหนกแห่งอนาคต (Future shock) ความจริงง่าย ๆ ก็คือ เรากำลังก้าวสู่โลกแปลกใหม่ การเปลี่ยนแปลง คือคุณลักษณะที่ถาวร และความจริงนี้เป็นพื้นฐานการนำไปใช้สำหรับการศึกษาและการเรียนรู้ ดังนั้น ไม่เป็นการเหมาะสมอีกต่อไปแล้วที่จะกำหนดการศึกษาเพียงเพื่อวัยหนุ่มสาวเท่านั้น การหรือการเรียนรู้ต้องหมายถึง กระบวนการตลอดชีวิต หากเรียนรู้ในวัยหนุ่มสาวเป็นอันดับแรก เพื่อใช้ทักษะการศึกษาค้นคว้า การศึกษาหลังจากโรงเรียนเป็นการเจาะจงในการหาความรู้ ทักษะความเข้าใจ เจตคติและค่านิยมที่จำเป็นในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมในโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วนี้บอกให้เราทราบว่าวัตถุประสงค์ของการศึกษาไม่ใช่การถ่ายทอดสิ่งที่รู้อีกต่อไปแล้ว แต่วัตถุประสงค์หลักของการศึกษา ก็คือ การพัฒนาทักษะในการศึกษาค้นคว้า ดังนั้น ความจำเป็นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะช่วยพัฒนามนุษย์ให้มีทักษะในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการในการพัฒนา มนุษย์

^{๓๖}ศิรินันท์ สามัญ, (๒๕๔๗), การพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของคณะกรรมการวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๔๔.

๒.๒.๔ กระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เลิศชาย ประมุข (๒๕๕๖)^{๓๗} กล่าว การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการดังต่อไปนี้

๑. การประเมินความต้องการของตนเอง (Assessing Needs)
๒. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Setting Goals)
๓. การกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ (Specifying Learning Content) โดยกำหนดระดับความยากง่าย ชนิดของสิ่งที่ต้องการเรียน พิจารณาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการเรียน ความต้องการความช่วยเหลือ แหล่งทรัพยากร ประสบการณ์ ที่จำเป็นในการเรียน
๔. การจัดการในการเรียน โดยกำหนดปริมาณเวลาที่ต้องการให้อาจารย์สอน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้กับกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของแต่ละคน โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ตามประสบการณ์ที่ผ่านมา พร้อมทั้งกำหนดว่า กิจกรรมควรสิ้นสุดเมื่อใด
๕. การเลือกวิธีการเรียนและสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน เทคนิคการสอน ทรัพยากรการเรียนรู้ที่ต้องใช้
๖. การกำหนดวิธีการควบคุมสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางด้านอารมณ์
๗. การกำหนดวิธีการตรวจสอบตนเอง โดยกำหนดวิธีการรายงาน/บันทึกการสะท้อนตนเอง แบบไหน การให้โอกาสได้ฝึกตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการกำหนดนโยบาย การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถทำความคิดเห็นของตนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
๘. การกำหนดขอบเขตบทบาทของผู้ช่วยเหลือ
๙. การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน โดยเลือกประเภทการทดสอบ ลักษณะการสะท้อนความคิดเห็นที่จะใช้ วิธีการประเมินความถูกต้องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการติดตามประเมินผล

สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร (๒๕๔๑)^{๓๘} ได้เสนอขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

๑. กำหนดความต้องการของตนเอง
๒. กำหนดเป้าหมายของการเรียน
๓. เลือกกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
๔. ทำกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรม

^{๓๗}เลิศชาย ประมุข, (๒๕๕๖), การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning), สืบค้นเมื่อ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑, จาก <http://banprak-km.blogspot.com/2010/06/self-directed-learning.html>.

^{๓๘}สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร, (๒๕๔๑), การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ, ขอนแก่น: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่๑๕, ฉบับที่ ๒. หน้า ๖๑-๗๐.

๕. ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวงจรรำนำไปสู่การเรียนรู้เพิ่มขึ้นในเป้าหมายการเรียนรู้ลำดับถัดไป

๒.๒.๕ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

พีชรี พลาวงษ์ (๒๕๒๖)^{๓๙} กล่าวว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบไปด้วย ลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. Availability วิธีเรียนชนิดนี้ จะเรียนเมื่อไร ที่ไหน ก็ได้ตามความพอใจ โดยเลือกเรียนตามเวลาที่ผู้เรียนว่าง ทำให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างจากผู้เรียนบางคนทำให้การเรียนล้มเหลวได้

๒. Self-paced เมื่อผู้เรียนเลือกสถานที่ได้ตามความพอใจแล้ว ผู้เรียนจะใช้เวลาในการทำความเข้าใจบทเรียนได้เต็มที่ บางคนอาจใช้เวลา ๑ ชั่วโมงต่อหนึ่งบทเรียน บางคนอาจใช้เวลา 5 ชั่วโมงก็ได้ แต่ประสิทธิภาพเท่ากัน คือ เข้าใจทั้งบทเรียนเนื่องจากความสามารถในการรับรู้ แต่ละคนย่อมไม่เท่ากัน

๓. Objectives แบบเรียนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง ต้องบอกวัตถุประสงค์ในแต่ละบทไว้ให้ชัดเจนเพราะถ้าผู้เรียนสามารถตอบคำถามของวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมดแสดงว่า ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนนั้น ๆ

๔. Interaction การมีปฏิสัมพันธ์กันในขณะเรียน ช่วยให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน โดยผู้สอนอาจชี้แนะหรือให้การปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนกิจกรรมการเรียน

๕. Tutor Help ผู้สอนมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการเรียนแก่ผู้เรียน

๖. Test as Learning Situation ในบทเรียนหนึ่ง ๆ จะมีแบบทดสอบ ซึ่งใช้เป็นเครื่องวัดตามวัตถุประสงค์ ไม่ใช่การประเมินผลการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสอบได้หรือตก หรือในภาคปฏิบัติอาจใช้วิธีทดสอบเป็นรายบุคคล

๗. การเลือกวิธีเรียน ผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีวิธีเรียนแบบที่ตนชอบ ฉะนั้นผู้เรียนสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับตนเองขณะเดียวกันผู้เรียนก็มีอิสระในการเลือกเรียนบทเรียนก่อนหลังได้

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อแผนการเรียนของตนเอง ผู้เรียนจะทำการวางแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนและการประเมินผลด้วยตนเอง โดยจะมีผู้ช่วยเหลือหรือไม่มีผู้ช่วยเหลือก็ได้

การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้กลายเป็นคนที่ขยันแสวงหาความรู้ใส่ตนเอง และในสักวันความรู้ที่ได้มา อาจจะนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันของเราได้ไม่มากนักน้อย

^{๓๙} พีชรี พลาวงษ์, (๒๕๒๖), การเรียนรู้ด้วยตนเอง, หน้า ๘๒-๘๑.

สรุปว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงเป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการศึกษาในสภาพของสังคมปัจจุบัน ซึ่งความสำเร็จของการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น มีเงื่อนไขและปัจจัยหลักอยู่ที่ตัวผู้เรียนที่ต้องมีวินัยความมุ่งมั่นและนิสัยใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยสถาบันทางสังคมทุกส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันครอบครัว และสถานศึกษาที่มีหน้าที่บ่มเพาะและขัดเกลาในวัยเยาว์ต้องปลูกฝังนิสัยแห่งการเรียนรู้ รวมถึงสถาบันอื่น ที่จะช่วยสร้างสรรค์บรรยากาศที่จะส่งเสริมหรือจูงใจให้เกิดการเรียนรู้

๒.๒.๖ ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (๒๕๒๘)^{๕๐} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วยประโยชน์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. หลักสูตรหรือรายวิชาได้ถูกจัดไว้อย่างมีระบบ
๒. ระบบการวัดผลประกอบด้วยเครื่องวัดระดับความรู้ที่จะเรียนและสัมฤทธิ์ทางการเรียน

๓. เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวางตามบุคลิกภาพของผู้เรียน
๔. กระบวนการสอนเหมาะสมกับบุคลากรในหน่วยงาน

การเรียนรู้การสอนแบบเรียนรู้ด้วยตนเองยังเกื้อหนุนสภาพการเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจ
๒. ผู้เรียนมีโอกาสรับข้อมูลย้อนกลับทันที
๓. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงตลอดเวลา
๔. การเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนอย่างเหมาะสม

อนึ่ง วีระ ไทยพานิช (๒๕๒๙)^{๕๑} กล่าวถึงประโยชน์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

๑. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง
๒. เป็นการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
๓. ผู้เรียนมีอิสระมากกว่าการสอนปกติ
๔. เป็นการจูงใจผู้เรียนและผู้เรียนจะชอบบรรยากาศการเรียนมากขึ้น
๕. ผู้สอนมีเวลาที่จะทำงานกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลเมื่อผู้เรียนต้องการ

^{๕๐}เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต, (๒๕๒๘), เทคโนโลยีการศึกษา, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, หน้า ๙๘-๑๐๒.

^{๕๑}วีระ ไทยพานิช, (๒๕๒๙), วิธีสอน, กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า ๑๒๖.

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ใหญ่

อาชัญญา รัตนอุบล^{๔๒} กล่าวว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่แตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็ก เพราะผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า ดังนั้นการเรียนการสอนต้องยึดหลักให้ตอบสนองต่อธรรมชาติของผู้ใหญ่ นั่นคือ ต้องรู้หลักการศึกษาคือผู้ใหญ่ ที่เรียกว่า แอนดราโกจี (Andragogy) (Knowles, ๑๙๘๐) กล่าวคือ เป็นหลักทฤษฎีที่ใช้ทั้ง ศิลป์และศาสตร์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ อันประกอบด้วย

๑) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self -concept) ผู้ใหญ่จะมีลักษณะที่เติบโต ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีวุฒิภาวะสูง มโนทัศน์ต่อตนเอง จะพัฒนาจากการพึ่งพาผู้อื่นไปเป็นการนำตนเอง เป็นตัวของตัวเอง

๒) ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) ผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะมากขึ้น มีประสบการณ์อย่างกว้างขวางที่จะเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าของการเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็จะมีพื้นฐานเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

๓) ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียน เมื่อรู้สึกว่าการเรียนนั้น “จำเป็น” ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน

๔) แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to Learning) ผู้ใหญ่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ มุ่งนำความรู้ไปใช้ทันที

ทฤษฎี แอนดราโกจี (Andragogy) ของมัลคอล์ม โนลส์ ได้กำหนดขั้นตอนวิธีการสอนผู้ใหญ่ ดังนี้

๑) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self -concept) ประกอบด้วย

๑.๑ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

๑.๒ การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้

๑.๓ การวางแผนร่วมกัน

๑.๔ การนำประสบการณ์การเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน

๑.๕ การประเมินผลการเรียนรู้

๒) ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) ประกอบด้วย

๒.๑ ความสำคัญของการนำประสบการณ์มาเป็นเทคนิคในการเรียนการสอน

๒.๒ ความสำคัญของการนำประสบการณ์ไปปฏิบัติ

๒.๓ การเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์

๓) ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness) ประกอบด้วย

๓.๑ เวลาในการเรียนรู้

๓.๒ การจัดกลุ่มผู้เรียน

^{๔๒}อาชัญญา รัตนอุบล, (๒๕๔๒), *เงื่อนไขการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และแนวทางการสอนผู้ใหญ่*, กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

๔) แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to Learning) ประกอบด้วย

๔.๑ แนวทางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

๔.๒ แนวทางการเรียนรู้ของหลักสูตร

๔.๓ การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้

ทฤษฎีแอนดราโกจี (Andragogy) ของมัลคอล์ม โนลส์ จัดว่าเป็นประโยชน์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ วิธีการหนึ่งซึ่งช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้ใหญ่

สมศรี เพชรโชติ (2549:๑50)^{๔๓} กล่าวว่า การเรียนรู้ (Learning) โดยทั่วไป หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการฝึกหัดหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การเรียนรู้ทำให้บุคคลมีการปรับตัวทั้งทางด้านส่วนตัว สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งนักจิตวิทยา เช่น Rogers ได้พูดถึงองค์ประกอบในการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะของการที่ผู้เรียนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้สึก และความนึกคิด การเรียนรู้เกิดขึ้นโดยบุคคลเอง ถึงแม้ว่า การกระตุ้นชักจูงมาจากภายนอก แต่ผู้เรียนเองจะต้องมีความรู้สึกว่าเขาเองเป็นผู้แสวงหาความรู้และเกิดความเข้าใจนั้นมาเอง การเรียนรู้เป็นการกระจาย แทรกซึม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในพฤติกรรม เจตคติ และอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของผู้เรียน นอกจากนี้แล้ว ผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ว่า ตอบสนองความต้องการของเขาหรือไม่ และให้ความกระจ่างในเรื่องที่เขายังมีดม่นไ้ความรู้หรือไม่ ดังนั้น การประเมินผลจึงขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนนั้น นอกจากนั้น Maslow ได้ให้ทรรศนะว่า การเรียนรู้เป็นเรื่องของการพบสัจการแห่งตน (Self-actualization) การเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมายเช่นนี้ได้ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ 2 อย่างที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลแต่ละคน และอำนาจบางอย่างทำให้บุคคลย้อนหลังไปยึดอยู่แต่ในอดีต อำนาจแห่งอย่างหนึ่ง ผลักดันให้ก้าวไปข้างหน้าไปสู่ตนเอง และลักษณะเฉพาะของตนเอง เพื่อผลักดันให้ไปสู่การใช้ทักษะและความสามารถทุกอย่างที่บุคคลมีอยู่ มนุษย์จะเจริญเติบโตก้าวไปข้างหน้า เมื่อมีสุขที่จะได้รับอันเกิดจากการพัฒนาการ ตัวเขาเองมีมากกว่าความห่วงใยเรื่องความปลอดภัยและมากกว่าห่วงใยสภาวะปัจจุบันและความสุขที่จะอยู่อย่างปลอดภัย และเนื่องจากการจัดการความรู้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของคนในองค์กร ซึ่งเป็นประสบการณ์เรียนรู้ที่บริบทของการทำงาน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้จะต้องเข้าใจธรรมชาติของการเรียนรู้ รวมทั้งทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

วุฒิพล สกลเกียรติ (๒๕๔๖)^{๔๔} ได้สรุปสมมติฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หรือ Andragogy ตามแนวคิดของ Knowles, Tough และ Langenbanch ไว้ดังนี้

๑. ความต้องการรู้ (The need to know) ผู้ใหญ่ต้องการรู้ถึงเหตุผลก่อนที่จะมาเรียนซึ่ง Tough พบว่า เมื่อผู้ใหญ่จะเรียนอะไรบางอย่างด้วยตนเอง เขาจะตรวจสอบดูว่า

^{๔๓} สมศรี เพชรโชติ, (๒๕๔๙), นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการจัดการความรู้สำหรับผู้ใหญ่, วารสารการพัฒนารทรัพยากรมนุษย์, หน้า ๑๕๐.

^{๔๔} วุฒิพล สกลเกียรติ, (๒๕๔๖), การเรียนรู้ผู้ใหญ่และผู้เรียนผู้ใหญ่, กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า ๑๑๐-๑๑๔.

ผลประโยชน์ที่จะได้จากการเรียนรู้มีมาน้อยเพียงใดและถ้าไม่ได้เรียนแล้ว ผลจะเป็นเช่นใด ตามหลักการหนึ่งของการศึกษาผู้ใหญ่ที่มอบให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ต่อการเรียนรู้ที่จะต้องช่วยเหลือผู้เรียนให้ได้รับรู้ถึงความต้องการรู้อย่างน้อยที่สุด ผู้อำนวยความสะดวกควรชี้ให้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ที่จะช่วยแก้ไขประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้เรียนหรือคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สำหรับเครื่องมือที่ช่วยให้เขายกระดับการรับรู้ ความต้องการรู้นั้น อาจจะเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องสมมติขึ้นก็ได้ และสามารถทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่าง ณ จุดที่เขาเป็นอยู่ในปัจจุบันกับ ณ จุดที่เขาต้องการจะเป็นในอนาคต นักการศึกษาผู้ใหญ่ชาวบราซิลที่ยิ่งใหญ่ คือ Freire ได้พัฒนากระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อนที่เขาเรียกว่า Consciousness-raising หรือ การยกระดับจิตสำนึกของชาวไร่ชาวนาในการพัฒนาประเทศ วิธีการของ Freire เป็นวิธีการสอนชาวไร่ชาวนาให้อ่านออกเขียนได้ และในขณะเดียวกัน ก็สร้างความคิดในการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาชีวิตของเขาไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้คำที่ชาวนาคุ่นเคย การใช้บทสนทนา และภาพเขียน ภาพถ่าย

๒. มโนทัศน์ของผู้เรียน (The learner's self-concept) ผู้ใหญ่มีมโนทัศน์ในเรื่องความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจเพื่อชีวิตของเขา และเมื่อถึงจุดที่เขาพัฒนามโนทัศน์ได้สมบูรณ์แล้ว เขาก็ต้องการให้ผู้อื่นเห็นหรือให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อเขา ในลักษณะที่เขาที่มีความสามารถในการนำตนเอง (Self-direction) เขาจะรู้สึกไม่พอใจและต่อต้านสถานการณ์ที่เขาเห็นว่า ผู้อื่นกำลังหลอกลวงเขา สภาพนี้ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่เข้ามาร่วมกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การฝึกอบรม หรือกิจกรรมในทำนองเดียวกันนี้ พวกเขาจะสามารถรู้สึกได้ว่า ได้ย้อนกลับไปสู่สภาพเพิ่มเติมที่เคยมีประสบการณ์หรือเป็นมาในโรงเรียนสมัยก่อน โดยต้องเป็นผู้พึ่งพาและไม่มีอิสระ เสรี สมมติฐานที่กล่าวมาถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนและการปฏิบัติต่อพวกเขาเหมือนเด็ก จะสร้างความคับข้องใจ (Conflict) แก่ผู้เรียน เพราะความต้องการที่แท้จริงที่ลึกลงไปจิตใจของเขานั้น คือ การนำตนเองเมื่อเป็นเช่นนั้นการแก้ปัญหา ก็คือ การหนีไปจากสถานการณ์ที่เป็นสาเหตุอย่างรวดเร็ว อัตราการออกกลางคัน (Dropout) จึงสูงมาก นักการศึกษาผู้ใหญ่จึงควรตระหนักในปัญหานี้ และความพยายามสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้ใหญ่รู้สึกได้ว่า ได้รับการช่วยเหลือเพื่อให้เป็นเปลี่ยนสภาพจากผู้เรียนที่ต้องพึ่งพา สูการเป็นผู้เรียนที่สามารถนำตนเองได้

๓. บทบาทของประสบการณ์ของผู้เรียน (The role of the learner's experience) ผู้ใหญ่เข้ามาร่วมกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ด้วยความเป็นผู้มีประสบการณ์ยิ่ง แต่อาจมีคุณภาพที่แตกต่างกัน การมีอายุยาวนานขึ้นยิ่งมีการเก็บรวบรวมประสบการณ์มากขึ้นตามไปด้วย แต่ละบุคคลจึงมีประสบการณ์ที่ต่างกันทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งมีผลต่อการศึกษาผู้ใหญ่ สิ่งที่ต้องเน้นเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาผู้ใหญ่ คือการตั้งกลยุทธ์การเรียนการสอนของผู้ใหญ่ ที่ร่ำรวยไปด้วยประสบการณ์อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการเรียนรู้ จุดเน้นอีกประการหนึ่งของการศึกษาผู้ใหญ่ คือ การใช้เทคนิคประสบการณ์ (Experiential technique) การใช้เทคนิคที่จะดึงประสบการณ์ของผู้เรียนออกมาให้เกิดประโยชน์ เช่น การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) สถานการณ์สมมติ (Simulation exercise) กิจกรรมการแก้ปัญหา (Problem-solving activities) การใช้กรณีตัวอย่าง (case methods) แทนวิธีการดั้งเดิมที่ใช้ใน Pedagogy คือ การบอกเล่าหรือบรรยาย (transmittal techniques) นอกจากนั้น การศึกษาผู้ใหญ่ยังเน้นในเรื่องการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มเพื่อน (Peer-helping activities)

๔. ความพร้อมต่อการเรียนรู้ (readiness to learn) ผู้ใหญ่พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เขาต้องการจะรู้และสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ชีวิตจริง ความพร้อมในการเรียนรู้ที่ผู้ใหญ่มีอยู่นี้ เป็นงานพัฒนาการที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายจากขั้นพัฒนาการหนึ่งไปสู่การพัฒนาขั้นต่อไป การนำสมมติฐานในข้อนี้ไปใช้ต้องคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องการกำหนดช่วงเวลาในการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับขั้นของการพัฒนาการ

๕. การนำไปสู่การเรียนรู้ (Orientation to learning) การมีจุดเน้นที่ต่างกันที่นำไปสู่การเรียนรู้ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ กล่าวคือ เด็กใช้เนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง แต่ผู้ใหญ่ใช้ชีวิตหรืองานเป็นศูนย์กลาง ผู้ใหญ่ซึ่กจึงเข้ามาเรียนเมื่อเขาเรียนรู้ว่า การเรียนรู้นั้นจะช่วยให้เขาสามารถปฏิบัติงาน หรือใช้แก้ปัญหาที่เขาเผชิญอยู่ในชีวิตจริงได้ และการเรียนรู้ที่เป็นความรู้ใหม่ ความเข้าใจใหม่ ทักษะค่านิยมและทัศนคติ จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าถูกนำเสนอภายใต้บริบทของการนำไปใช้ได้จริงในชีวิต จุดนี้เป็นจุดสำคัญที่ควรนำการเสริมแรง (Reinforcement) มาใช้

๖. แรงจูงใจ (Motivation) ขณะที่ผู้ใหญ่ส่วนมากจะตอบรับจากแรงจูงใจภายนอก เช่น งานที่ดี การได้รับการสนับสนุน เงินเดือนสูง และอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน แต่อันที่จริงแล้ว สิ่งสร้างแรงจูงใจที่ศักยภาพได้ดีที่สุด คือ แรงผลักดันจากภายใน เช่น ความต้องการการเพิ่มความพึงพอใจกับงาน การเข้าใจตนเอง (Self-esteem) คุณภาพชีวิตและอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน

นูแนน และ แลมป์ (Nunan and Lamb, ๑๙๙๖)^{๔๕} ได้อธิบายถึงทฤษฎีที่ยึดลักษณะของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Adult learner's characteristic) ซึ่งได้แก่ แนวคิดการสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) และได้ตั้งสมมติฐานของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ไว้ ๕ ประการ ดังนี้

๑. ในขณะที่ผู้เรียนย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จะมีการเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์จากแบบพึ่งตนเองไปเป็นแบบการนำตนเองมากขึ้น

๒. ผู้ใหญ่สะสมประสบการณ์มากขึ้น ซึ่งเป็นขุมทรัพย์แห่งความรู้

๓. ความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับผลทางการพัฒนาจากภาระหน้าที่ในสังคม

๔. แรงจูงใจของผู้ใหญ่เกิดจากปัจจัยภายในมากกว่าปัจจัยภายนอก

ชัยฤทธิ โปธิสุวรรณ (๒๕๔๒)^{๔๖} ได้สรุปตามแนวคิดของ Dewey ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ ให้ความสำคัญที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning by doing) นอกจากนั้นยังเน้นที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Creation) ความรู้ใหม่ ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้เรียนเปลี่ยนตนเองตามกระบวนการเรียนรู้ ให้สามารถปฏิบัติตนในสถานการณ์ใหม่ได้ การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นวงจรของการกระทำ (Cycle of "trying" and "undergoing") การเรียนรู้จากประสบการณ์เริ่มที่ ผู้เรียนรับปัญหา (Aware of problem) คิดหาแนวทาง (Getting an idea) ลองกระทำ (Trying out a response) ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จากผลของการกระทำ (Experiencing

^{๔๕} Nuna, D. and Lamb C., (1996), *The self-directed teacher: managing the learning process*, New York: Cambridge University, p.48.

^{๔๖} ชัยฤทธิ โปธิสุวรรณ, (๒๕๔๒), *กลับคืนสู่พื้นฐานการวางโครงการการศึกษาจากระบบ*, กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า ๓๙.

the consequences) ผู้เรียนสร้างความรู้ของตนเอง โดยการยืนยันในความรู้เดิมว่า สอดคล้องและใช้ได้ สถานการณ์ใหม่หรือปรับเปลี่ยนความรู้เดิมเป็นความรู้ใหม่

สุตารัตน์ ครุฑกะ (๒๕๔๙)^{๔๗} ได้เสนอแนวคิดของผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้อย่างไร (Learning how to learn) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ อย่าง คือ

๑. ความต้องการการเรียนรู้ (Needs) เป็นการเตรียมแนวทางที่ทำให้ความสำคัญอย่างเฉพาะเจาะจงของการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการที่เหมือนกับการจัดการทั่วไป คือการวางแผน การประเมิน และการสื่อสาร

๒. รูปแบบการเรียนรู้ (Learning style) คือ ความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลในกลุ่มบุคคลจะมีการประยุกต์การเรียนรู้ให้บรรลุสำเร็จ

๓. การฝึกอบรม (Training) คือ การเสริมแรงการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จได้เร็วมากขึ้น ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมจะช่วยให้เกิดประโยชน์ โดยผู้เรียนรู้และตัดสินใจรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง

สมศรี เพชรโชติ (๒๕๔๙)^{๔๘} ได้กล่าวถึงประเภทของการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ไว้ ดังนี้

๑. การเรียนรู้โดยการจำ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนพยายามหรือเก็บเนื้อหาสาระจากสิ่งที่ต้องการจะเรียนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ สิ่งที่จะใช้ในการเรียนรู้ประเภทนี้ ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่กำหนดแน่นอนตายตัว จุดเด่นของการเรียนรู้ประเภทนี้ คือ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานจำกฎระเบียบต่าง ๆ ขององค์การได้เป็นอย่างดี แต่มีข้อจำกัดคือผู้เรียนจะพยายามจำให้มากที่สุด โดยไม่เน้นเรื่องการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

๒. การเรียนรู้โดยการเลียนแบบ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยการเรียนรู้ที่ผู้เรียนพยายามลอกเลียนแบบหรือกระทำตามต้นแบบที่ตนเห็นว่าดี หรือ เป็นประโยชน์แก่ตนเอง จุดเด่นของการเรียนรู้ประเภทนี้ คือ หากได้ต้นแบบที่ดีจะทำให้ได้รูปแบบที่ดีตามไปด้วยหรือหากต้นแบบทำอะไรที่ผู้เรียนเห็นว่า ไม่ดี ผู้เรียนจะจดจำสิ่งนั้นไว้ เพื่อนำไปเป็นบทเรียนของตนแล้วปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการเสียใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงการที่จะกระทำผิดซ้ำอีกได้ ส่วนข้อจำกัดของการเรียนรู้ประเภทนี้ คือ คนเรามีความแตกต่างกัน การที่คนหนึ่งพยายามจะทำตนให้มีพฤติกรรมเหมือนต้นแบบนั้น ย่อมเป็นไปได้ยาก อีกทั้งสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา วิธีการหรือพฤติกรรมที่ต้นแบบใช้ได้ผล ผู้เลียนแบบอาจจะใช้ไม่ได้ผลก็ได้

๓. การเรียนรู้โดยการหยั่งรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งเล็กน้อยหรือสถานการณ์ย่อยว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ทำให้มองเห็นสถานการณ์รวมหรือภาพรวมทั้งหมด ซึ่งขั้นตอนของการเรียนรู้ประเภทนี้ จะเกิดขึ้นขึ้น 3 ขั้นตอน คือ

^{๔๗} สุตารัตน์ ครุฑกะ, (๒๕๔๙), การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่, วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, หน้า ๓๔๑-๓๔๒.

^{๔๘} สมศรี เพชรโชติ, (๒๕๔๙), นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการจัดการความรู้สำหรับผู้ใหญ่, หน้า ๑๕๒-๑๕๔.

ขั้นที่ ๑ ผู้เรียนที่มองเห็นหรือมีปฏิกริยาต่อส่วนรวมของ
สถานการณ์ทั้งหมดก่อน

ขั้นที่ ๒ ผู้เรียนแยกแยะส่วนรวมเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของ
ส่วนย่อยนั้นๆ

ขั้นที่ ๓ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจสถานการณ์นั้นอย่างแจ่มแจ้ง
เรียกว่า เกิดการหยั่งรู้ (Insight) การเรียนรู้โดยวิธีการนี้ จะมีประโยชน์มากในสถานการณ์ที่ต้องให้
ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผล แยกแยะความสัมพันธ์ของสาเหตุต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล แต่การเรียนรู้
ประเภทนี้ จะเกิดขึ้นได้น้อยมากหรือเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากผู้เรียนมีลักษณะที่ขาดแรงจูงใจที่จะทำให้
เกิดการคิด มีประสบการณ์น้อยหรือข้อจำกัดในเรื่องนั้น ๆ ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์
ของส่วนย่อยกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและผู้เรียนใช้ประสบการณ์เดิม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจาก
ประสบการณ์ใหม่

๔. การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก เป็นการเรียนรู้ที่พยายามใช้ทางเลือกหลาย
ๆทาง เพื่อแก้ปัญหา หรือ สถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้น โดยการเลือกทางแก้ปัญหานั้น ๆ ไม่ได้ใช้เกณฑ์
หรือเหตุอะไรประกอบการเลือก การเรียนรู้แบบนี้ ผู้เรียนเปรียบเหมือนถูกขังอยู่ห้อง ๆ หนึ่งที่มีหลาย
ประตูให้เลือก แต่จะมีประตูที่สามารถเปิดแล้วออกจากห้องได้เพียงประตูเดียว ผู้เรียนจำเป็นจะต้อง
เลือกเปิดทีละประตูจนกว่าจะพบประตูที่ถูกต้อง โดยไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ ซึ่งการใช้การเรียนรู้ประเภท
นี้มักจะเป็นวิธีสุดท้ายที่ผู้เรียนไม่มีวิธีใดที่ดีกว่านี้แล้ว จึงเสี่ยงเลือกเอาวิธีใดวิธีหนึ่ง ถ้าหากเลือกไม่
ถูกต้องก็เปลี่ยนวิธีใหม่ไปเรื่อย ๆ

๕. การเรียนรู้โดยการสร้างมโนคติ มโนคติ คือ ความคิดรวบยอด (Concept)
ของสิ่งใด หมายถึง ลักษณะเฉพาะของสิ่งนั้นที่แตกต่างออกไปจากสิ่งอื่น การเรียนรู้โดยตรงสร้าง
ความคิดรวบยอดนั้น เกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนมองเห็นลักษณะรวมของสิ่งนั้นก่อน ต่อจากนั้น จึง
พิจารณาลักษณะเฉพาะของสิ่งนั้นต่อไป

อาชัญญา รัตนอุบล (๒๕๔๓)^{๔๔} ได้สรุปข้อควรพิจารณาสำหรับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จากแนวคิดต่าง ๆ ข้างต้นไว้ ๗ ประการ ดังนี้

๑. ผู้ใหญ่จะตอบสนองต่อประสบการณ์การเรียนรู้หรือข้อมูลตามการรับรู้ของ
ตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามที่คณะที่ครูเป็นผู้นำเสนอ

๒. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตที่จัดนั้น เปิด
โอกาสให้ผู้ใหญ่ได้ดำเนินการจัดการ และการบูรณาการการเรียนรู้ใหม่ ประยุกต์เข้าสู่สมโนทัศน์ของ
ตนเอง

๓. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อเนื้อหาที่เรียนเกี่ยวข้องกับประสบการณ์เดิม
หรือความสนใจที่มีอยู่ในปัจจุบันและรวมถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ควรจะต้องเกี่ยวข้องกับประสบการณ์
ชีวิตที่อยู่

^{๔๔}อาชัญญา รัตนอุบล, (๒๕๔๓), เพื่อร่วมทางการเรียนรู้กับงานการศึกษาตลอดชีวิต, กรุงเทพฯ: วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, หน้า ๓๗-๓๘.

๔. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความสัมพันธ์อันน่าไว้วางใจกันและกัน เปิดโอกาสให้มีการประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู ตลอดจนสนับสนุนให้มีการตรวจสอบพฤติกรรมใหม่อย่างสม่ำเสมอ

๕. ประสบการณ์เดิมของผู้ใหญ่จะเพิ่มพูนมากขึ้น และมีความสำคัญยิ่งขึ้น เมื่อผู้ใหญ่มีอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งประสบการณ์เดิมดังกล่าว อาจจะสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ก็ได้

๖. การเรียนรู้ควรจะเน้นที่การแก้ปัญหา การแสวงหาหนทางที่จะแก้ไขปัญหา ซึ่งควรจะต้องมาจากประสบการณ์ของผู้เรียน หรือผสมผสานจากความคาดหวัง มาจากตัวผู้เรียนเอง มากกว่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่เรียกว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งหลาย

๗. ผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ได้เร็ว ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง ผู้ใหญ่จะไม่เต็มใจที่จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้หรือเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ หรือหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับความต้องการเร่งด่วน และสามารถเอาไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตของผู้ใหญ่เอง

ในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ จะต้องสอนให้ผู้เรียนรู้เกิดการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to learn) โดยให้เรียนรู้เอง ค้นคว้าเอง ถามผู้รู้เอง สร้างทฤษฎีเอง หรือให้สามารถเรียนรู้และชี้นำตนเองได้ (Self-direction learning)

๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของชุมชน

การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการการศึกษาตลอดชีวิต ที่มีจุดเริ่มต้นจากการได้รับการอบรมสั่งสอนในครอบครัว ชุมชน จากการได้ฟังเรื่องเล่าสืบต่อกันมา กฎข้อห้าม ประเพณี วัฒนธรรม ของสังคม ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ซึ่งการเรียนรู้ นอกจากจะมีความสำคัญต่อบุคคลทั่วไป ยังมีความสำคัญอย่างมากต่อมิติด้านการพัฒนา เพราะการเรียนรู้ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการดำรงชีวิตส่วนตัวและร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชน ก่อให้เกิด กลุ่ม องค์กร และเพิ่มพูนทักษะด้านต่าง ๆ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ เป็นต้น

คำว่า การเรียนรู้ มีผู้รู้ให้ความหมายไว้หลากหลายแตกต่างกันขึ้นอยู่กับศาสตร์ที่ต้องเรียนรู้และสอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ของผู้ให้ความหมาย เช่น ด้านจิตวิทยา ด้านการศึกษา เป็นต้น ซึ่งแต่ละท่านได้ให้ความหมายคล้ายกันและแตกต่างกัน ในการศึกษาครั้งนี้ จะให้ความสำคัญและเน้นของนักการศึกษาและนักพัฒนา พรพิไล เลิศวิชา (๒๕๓๒)^{๕๐} ให้ความหมาย การเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์มีศักยภาพในการพัฒนา สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยการพึ่งตนเองท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ การเรียนรู้นั้นจะต้องจากรากฐานจากประเพณีวัฒนธรรม

^{๕๐}พรพิไล เลิศวิชา, (๒๕๓๒), ศิริวงษ์จากไพร่หนินายถึงธนาคารแห่งขุนเขา, กรุงเทพฯ: หมู่บ้าน, หน้า ๗.

ท้องถิ่นและการเรียนรู้กับการดำเนินชีวิตจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่มีจุดจบ トラบที่ดำรงอยู่ร่วมกันในสังคม และการเรียนรู้จะเป็นการสร้างสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ วลัยเสถียร (๒๕๔๙)^{๕๑} เห็นว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางความคิดและการกระทำที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของความรู้ และการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จึงเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการนึกคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา โดยการเรียนรู้เรื่องใด ๆ คือ ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันเรื่องนั้น ๆ อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (๒๕๓๕)^{๕๒} ได้ขยายความหมายของการเรียนรู้ให้กว้างขวางออกไปอีกว่า การเรียนรู้ เป็นเรื่องของบุคคลหรือชุมชนที่พยายามเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารว่าจะเป็นการถ่ายทอดจากบุคคลอื่นในรูปแบบวิธีใด ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และทั้งการใช้สื่อที่ทันสมัยก้าวหน้าหรือล้าหลังก็ตาม เพราะเป้าหมายของการเรียนรู้ คือ ความพยายามสร้างศักยภาพให้ตนเองสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลที่ได้รับให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองหรือชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วคนหรือชุมชนย่อมเกิดการเรียนรู้ได้ แม้ว่า จะไม่มีการนำเอาระบบการศึกษาจากภายนอกชุมชนเข้าไปเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ เพราะบุคคลและชุมชนย่อมมีวิธีการจัดการศึกษาให้แก่ตนเองและชุมชนทั้งในระบบพื้นฐานจนถึงความชำนาญ ทั้งนี้ หากพิจารณาในเชิงสังคมวิทยาแล้ว สถาบันต่าง ๆ ในสังคมต่างมีบทบาทในการให้โอกาสการเรียนรู้แก่บุคคลและชุมชน ความรู้หรือประสบการณ์ดั้งเดิมของบุคคลในแต่ละท้องถิ่นได้รับการสืบทอดกันมาจากสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการปกครองส่วนท้องถิ่น เศรษฐกิจและวัฒนธรรมอื่น ๆ เป็นความรู้ทั้งรูปธรรมและนามธรรมที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและความจำเป็นในการดำรงชีวิต อำนวยความสะดวกให้ความเป็นอยู่ดีกว่าเดิม เช่น การประยุกต์ใช้พลังงาน สัตว์ และธรรมชาติ การเรียนรู้ของคนและชุมชนสามารถถ่ายทอดสืบทอด ไม่เฉพาะแต่เพียงชุมชนเดียวเท่านั้น แต่ถ้าย้ายโยงข้ามชุมชนและข้ามชาติได้ด้วย ซึ่งเรียกว่า เครือข่าย การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งประเภทสื่อบุคคลและสื่อมวลชนต่าง ๆ เอื้อให้เกิดการเรียนรู้นี้ สามารถที่จะทำการรักษาหรือทำลายล้างภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ถ้าบุคคลหรือชุมชนนั้น ๆ ไม่พยายามอนุรักษ์ความรู้ดั้งเดิมและเลือกรับความรู้ทักษะ และความชำนาญใหม่ ๆ ไปใช้ในสังคมให้เหมาะสมและชาญฉลาด

นอกจากนี้ สุพัตร ชาติบัญชาชัย (๒๕๔๘)^{๕๓} ได้กล่าวเพิ่มเติมและสรุปว่า ภาพรวมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนว่า คนเรามีการพัฒนาทางการเรียนรู้ โดยเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางด้านสังคม มีการซึมซับความรู้เข้าไปโดยสัมพันธ์กับความรู้เดิมที่มีอยู่ การสร้างความรู้โดยการสร้างสรรค์งาน ซึ่งที่ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดและสร้างสรรค์งานขึ้นมาจาก

^{๕๑}ปาริชาติ วลัยเสถียรติ, (๒๕๔๙), กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชน, กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย, หน้า ๕.

^{๕๒}อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์, (๒๕๓๕), ทฤษฎีและการปฏิบัติเรื่องการศึกษาและการพัฒนาชุมชน, เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, หน้า ๓-๕.

^{๕๓}สุพัตร ชาติบัญชาชัย, (๒๕๔๘), กระบวนการเรียนรู้: แนวคิดความหมายและบทเรียนในสังคมไทย, กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, หน้า ๙๒-๙๖.

ความคิดให้เป็นรูปธรรมจะเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมาย สามารถชักนำให้เกิดการสร้าง ความรู้ต่อไป วิธีการปฏิบัติเพื่อให้การเรียนรู้ได้ดีมีการใช้สื่อที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นสื่อที่มีอยู่ตาม ธรรมชาติหรือสื่อเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนได้ลองปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นการ เรียนรู้แบบร่วมมือโดยมีการเรียนรู้สำหรับตนเองและช่วยสมาชิกในกลุ่ม ให้เกิดการเรียนรู้ด้วย ซึ่งการ เรียนรู้ดังกล่าวเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ในชุมชน ที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้เกิดความรู้สึก ผูกพัน และใส่ใจผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างและนำสิ่งที่ดี ๆ ของผู้อื่นมาผสมผสานแลกเปลี่ยนกัน สิ่ง สำคัญ คือ การสร้างความร่วมมือ ทางกลางสังคมที่มีความแตกต่างทั้งวิถีคิด ประสบการณ์ และความ เชื่อของผู้คนที่อยู่ปะปนกัน ก่อให้เกิดการพึ่งตนเอง และความพอเพียง จึงเป็นสองสิ่งที่มีมี พึ่งเกิดขึ้น ในสังคม ต้องสร้างให้เกิดจิตสำนึก ทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับประเทศ จึงมีพลัง เพียงพอที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทิศทางที่มั่นคง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า การนำเสนอความหมาย รูปแบบ และวิธีการของกระบวนการ เรียนรู้ดังกล่าว จะเป็นมุมมองในเชิงบวกที่เชื่อมั่นว่า การเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีความ จำเป็นอย่างยิ่งต่อความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของประชาชนได้อย่างแท้จริง แต่วัฒนธรรมการ เรียนรู้ของสังคมไทยที่ผ่านมายังมีข้อจำกัดและข้อผิดพลาดหลายประการด้วยกัน ดังที่ พระธรรมปิฎก (๒๕๓๙)^{๕๔} ได้มองว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เป็นข้อจำกัดและส่งผลกระทบต่อวิถีคิดของคนไทย ก็คือ การ ลอกเลียนแบบตามอย่างตะวันตกทำให้ถูกครอบงำ ทั้งยังให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาและรากฐานทาง วัฒนธรรมของตนเองน้อย คนไทยจึงต้องเปลี่ยนวิถีคิดจาก เลียนแบบ เป็นเรียนรู้ด้วยสติปัญญาที่มา จากการคิด คือ คิดเป็น คิดชอบ และคิดในทางสร้างสรรค์ การเรียนรู้เพียงอย่างเดียวทำให้เกิดการ ลอกเลียนหรือไปตามกระแสอย่างสุดต่าง แต่การเรียนรู้และการเลือกรับเลือกประยุกต์จึงเป็นวิถีแห่ง ปัญญาที่นำไปสู่ชัยชนะทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบุลย์ (๒๕๔๕)^{๕๕} ก็ได้ตั้งข้อสังเกต เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้เช่นเดียวกันว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทย ทั้งในระบบและนอกระบบต่าง เอียงไปด้านแสวงหามูลค่ามากกว่าคุณค่า “...เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น และซึมลึกของกระบวนการการ เรียนรู้แบบ “ให้จำได้หมายรู้” มากกว่า “ให้กำหนดได้หมายรู้” เมื่อกระบวนการเรียนรู้ถูกจำกัด ทางเลือก จึงไม่เอื้อต่อการสร้างปัญญาและการพึ่งตนเองหรือเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้

ดังนั้น การเรียนรู้จึงเป็นหัวใจหรือแกนกลางของกระบวนการปรับใช้วัฒนธรรมเพื่อการ พัฒนาและเป็นกระบวนการสร้างสรรค์สถาบันของชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเอง เนื่องจากเป็นการ ยกกระดับความสามารถในการคิดและวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ แสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา การ ตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา และการสรุปทบทวนเพื่อยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การรวมกลุ่มตามธรรมชาติ และการยกระดับ เป็นเครือข่ายของประชาชนที่จะทำให้การพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและอย่างยั่งยืน

^{๕๔} พระธรรมปิฎก, (๒๕๓๙), สืบสานวัฒนธรรมไทยบนฐานแห่งการศึกษาที่แท้จริง, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม, หน้า ๓๔-๓๘.

^{๕๕} สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบุลย์, (๒๕๔๕), พัฒนาการเรียนรู้ของคนไทย, ในการประชุมประจำปีพหุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, หน้า ๑-๕.

๒.๔.๑ ความหมายของกระบวนการการเรียนรู้

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) มีนักวิชาการด้านการศึกษาและงานพัฒนา ได้อธิบายไว้หลากหลายมุมมองเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ทิศนา แคมมณี (๒๕๔๔)^{๕๖} เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้ เป็นการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ เช่น การฟัง การอ่าน การโต้ตอบกับผู้อื่น การซักถาม การเขียน การสังเกต การจดจำ การเลียนแบบ การดูแลตัวอย่าง การลองทำ การคิด (เปรียบเทียบวิเคราะห์ ไตร่ตอง ฯลฯ) การลงมือทำ เป็นต้น กระบวนการเรียนรู้ไม่สามารถเกิดขึ้นลอย ๆ ได้ จำเป็นต้องมีสาระที่เรียนรู้ควบคู่ไปด้วยเสมอ กล่าวคือ เมื่อบุคคลนั้นใช้กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้เพื่อที่จะเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ แล้วที่ตามมา คือ ผู้เรียนอาจจะเข้าใจหรือไม่เข้าใจเรื่องนั้นๆ ก็ได้ แต่สิ่งที่มักเกิดขึ้นควบคู่กันไปโดยที่ผู้เรียนอาจจะไม่รู้ตัวคือ กระบวนการหรือวิธีการในการเรียนรู้ นั่นเอง นอกจากนี้ กระบวนการเรียนรู้ยังเป็นกระบวนการทางสังคม (Social process) เนื่องจากบุคคลต้องอยู่ในสังคมซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อตนเอง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลและมุมมองกับผู้อื่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และขยายขอบเขตของความรู้ด้วย (ทิศนา แคมมณี, ๒๕๔๔)^{๕๗} และกระบวนการเรียนรู้มีลักษณะเป็นพลวัต (dynamic) และเป็นกลไกสำหรับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การทำความเข้าใจและอธิบายการเปลี่ยนแปลงหรือความเคลื่อนไหวของชีวิตและชุมชนในชนบท จึงต้องหยิบยกกระบวนการการเรียนรู้มาพิจารณา เพราะการเรียนรู้เป็นหัวใจหรือแกนกลางของความเคลื่อนไหวการศึกษาในวิถีชุมชน

วิมลลักษณ์ ชูชาติ (๒๕๔๐)^{๕๘} ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมในประเด็นเดียวกันว่า กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน แบ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้เป็น ๒ แบบ คือ ความสัมพันธ์แนวราบ เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างชาวบ้านและชุมชนในฐานะเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ ต่างจากการศึกษาที่จัดอยู่ในสถาบันการศึกษาทั่วไป ที่เน้นความสัมพันธ์แนวตั้ง ซึ่งแสดงออกถึงความไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น การเรียนรู้ที่ชาวบ้านและชุมชนเป็นผู้สร้างและเป็น เจ้าของกระบวนการ จึงประกอบด้วย ๑) การวิเคราะห์-สังเคราะห์ปัญหาทั้งของตนเองและชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้เข้ากับสังคมไทยตลอดจนสังคมโลก ๒) การแสวงหาทางออกที่เหมาะสมกับตนเองและชุมชนด้วยวิธีการต่าง เช่นการประชุม สัมมนา การศึกษาดูงาน และการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ๓) การสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นผลจากการตัดสินใจของตนเองและชุมชน ในส่วนของชุมชน กิจกรรมที่สร้างขึ้นนี้อาจ เรียกว่า กิจกรรมเครือข่าย เพราะเป็นตัวชักจูงและเชื่อมโยงคนเข้าด้วยกัน และ ๔) การประเมินกิจกรรม และนำผลที่ได้ไปแก้ไขปรับปรุงกระบวนการทั้งหมด ซึ่งผลของกระบวนการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พิจารณาได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้

^{๕๖} ทิศนา แคมมณี และคณะ, (๒๕๔๔), กระบวนการเรียนรู้ความหมายแนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อใจ, กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการจำกัด, หน้า ๑-๒.

^{๕๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

^{๕๘} วิมลลักษณ์ ชูชาติ, (๒๕๔๐), การนำเสนอรูปแบบของกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๓๒.

ความคิด ความรู้สึกและการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่าหรือทั้งหมด ปารีชาติ วลัยเสถียร (๒๕๔๙)^{๔๔} ได้ให้ทัศนะเพิ่มเติมว่า คำว่า การเรียนรู้ (Learning และ “กระบวนการเรียนรู้” (Learning Process) ถูกนำไปใช้ในฐานะของคำที่มีความหมายแตกต่างกัน และในบางบริบทก็ถูกใช้แทนกันในฐานะของคำที่สื่อความหมายอย่างเดียวกัน โดยเป็นคำที่อธิบายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ที่สมควร เป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ซึ่งมีขอบเขตครอบคลุมความหมาย ๒ ประการ คือ การเรียนรู้ในความหมายของ “กระบวนการเรียนรู้” (Learning Process) ที่หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และการเรียนรู้ในความหมายของ “ผลการเรียนรู้” (Learning Outcome) ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในสาระต่าง ๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งความรู้หรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้หรือการใช้วิธีการเรียนรู้ ดังนั้นเอง กล่าวถึงการเรียนรู้จึงไม่ใช่การให้ความหมายถึงการกระทำที่เป็นกิริยาแสดงออกมาพิจารณาเดี่ยว ๆ เช่น การฟัง การสังเกต การคิด แต่การเรียนรู้กระบวนการ ซึ่งนักวิชาการหลายท่านใช้คำว่า กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้และการปฏิบัติให้รู้ แทนคำว่า การเรียนรู้ ซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องกับคำเหล่านี้

ความรู้ (Knowledge) คือ ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีการออกแบบและเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งด้านบวกและด้านลบ คือ คนที่รู้แล้วอาจลดทอน จางลง หรือเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงกลับสามารถลบล้างความรู้เดิมหรือเปลี่ยนเป็นความรู้ชุดใหม่

การเรียนรู้ (Learning) คือ กระบวนการทางความคิดและการกระทำที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของความรู้ และการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรม จึงเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการนึกคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา โดยการเรียนรู้เรื่องใด ๆ คือ ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การกระทำที่มีกระบวนการทางความคิด ความรู้ เข้ามาเกี่ยวข้องพร้อมกับการปฏิบัติเพื่อให้เกิดข้อสรุปและมีเป้าหมายในการเรียนรู้

ผู้รู้ คือ ผู้ที่ความรู้ ในทฤษฎีการเรียนรู้สมัยใหม่ ถือว่า ความรู้มีอยู่ในทุกที่ ทุกคน แต่เราไม่อาจสรุปได้ว่า ทุกคนจะต้องรู้ทุกเรื่อง หรือมีบางคนที่ไม่รู้อะไรเลย บางครั้งเราอาจรีบด่วนสรุปว่า เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและสติปัญญาในทุกเรื่อง แต่ในความจริงผู้รู้อาจจะรู้ในสิ่งที่เขาได้เรียนรู้และทำจากประสบการณ์ในชีวิตจริง เช่น นายแพทย์ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการผ่าตัดเป็นอย่างดี แต่อาจจะไม่เข้าใจวิถีชีวิตของผู้ป่วยก็ได้ ดังนั้น ผู้รู้จึงมีความสัมพันธ์กับความรู้และการเรียนรู้ที่แต่ละบุคคลได้รับหรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง

^{๔๔} ปารีชาติ วลัยเสถียร, (๒๕๔๙), กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชน, หน้า ๔-๕.

๒.๔.๒ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่นักวิชาการและผู้ที่ทำงานด้านพัฒนาชุมชนได้ให้ไว้มีความแตกต่างกันและสอดคล้องกัน เช่น ชาติชาย ฌ เชียงใหม่ (๒๕๓๓)^{๖๐} ได้แบ่งแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของคนในชุมชนออกเป็น ๒ ระดับ คือ

๑. ระดับปัจเจกชน หมายถึง การให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้ความรอบรู้และทักษะในการใช้เหตุผลตัดสินใจในการดำรงชีวิต การมีความเชื่อและค่านิยมที่ยึดถือความเป็นไทย และการประหยัดเป็นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการพัฒนาจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในและนอกชุมชน และในขณะเดียวกันสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างสอดคล้องกับวัฒนธรรมและศักยภาพทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและการบริหารของชุมชน

๒. ระดับกลุ่ม หมายถึง การกำหนดเงื่อนไขและเปิดโอกาสทางการเมืองการบริหารให้คนในชนบทสามารถรวมกลุ่มและพัฒนาอำนาจต่อรองของชุมชน เพื่อให้สามารถต้านทานการเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มพลังภายนอกได้ สามารถที่จะใช้ปรับปรุงตัดแปลงหรือควบคุมทรัพยากรและภาวะแวดล้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน จะเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของคนในชุมชน จึงต้องกระทำทั้งในระดับปัจเจกชน และในระดับกลุ่ม เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ในประเด็นของ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น (๒๕๔๘)^{๖๑} ที่อธิบายว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนในสังคมไทย เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน และคนกับสิ่งแวดล้อมเป็นการเรียนรู้กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงพื้นฐานการเรียนรู้ของชุมชน ส่วนหนึ่งมาจากการเรียนรู้ของปัจเจกบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีคิดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยก้าว่างของการเรียนรู้นั้น เป็นกระบวนการที่มีทั้งยอมรับ การปฏิเสธ การประยุกต์ใช้ การเลิกใช้ และการสร้างใหม่โดยเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในชุมชนและบริบทของสังคมที่เข้าสู่ชุมชน การเรียนรู้ของชุมชนนั้น เป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีวันจบสิ้น เป็นการศึกษาตลอดชีวิต

๒.๕ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

๒.๕.๑ ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิต หรือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

^{๖๐}ชาติชาย ฌ เชียงใหม่, (๒๕๓๓), *ทิศทางการพัฒนาชนบทในอนาคต*, กรุงเทพฯ: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาการบริหารศาสตร์, หน้า ๓๓.

^{๖๑}พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, (๒๕๔๗), *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ*, กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, หน้า ๙๙-๑๐๕.

The Routledge International Encyclopedia of Education (๒๐๐๘)^{๖๒} ได้ให้คำจำกัดความการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่าเป็นการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้กับการดำเนินชีวิตจริงโดยเน้นการพัฒนาความสามารถ ความรู้ ความสนใจและคุณลักษณะทุกประเภทเริ่มตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียนจนถึงหลังเกษียณ นอกจากนี้ ยังเน้นในเรื่องคุณค่าของการเรียนรู้ในกลายรูปแบบซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัว การทำงาน ชุมชนและสถาบันการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นการศึกษาที่เกิดจากผสมผสานระหว่างการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง

Dave (๑๙๗๖)^{๖๓} ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นแนวคิดที่พยายามมองการศึกษาในภาพรวมซึ่งรวมการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ให้มีการประสานสัมพันธ์ทั้งในด้านของความต่อเนื่องของช่วงชีวิตคนและเนื้อหาสาระที่คนต้องนำความรู้ไปใช้ การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นในด้านเวลา สถานที่ เนื้อหา และเทคนิคการเรียนการสอน ตลอดจนการเรียนรู้อะบบหลายรูปแบบและหลายวิธีการ

สุมาลี สังข์ศรี (๒๕๔๔)^{๖๔} กล่าวว่า การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึงภาพรวมของการศึกษาทุกประเภทที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาบุคคลให้ปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในทุกช่วงชีวิตของบุคคลและพัฒนาต่อเนื่องไปให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการจากทุกแหล่งความรู้ในชุมชนและสังคม และเกิดขึ้นได้ทุกที่โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับชีวิตและผสมผสานกลมกลืนกับการดำเนินชีวิตของบุคคล

สุนทร สุนันท์ชัย (๒๕๔๘)^{๖๕} กล่าวว่า การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์จากเกิดจนตาย มุ่งพัฒนามนุษย์ให้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันและพัฒนาต่อเนื่องไปให้เต็มศักยภาพของแต่ละคน เป็นการศึกษาที่เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบ และไม่เป็นทางการ

^{๖๒}The Routledge International Encyclopedia of Education, (2008), New York: Rutledge, p. 359.

^{๖๓}Dave, R.H., (1976), *Foundation of Lifelong Education*, Oxford: Pergamon UNESCO Institute for Education.

^{๖๔}สุมาลี สังข์ศรี, (๒๕๔๔), รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาสังคมไทยในศตวรรษที่ ๒๑, กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.

^{๖๕}สุนทร สุนันท์ชัย, (๒๕๔๘), *การเรียนรู้กับการศึกษาอบรม*, นนทบุรี: สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เรณูมาศ กุละศิริมา, นุจิรา รัตมีไพบูลย์, เอกชัย พุ่มดวง และคณะ (๒๕๕๗)^{๖๖} ได้ศึกษาแนวคิดต่าง ๆ ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถสรุปไปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความหมายเชิงนโยบาย ๓ ระดับ คือ ๑) การเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับที่เป็นนโยบาย (Lifelong Learning as a Policy) ในการขยายระบบการศึกษาและการอบรมเพื่อมุ่งเน้นความสามารถในการแข่งขันและการจ้างงาน ซึ่งกำหนดผลลัพธ์ที่วัดปริมาณได้ เช่น การจ้างงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การรับรองทางเทคโนโลยีและการแข่งขันระดับ รวมทั้งผลลัพธ์ที่ไม่สามารถวัดได้ชัดเจน เช่น การหลอมรวมทางสังคม (Social Inclusion) ความเป็นพลเมือง (Active Citizenship) และคุณภาพชีวิต ๒) การเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับที่เป็นกลยุทธ์ (Lifelong Learning as Strategy) การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกลยุทธ์ในการปฏิรูปสวัสดิการของรัฐโดยบทบาทของรัฐจะจำกัดอยู่ การจัดสถานการณ์ของการเรียนรู้ปัจจุบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกลยุทธ์ในส่วนของรัฐที่จะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ขึ้นต่อไป เช่น ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การยึดเหนี่ยวกันทางสังคม การหลอมรวมทางสังคม ความเป็นพลเมือง และอื่น ๆ กลยุทธ์ของรัฐ คือการที่ต้องสร้าง/จัดสถานการณ์เงื่อนไขที่ทำให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน และองค์กรเรียนรู้เพื่อตัวเองให้มากที่สุด บทบาทของรัฐไม่ใช่เชิงรับ เงื่อนไขของการเรียนรู้ที่จะต้องจัดในรูปแบบที่หลากหลายในการกระตุ้นส่งเสริม และ ๓) การเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับที่เป็นการปฏิบัติจนเป็นวัฒนธรรม (Lifelong Learning as Cultural Practice) การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นปฏิบัติจนเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องบูรณาการเข้าไปในแบบแผนการผลิต การบริโภคในวิถีชีวิตของคนในสังคม ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ หรือการปฏิวัติการเรียนรู้ (Learning Revolution) การเรียนรู้อยู่ในประสบการณ์ในชีวิตประจำวันในความสัมพันธ์ทางสังคมของครอบครัว ชุมชน และการทำงาน ในความหมายนี้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตวัดได้จากเจตคติ และพฤติกรรมของคนในสังคม สำหรับผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษา ควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่คอยช่วยเหลือในการสร้างความรู้ของทุกคนมากกว่าจะเป็นแหล่งของความรู้หรือเป็นผู้ผลิตความรู้รวมทั้งเป็นผู้ที่ช่วยสร้างโอกาสให้ทุกคนได้เรียนรู้

๒.๕.๒ แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (๒๕๓๒)^{๖๗} ได้ศึกษาแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตแล้วสรุปออกมาได้เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

^{๖๖} เรณูมาศ กุละศิริมา, นุจิรา รัตมีไพบูลย์, เอกชัย พุ่มดวง และคณะ, (๒๕๕๗), กลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน กรณีศึกษาตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี, รายงานวิจัย, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, หน้า ๒๖-๒๗.

^{๖๗} สุมาลี สังข์ศรี, (๒๕๔๙), การจัดการศึกษาระบบให้สัมพันธ์กับพื้นฐานชีวิตและสังคมในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศึกษาระบบ เล่มที่ ๑.

๑. การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาให้กับทุกคนตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จากเด็กถึงวัยชรา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในช่วงต่าง ๆ ของชีวิต ทั้งนี้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทำให้มนุษย์ทุกคนต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อปรับตนเองให้ก้าวทันยุคกับกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นแนวโน้มการพัฒนาโลกปัจจุบัน

๒. กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการผสมผสานและเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อนำผลการเรียนรู้นั้นไปพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม การจัดการเพื่อให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงต้องจัดหลักสูตร สื่อวิธีการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมและปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเข้าถึงการเรียนรู้ได้สะดวกและนำความรู้ที่ได้ไปใช้จริง

๓. การศึกษาตลอดชีวิต มีความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพ มีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ มีอิสรภาพที่จะเลือก เนื้อหา รูปแบบ วิธีในการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง

๔. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการสื่อสารและคมนาคม ทำให้การติดต่อสื่อสารตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ในสังคมมนุษย์เป็นไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ทัวถึงและมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เข้าถึงความรู้อันมหาศาลได้ โดยไม่มีขีดค้นพรมแดนแห่งความรู้ ทำให้การศึกษาตลอดชีวิตเป็นวงจรที่ไม่หยุดนิ่งและมีพลังต่อการเปลี่ยนแปลง

๕. สังคมปัจจุบันและอนาคตใช้ความรู้เป็นพลังในการกระทำทางสังคม ระบบทุกระบบในสังคมย่อมใช้ความรู้เป็นพลังในการขับเคลื่อนระบบ ดังนั้น การศึกษาและการเรียนรู้จึงเป็นกลไกที่ระบบต่าง ๆ ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ ดังนั้น ทุก ๆ ระบบทุกหน่วยงานจึงมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการศึกษตลอดชีวิตของทุกคนในสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสถาบันต่าง ๆ ในสังคม

นอกจากนี้ ชัยยศ อิมสุวรรณ์ ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีสิ่งที่ต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้^{๖๘}

- ๑) ตัวแหล่งการเรียนรู้ ที่เน้นสถานที่ที่จัดการเรียนรู้
- ๒) กิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ โดยเป็นกระบวนการการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง คนกับคน คนกับกลุ่ม คนกับสื่อ กลุ่มกับกลุ่ม กลุ่มกับสื่อ คนกับเหตุการณ์ และกลุ่มกับเหตุการณ์ โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเองเฉพาะบุคคล เฉพาะกลุ่ม โดยอาจจะไม่สัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ก็ได้
- ๓) ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

^{๖๘} ชัยยศ อิมสุวรรณ์. (๒๕๕๒). แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต, กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=๓๓๔๔&Key=news_research

๔) การจัดการและบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้

ฟาฏินา วงศ์เลขา^{๒๙} ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ของมนุษย์ ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต ตั้งแต่วัยทารกจนถึงวันตาย โดยมนุษย์สามารถเลือกเรียนรู้ในช่วงเวลาใดของชีวิตก็ได้ตามความต้องการและความเหมาะสม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๔๑^{๓๐} พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ได้ระบุในยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนว่าภาครัฐจะให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการถือคุณ พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” และรัฐบาลได้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นในการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชนและสื่อทุกประเภทสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ รวมทั้งยังมีการส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาต่างประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา เราจะเห็นได้ว่ามีวิธีการสอนที่แตกต่างหลากหลายตามหลักแนวคิดพื้นฐาน และวิธีการสอนภาษาที่แตกต่างกันออกไปตามแต่นักภาษาศาสตร์ประยุกต์คิดค้นขึ้นเพื่อใช้ในการสอน หรือเพื่อปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การสอนภาษาอังกฤษตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เกิดขึ้นประมาณปี ค.ศ. ๑๙๗๐ และได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศอังกฤษ เนื่องจากเป็นแนวทางการ

^{๒๙}ฟาฏินา วงศ์เลขา (๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕). การศึกษาตลอดชีวิต พัฒนาคอนไทยอย่างยั่งยืน. เดลินิวส์. ค้นเมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ จาก <http://www.daiynews.co.th/Content/education/๙๐๙๐๗>

^{๓๐}สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (๒๕๕๕), **สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)**, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, หน้า ๑๑.

สอนที่เน้นในเรื่องการสื่อสารตามสถานการณ์ในการใช้ภาษาจริงๆมากกว่าการเน้นสอนเรื่องรูปแบบหรือโครงสร้างของภาษาเพียงอย่างเดียว

๒.๖.๑ ความหมายของการสื่อสาร

Brown (๑๙๙๔)^{๗๑} มีแนวคิดว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการรับและสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอย่างน้อย ๒ คน สอดคล้องกับแนวคิดของ Verderber (๒๐๐๗)^{๗๒} โดยชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารจะต้องประกอบด้วย บริบท (Context) ผู้รับและส่งสาร (Participants) สาร (Message) เครื่องมือในการสื่อความหมาย (Channels) เสียง (Noise) และปฏิกิริยาตอบสนอง (Feedback) ส่วนแนวความคิดของ Brown คือ การสื่อสารจะเกี่ยวข้องทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การพูดจะมี ความหมายและก่อให้เกิดการสื่อสารก็ต่อเมื่อ ผู้รับมีความเข้าใจและมีการตอบสนองต่อการสื่อสารนั้น ๆ แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การสื่อสารจะต้องมีความหมายทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสาร

Hymes (๑๙๘๑)^{๗๓} ได้ให้ความหมายของการสื่อสารว่า คือ ความสามารถในการใช้ภาษา หรือตีความหมายได้ถูกต้อง เหมาะสมและเมื่อเกิดการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมสามารถรู้ได้ว่า ควรพูด อย่างไร กับใคร เวลาใด สถานการณ์ใด สถานที่ใด และจะพูดลักษณะใด Hybel (๑๙๙๕)^{๗๔} ได้กล่าวไว้ว่า “การสื่อสาร คือ กระบวนการที่มนุษย์ใช้แลกเปลี่ยน ข้อมูลความคิด และความรู้สึกซึ่งกันและกันโดยการพูด การเขียน หรือด้วยภาษาท่าทาง” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การสื่อสารเป็น กระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการถ่ายทอด ข่าวสาร ข้อมูล แนวความคิด ความรู้สึกโดยใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับการฟัง การพูดการอ่าน และ การเขียน จะไม่เกิดความหมายหากผู้รับไม่เข้าใจการสื่อสารที่ดีต้องมีความหมายทั้งต่อผู้รับสารและผู้ส่งสาร

^{๗๑}Brown, H. Douglas, (1994), **Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy**, New Jersey: Prentice Hall Inc., p. 88.

^{๗๒}Verderber, Rudolph F, (2007), **Communicate**, 23rd Edition, p. 6-24.

^{๗๓}Hymes, D.H., (1981), **On the communicative competence in communicative approach to language teaching**, London: Oxford, p. 269-293.

^{๗๔}Hybel, Sandra, (1995), **Communicating Effective Approach**, New York: Mc. Graw-Hill, p. 6.

๒.๖.๒ ความหมายของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

Taylor (๑๙๙๔)^{๗๕} และ Brumfit (๑๙๘๓)^{๗๖} ได้กล่าวว่า การสอนภาษาอังกฤษที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับภาษาที่เรียน ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาด้วยการใช้ภาษามากกว่าด้วย การเรียนโครงสร้างทางภาษาโดยจะให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) มากกว่าความถูกต้องของภาษา (Accuracy)

Widdowson (๑๙๗๘)^{๗๗} อ้างใน Larsen-Freeman (๒๐๐๐) ได้กล่าวไว้ว่าในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงโดยการนำแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมาใช้นั้นมีเหตุผลมาจากการที่ผู้เรียนสามารถผลิตประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดีแต่ก็ยังไม่สามารถที่จะนำความรู้ทางตัวภาษาที่ได้เรียนนั้นไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสมถูกต้องตามบริบทที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการรู้ถึงกฎในตัวภาษาของผู้เรียนนั้นยังไม่เพียงพอแต่การใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ๆ นั้นเอง

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางภาษาที่มีไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งนอกจากที่ผู้เรียนต้องมีความรู้ในเรื่องไวยากรณ์ภาษาแล้ว ผู้เรียนยังต้องมีความรู้ในสิ่งที่อยู่นอกเหนือตัวภาษา เช่น สถานภาพหรือความสัมพันธ์ของคู่สนทนาในสังคม อายุ เพศ การศึกษาความสุขภาพตลอดจนเจตนาทั้งทางตรงและทางอ้อมในการสื่อสาร เป็นต้น

Larsen-Freeman (๒๐๐๐)^{๗๘} ได้กล่าวไว้ว่าเป้าหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นคือการทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารในภาษาที่เรียนได้ โดยการจะทำเช่นนี้ได้จะต้องมีความรู้ในเรื่องของโครงสร้างทางภาษา ความรู้ในเรื่องความหมาย และความเข้าใจในเรื่องของหน้าที่ของภาษาที่ใช้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเลือกรูปแบบของภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร บริบททางสังคม ตลอดจนบทบาททางสังคมของผู้ร่วมสนทนาด้วย นอกจากการสอนที่เน้นในเรื่องหน้าที่ของภาษามากกว่ารูปแบบทางภาษาแล้ว ผู้เรียนยังต้องเรียนทักษะทั้งสี่ คือพูด ฟัง อ่าน เขียน ไปพร้อม ๆ กัน ตั้งแต่เริ่มต้นอีกด้วย โดยสิ่งที่มีความโดดเด่นในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือเนื้อหาของการเรียนการสอนจะอยู่ภายใต้กระบวนการทางการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการใช้ภาษาเพื่อการ

^{๗๕}Taylor. D., (1994), *Inauthentic authenticity or authentic Inauthenticity*, TESL-EJ(2), (สืบค้นได้ที่ : www.kyoto-su.ac.jp/information/test-ejo2/a.l.html.), p.70.

^{๗๖}Brumfit, (1983), *Communicative Methodology in language Teaching*, Cambridge: Cambridge University Press, p.58

^{๗๗}Widdowson,H.G., (1978), *Teaching Language as Communication*, London: Oxford University Press.

^{๗๘}Larsen-Freeman, D., (2000), *Techniques and Principles in Language Teaching*, Oxford: Oxford University Press, 2nd edition.

สื่อสารทั้งสิ้นโดยการเรียนรู้จะสามารถสื่อสารได้นั้นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบหลักๆอยู่ ๓ ประการด้วยกัน คือ ๑) ช่องว่างระหว่างข้อมูล (Information Gap) คือความต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน โดยเมื่อคู่สนทนาไม่มีข้อมูลหรือมีข้อมูลไม่พอเพียง ทำให้ต่างฝ่ายต้องการที่จะทราบหรือให้ข้อมูลซึ่งกันและกัน ๒) การเลือก (Choice) คือผู้เรียนมีโอกาสในการเลือกที่จะพูดหรือเขียน ตลอดจนรูปแบบในการสื่อสารความหมาย ๓) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) คือ ผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้ทราบถึงผลของการสื่อสารที่ว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจากปฏิกิริยาของผู้ร่วมสนทนา นอกจากนี้แล้วการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารยังเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติกล่าวคือ ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาให้มากที่สุด การให้ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลกันโดยให้เลือกใช้ภาษาตามต้องการและให้ประเมินการสื่อสารด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารจริง ๆ ส่วนเรื่องข้อผิดพลาดที่ผู้เรียนมีขณะที่มีการเรียนการสอนนั้นไม่ใช่สิ่งที่ต้องการการแก้ไขเสมอ ทั้งนี้ข้อผิดพลาดจะถูกแก้ไขเฉพาะในส่วนที่สำคัญๆที่จะไปขัดขวางหรือสร้างความสับสนของความเข้าใจในการสื่อสารเท่านั้นมิฉะนั้นผู้เรียนอาจเกิดความไม่มั่นใจไม่กล้าที่จะใช้ภาษาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

Wilkins (๑๙๗๖) ได้เสนอแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ว่าเป็นการให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตั้งแต่เริ่มต้น แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ละเลยในเรื่องความสำคัญทางไวยากรณ์และสถานการณ์ในการใช้ภาษา การสอนภาษาตามแนวทางการสอนเพื่อการสื่อสารจะมีข้อดีกว่าแนวคิดการสอนที่เน้นไวยากรณ์คือ มีการฝึกฝนภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสาร และเมื่อผู้เรียนได้มี การฝึกฝนการใช้ภาษาได้ในสถานการณ์จริงแล้วยังช่วยทำให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้เรียนอีกด้วย

การสร้างความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Competence) ซึ่งเป็นเป้าหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ แบ่งได้เป็น ๔ ประเภทตามแนวคิดของ Savignon (๑๙๘๓) ดังต่อไปนี้

๑) ความสามารถด้านกฎเกณฑ์และโครงสร้างของภาษา (Linguistic or Grammatical Competence) คือ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องมีเกี่ยวกับเรื่องการออกเสียง ศัพท์ โครงสร้างหรือรูปแบบของประโยคเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสาร

๒) ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistic Competence) คือ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องมีเกี่ยวกับการใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมตามกฎเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น คนรู้ว่าควรพูดอย่างไรในสถานการณ์ใด จุดประสงค์ของการสนทนา ตลอดจนคำนึงถึงบทบาททางสังคมของตนเองและผู้ร่วมสนทนา เป็นต้น

๓) ความสามารถด้านความเข้าใจในระดับข้อความ (Discourse Competence) คือ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องมีเกี่ยวกับการตีความวิเคราะห์ความสัมพันธ์กันของ

ประโยคต่างๆ โดยสามารถเชื่อมโยงความหมายและโครงสร้างทางไวยากรณ์เพื่อพูดหรือเขียนสิ่งต่างๆ ได้ต่อเนื่องมีความหมายสัมพันธ์กัน เช่น การมีลำดับของการเล่าเรื่อง การเขียนจดหมายที่มีข้อความ เป็นเหตุเป็นผลสอดคล้องกัน

๔) ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Pragmatic or Strategic Competence) คือ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องมีเกี่ยวกับ การถอดความ การพูดซ้ำ การพูดอ้อม การใช้ภาษาสุภาพ ตลอดจนการใช้สำนวนแบบต่างๆ เพื่อให้การสื่อสารมีความราบรื่นขึ้นหาก เมื่อเกิดความเข้าใจผิด หรือการไม่เข้าใจในการสื่อสาร

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่เพียงแต่จะอธิบายการใช้กฎเกณฑ์ไวยากรณ์ หรือ โครงสร้างทางภาษาเท่านั้น หากจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือการใช้ภาษาในการสื่อสารได้จริง ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแบบต่างๆ ในช่วงของการเรียนรู้ให้มากโดยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารควรจะเน้นเรื่องหน้าที่ของภาษามาก กว่ารูปแบบของภาษา^{๗๙}

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าการสอนภาษาตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการ สื่อสารนั้นเน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนมากกว่าเน้นถึงหลักเกณฑ์การใช้ภาษา อีกทั้งยังให้ ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาและความถูกต้องอีกด้วย ดังนั้นการเรียนการสอน แนวนี้จะต้องเน้นการทำกิจกรรมเพื่อการฝึกฝนการใช้ภาษาให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุด เช่น มีการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้สนทนาโต้ตอบกันเป็นคู่ กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ มีการสวม บทบาท การเล่นเกม เป็นต้น และการที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้เรียน ต้องมีทักษะความสามารถทั้ง ๔ ด้าน นั้นคือความสามารถในด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม ความสามารถด้านความสัมพันธ์ของข้อความ และ ความสามารถด้านการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย

๒.๖.๓ ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ^{๘๐} ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้ กลุ่มนักจิตวิทยาการเรียนรู้เชื่อว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในการเรียน ผู้เรียน จะสามารถเรียนได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความเข้าใจเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะเรียนได้ดีถ้าเข้าใจ

^{๗๙} Littlewood, W., (1990), *Communicative Language Teaching: An Introduction*, Cambridge: Cambridge University Press, p.17-18.

^{๘๐} กรมวิชาการ, (๒๕๕๗), *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, หน้า ๑๐๙.

จุดประสงค์การเรียนรู้ เห็นประโยชน์ในการนำสิ่งที่เรียนไปใช้ โดยสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปแล้วให้เข้ากับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ และสิ่งที่จะช่วยให้เรียนภาษาต่างประเทศได้ดี ตลอดจนต้องเข้าใจหลักภาษาที่ใช้ในการวางรูปประโยคด้วยเช่นกัน ดังนั้นในปัจจุบันนี้การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจึงได้หันมายึดแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมากขึ้น โดยมีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่มีโอกาสพบได้จริงในชีวิตประจำวัน และคงให้ความสำคัญกับโครงสร้างไวยากรณ์ที่ปรากฏในเนื้อหาที่ใช้สื่อความหมาย

Littlewood (๑๙๙๐)^{๘๑} กล่าวว่า แนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวการสอนที่ไม่จำกัดความสามารถของผู้เรียนไว้เพียงความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์เท่านั้นแต่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะ โดยสัมพันธ์ความสามารถทางไวยากรณ์เข้ากับยุทธศาสตร์การสื่อสารด้วยวิธีการที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับกาลเทศะ ในชีวิตจริงผู้เรียนต้องสัมผัสกับการสื่อสารซึ่งเป็นการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย

ดังนั้น การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในปัจจุบันจึงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนต้องจัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอน ตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียนเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน การจัดใจความสำคัญ ทำความเข้าใจจดจำแล้วนำสิ่งที่เรียนรู้อื่นไปใช้ ในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันได้

๒.๖.๔ แนวคิดในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในสถานการณ์จริง สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความอย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใช้ โดยการใช้กิจกรรมที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและมั่นใจในการใช้ภาษามากขึ้น

Morrow (๑๙๘๑)^{๘๒} ได้ให้ความเห็นว่าในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้สอนต้องนึกถึงหลักสำคัญ ดังนี้

๑. มีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน ผู้สอนต้องรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนครั้งนั้นมีจุดมุ่งหมายอะไร ต้องวางแผนและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งการเลือกเนื้อหาในการสอนย่อมขึ้นอยู่กับวัยและความสามารถของผู้เรียน

^{๘๑} Littlewood, W., (1990), *Communicative Language Teaching: An Introduction*, (Cambridge: Cambridge University Press, p. 17-18.

^{๘๒} Morrow, K., (1981), *Principle of Communicative Methodology in Communication in the Classroom*, Longman: Longman Group, p. 59-66.

ผู้สอนต้องมีเป้าหมายชัดเจนในการสอนแต่ละบทเรียน ต้องคำนึงว่าเมื่อการเรียนการสอนแต่ละบทจบลง ผู้เรียนต้องเห็นได้ชัดเจนว่าตนเองสามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนเองทำไม่ได้ และสิ่งนั้นมีประโยชน์ต่อการสื่อสาร

๒. ให้ความสำคัญกับความสามารถโดยรวมมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อย ผู้สอนควรตระหนักว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง และมีพัฒนาการไปเรื่อย ๆ จึงไม่สามารถแยกสอนได้เป็นส่วน ๆ เนื่องจากไม่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายได้เท่ากับการสอนภาพรวมของภาษาทั้งหมด

๓. กระบวนการสำคัญกว่าเนื้อหาต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกกิจกรรมที่จำลองกระบวนการสื่อสาร ซึ่ง Morrow ได้แนะนำกระบวนการที่สามารถนำมาใช้ในการฝึกภาษา ได้แก่

ก. การหาข้อมูลที่ขาดหายไป การสื่อสารจะเกิดขึ้นเมื่อมีคนสองคนหรือมากกว่ารู้ข้อมูลบางอย่างในขณะที่คนอื่น ๆ ไม่รู้แล้วมีการเปลี่ยนข้อมูลกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หายไปจนครบ

ข. ทางเลือก ผู้ที่เข้าร่วมในการสนทนาหรือการสื่อสารมีโอกาสเลือกเรื่องและวิธีการที่จะพูดอย่างไรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความคิดที่เข้าต้องการแสดง และสามารถเลือกรูปแบบไวยากรณ์ที่เหมาะสม

ค. ข้อมูลย้อนกลับ การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคนสองคนนั้นเขาจะต้องมีจุดประสงค์ในใจแล้วว่าจะสื่อสารเรื่องใด การสื่อสารจึงไม่ได้เกิดเฉพาะการพูดด้วยกันเท่านั้นแต่ต้องมีเป้าหมายตั้งไว้ด้วย

ง. เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกกิจกรรมการสื่อสารในสถานการณ์จริงด้วย หลังจากผู้เรียนได้เรียนการใช้ภาษาแล้ว การที่ผู้เรียนอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้สอนตลอดเวลา ไม่ได้ก่อให้เกิดบรรยากาศการสื่อสารได้ แต่ผู้สอนไม่ควรปล่อยให้ผู้เรียนฝึกเอง ต้องมีการเตรียมและจัดระเบียบกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสม

จ. ไม่เคร่งครัดกับข้อผิดพลาด ผู้สอนไม่ควรเคร่งครัดกับข้อผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ตราบใดที่ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้เข้าใจ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกเป็นการสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษา

เป้าหมายของการเรียนการสอนนั้น ก็เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม Williams^{๘๓} ให้ความเห็นว่า การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นแนวทางที่ใช้กับผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และผู้เรียนจะประสบ

^{๘๓}Williams Warrens, (1995), *Teaching English as a Second Language*, London: Longman.

ความสำเร็จมากกว่าการเรียนโดยเน้นย้ำโครงสร้างไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ Taylor^{๘๔} เห็นว่าเป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับภาษาที่เรียนโดยตรงโดยการเรียนรู้ด้วยการใช้ภาษามากกว่าการเรียนภาษาด้วยการเรียนโครงสร้าง Richards^{๘๕} ยังได้กล่าวว่า ถึงแม้การสอนโดยเน้นไวยากรณ์ (Grammatical Competence) จะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างประโยคได้อย่างถูกต้องตามกฎต่าง ๆ และฝึกฝนตามแบบฝึกหัดแต่ไม่สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามความหมายที่สมบูรณ์ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องนั้น การใช้วิธีสอนแบบสื่อสารสัมพันธ์ (Communicative Competence) จะทำให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และสามารถปรับใช้ได้ตามสถานการณ์จริง ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการสามารถใช้และเข้าใจความหมายของภาษาในรูปแบบต่าง ๆ และสามารถที่จะดำเนินการสนทนาต่อไปได้ถึงแม้จะมีความรู้ในภาษาไม่มากนักก็ตาม

อาภัสรา ชินวรรณโณ (๒๕๔๘)^{๘๖} กล่าวว่า การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารว่าความจำเป็นในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นหัวใจหลักของการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาใหม่ ดังนั้นบทบาทของผู้สอนจะเน้นการสร้างสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการรับและส่งสารในสถานการณ์จริง (Real World Context)

ปัจจัยสำคัญในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ประสบความสำเร็จ มีดังนี้^{๘๗}

๑. คำนึงถึงความต้องการและเหตุผลของผู้เรียนในการเรียนภาษาต่างประเทศ

๒. ความรู้พื้นฐานของผู้เรียนเป็นปัจจัยหลักในการเรียนการสอน ดังนั้นผู้สอนจึงควรพิจารณาถึงความรู้เดิมและความรู้พื้นฐานที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความสามารถของแต่ละบุคคล ให้โอกาสผู้เรียนในการฝึกปฏิบัติทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และเรื่องที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อผู้เรียน

๓. ใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนรู้อะเนกสารจริง และสถานการณ์จริงประกอบการสอน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงและมีคุณค่าในการเรียนรู้ภาษา

^{๘๔}Taylor, B.P., (1983), **Teaching ESI: Incorporation and Communicative Student-Centered Component**, TESOL Quarterly, p. 69-73

^{๘๕}Richard, J.C., Ridgersm T, S, (2005), **Approaches and Method in Language Teaching**, Cambridge: Cambridge University Press.

^{๘๖}อาภัสรา ชินวรรณโณ, (๒๕๔๘), **มิติเพื่อการพัฒนาภาษา: กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**, กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

^{๘๗}จรัสศรี สุภพิมล, (๒๕๕๐), **แนวคิดในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร** (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://www.thaiteacher.org/publication/teaching/eng2.pdf>.

๔. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามศักยภาพ ภูมิหลังและพื้นฐานของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ โดยส่งเสริมความเป็นตัวตนของตนเองมากที่สุด มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนองความสนใจของผู้เรียน

๕. ให้ออกาสผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในการพูด การแสดงความคิดเห็นตามที่ผู้เรียนต้องการ มิใช่ให้พูดตามที่ผู้สอนต้องการ ไม่ควบคุมแก้ไขข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องในการใช้ภาษา ทำให้การสื่อสารขัดข้อง บทบาทของผู้สอนควรเป็นผู้ชี้แนะและนำทางผู้เรียน เป็นผู้วางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นผู้ให้คำแนะนำในระหว่างการดำเนินกิจกรรมและตรวจความก้าวหน้าการเรียนของผู้เรียน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามคำจำกัดความ มีลักษณะ ๔ ประการ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันดังนี้^{๘๘}

๑. เป้าหมายของการสอนเน้นไปที่องค์ประกอบทั้งหมดของทักษะการสื่อสาร และไม่จำกัดอยู่ภายในกรอบของเนื้อหาภาษาหรือไวยากรณ์

๒. เทคนิคทางภาษาได้รับการออกแบบมาเพื่อนำผู้เรียนไปสู่การใช้ภาษาอย่างแท้จริงตามหน้าที่ภาษา และปฏิบัติได้จริงโดยมีจุดมุ่งหมายในการพูด รูปแบบโครงสร้างภาษา มิใช่เป้าหมายหลักแต่ตัวรูปแบบเฉพาะของภาษาต่างหากที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารจนสำเร็จตามเป้าหมายได้

๓. ความคล่องแคล่วและความถูกต้องเป็นหลักการเสริมที่อยู่ภายใต้เทคนิคการสื่อสารที่มีหลายครั้งที่คล่องแคล่วอาจมีความสำคัญมากกว่าความถูกต้องเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนนำภาษามาใช้ได้อย่างมีความหมาย

๔. ในการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในตอนท้ายสุด ผู้เรียนต้องใช้ภาษาอย่างเข้าใจและสร้างสรรค์ ภายใต้อารมณ์ที่ไม่เคยฝึกมาก่อน

สรุปได้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสมในสถานการณ์จริงได้ดีกว่าการสอนโดยเน้นโครงสร้างทางไวยากรณ์ อีกทั้งปัจจัยสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้สอนควรคำนึงถึงความต้องการ ความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน ผู้สอนจัดกิจกรรมให้หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาและนำไปใช้อย่างมีความหมาย ใช้ภาษาอย่างเข้าใจและสร้างสรรค์

^{๘๘}Brown, H. Douglas., (2007), *Principles of Language Learning and Teaching*, Englewood Cliffs: Prentice Hall.Hall Inc, p. 53.

๒.๖.๕ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคนอื่น ๆ (๒๕๔๕)^{๘๙} กล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ การสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาให้สื่อความหมายกับคนอื่นได้ตามสถานการณ์จริง การเรียนรู้เฉพาะคำศัพท์และไวยากรณ์ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการสื่อสารได้ถูกต้องวิธีการสอน "ภาษาเพื่อการสื่อสารจึงเน้นฝึกการใช้ความสามารถด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างมีความหมายที่ถูกต้อง ตามสถานการณ์ที่กำหนดและนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ Widdowson (๑๙๘๗)^{๙๐} กล่าวว่า การเรียนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการเน้นความแตกต่างระหว่างความรู้เกี่ยวกับภาษา (usage) และ ความสามารถในการใช้ภาษา (use) เช่น ความรู้เรื่องระบบของภาษา ซึ่งจะประกอบไปด้วย เรื่อง เสียง คำศัพท์ และโครงสร้าง ส่วนความสามารถในการใช้ภาษา คือ การนำความรู้เกี่ยวกับภาษามาใช้ในสถานการณ์ที่ผู้ใช้ภาษาต้องการสื่อความหมาย และการสื่อสารจำเป็นต้องมีความรู้ทั้งสองประเภท แต่ความรู้เกี่ยวกับภาษาเพียงอย่างเดียวไม่เป็นที่แน่ชัดว่าผู้เรียนจะสื่อสารความรู้สึกนึกคิดได้เพียงใด แต่ถ้าผู้เรียนสามารถสื่อสารได้โดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องแสดงว่าผู้ใช้ภาษามีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร Krashen (๑๙๘๒)^{๙๑} ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนควรเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติที่ใกล้เคียงกับการเรียนรู้ภาษาแรก ซึ่งเน้นความสามารถการใช้ภาษา ในขณะที่ Widdowson (๑๙๗๘)^{๙๒} เสนอกระบวนการเรียนนี้ต่างจากกระบวนการเรียนแบบการวิเคราะห์ภาษาแบบนักภาษาศาสตร์วิเคราะห์ แต่เป็นกระบวนการที่ผู้สอนต้องจัดสภาพแวดล้อมให้จูงใจผู้เรียนให้ใช้ภาษาได้ ซึ่งภาษาที่ใช้สอนต้องไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป สิ่งที่สอนต้องตรงกับความต้องการของผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนเน้นที่ความหมายและรูปแบบที่ถูกต้อง บรรยากาศในการเรียนต้องไม่เครียดและครูผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ ปรับข้อมูลทางภาษาที่ยากเกินระดับให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ถ้าสภาพการเรียนการสอนอยู่ในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ในที่สุด

^{๘๙} สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ, (๒๕๔๕), การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กรุงเทพฯ: ไทยลันเกล้า, ๒๕๔๕, หน้า ๒๖๓.

^{๙๐} Widdowson, H.G., (1978), *Teaching Language as Communication*, London: Oxford University Press, p.18.

^{๙๑} Krashen, S.D., (1982), *Principles and Practice in Second Language Acquisition*, (Oxford: Pergamon Press, p.1-8.

^{๙๒} Widdowson, H.G., (1978), *Teaching Language as Communication*, London: Oxford University Press, p.18.

๒.๖.๕.๑ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟัง

Rubin (๑๙๙๐)^{๙๓} ได้กล่าวว่า ทักษะการฟังนั้นเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ภาษา ดังนั้น ผู้เรียนควรเริ่มจากการฟังก่อนแล้วจึงพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ภาษาในทักษะอื่นๆ หากผู้เรียนประสบปัญหาในการฟัง แล้วอาจจะทำให้การเรียนรู้ภาษาไม่ประสบความสำเร็จได้

Underwood (๑๙๙๓)^{๙๔} กล่าวว่า การสอนทักษะด้านการฟัง ควรมุ่งเน้นให้ผู้ฟังได้เข้าใจความหมายและแสดงท่าทางหรือสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจจะเป็นการสอนที่ประสบความสำเร็จ

สุदारัตน์ พญาพรหม (๒๕๔๓)^{๙๕} กล่าวว่า การสอนการฟังเป็นทำความเข้าใจ จากเสียงที่ได้ยินเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดความหมาย

วันเพ็ญ เขตทองคำ (๒๕๔๘)^{๙๖} และ สุรพันธ์ กุศลสง (๒๕๔๓)^{๙๗} ได้ให้ความหมายของการฟังเป็นกระบวนการรับข่าวสารข้อมูลที่ได้ยินสร้างความหมายของข่าวสารที่ได้ยิน ผู้ฟังต้องใช้ความสามารถในการเรียบเรียง ตีความเพื่อที่จะเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน โดยพิจารณาจุดประสงค์การฟังจะมีประสิทธิภาพดีเมื่อผู้ฟังมีความตั้งใจ สนใจและมีประสบการณ์เดิมในเรื่องที่ฟังมาบ้าง จึงจะเข้าใจข้อความที่ผู้พูดต้องการสื่อและการฟังจะเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพูดและทักษะอื่นๆ

Krashen (๑๙๘๕)^{๙๘} กล่าวว่า การฟังว่าเป็นกระบวนการรับเข้า (Input) ที่สำคัญและมีความหมายต่อผู้ฟัง มีวิธีการหลายวิธีที่จะช่วยให้เข้าใจความหมายในสิ่งที่ฟัง เช่น วิธีการของ Asher^{๙๙} เป็นการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response) วิธีนี้ผู้สอนใช้คำสั่งให้ผู้เรียนฟังและปฏิบัติตามโดยจะไม่บังคับให้พูดภาษาที่สอง จนกว่าจะเข้าใจในสิ่งที่ผู้สอนพูด

^{๙๓}Rubin, Dorothy, (1990), *Teaching Elementary Language Arts*, New Jerseys: Prentice Hall, 1990, p. 51.

^{๙๔}Unerwood, (1993), p.3

^{๙๕}สุदारัตน์ พญาพรหม, (๒๕๔๓), *แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, หน้า ๘.

^{๙๖}วันเพ็ญ เขตทองคำ, (๒๕๔๘), *ผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการพัฒนาการฟังและการพูดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๓ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมโรงเรียนเทคโนโลยีบริหารธุรกิจเปรมฤทัย*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

^{๙๗}สุรพันธ์ อังวัฒนกุล, (๒๕๔๓), *การเปรียบเทียบความสามารถและทัศนคติในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีธรรมชาติประกอบกับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือสอนครู*, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

^{๙๘}Krashen, D., (1985), *The Input Hypothesis*, London: Longman.

^{๙๙}Asher, JJ., (1983), *Learning Another Language through Action*, Sed Los Gatos Calif: Sky Production.

สรุปได้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้านการฟังเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่นำไปสู่การพูด ผู้สอนจึงควรจัดลำดับในการสอนโดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด

๒.๖.๕.๒ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการพูด

Scott (๑๙๘๑)^{๑๐๐} ได้เสนอแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้านการพูดว่า ผู้สอนต้องสร้างกิจกรรมเพื่อให้ผู้สนทนาสามารถตีความในสิ่งที่ฟังและสามารถตอบโต้ตลอดจนให้มีปฏิสัมพันธ์ทางการพูด จึงถือว่าการสอนที่ประสบความสำเร็จ

สุมิตรา อังวัฒนกุล (๒๕๓๕)^{๑๐๑} กล่าวว่า ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญซึ่งจะต้องใช้ในชีวิตประจำวัน การประกอบวิชาชีพธุรกิจต่างๆ การพัฒนาการพูดของผู้ใหญ่เป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถของผู้สอน เนื่องจากผู้เรียนใช้ภาษาแม่ในชีวิตประจำวัน การพยายามให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

Little Wood (๑๙๙๕)^{๑๐๒} ได้ให้คำจำกัดความของการพูดเพื่อการสื่อสารว่าเป็นกิจกรรมระหว่างบุคคล ๒ คน ซึ่งได้แก่ ผู้พูดและผู้ฟังจะมีการโต้ตอบกับสิ่งที่ได้ยิน ทั้งสองฝ่ายจะต้องสามารถตีความในสิ่งที่ได้ฟัง ซึ่งไม่สามารถคาดเดารูปแบบของภาษาและความหมายล่วงหน้าได้ โดยผู้พูดคาดคะเนความรู้สึกของผู้ฟังเพื่อเลือกใช้คำพูดให้เหมาะสมในการมีปฏิสัมพันธ์เน้นเรื่องหน้าที่ของภาษามากกว่ารูปแบบของภาษา การเรียนภาษาไม่ได้เรียนแต่เฉพาะกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์เท่านั้น ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการสื่อสารความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้

สมถวิล ธนโสภณ และคณะ (๒๕๔๔)^{๑๐๓} ได้กล่าวถึงการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้านการพูดมีลักษณะที่สำคัญ ๔ ประการ ที่สัมพันธ์กันดังนี้

๑. ผู้สอนควรมุ่งเน้นไปองค์รวมทั้งหมดของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารโดยไม่จำกัดในกรอบของเนื้อหาและไวยากรณ์

๒. ผู้สอนควรถ่ายทอดเทคนิคทางภาษาที่ได้รับออกมาเพื่อนำทางให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ภาษาทางการฟังและปฏิบัติจริงโดยมีจุดมุ่งหมายในการพูด

^{๑๐๐}Scott, Roger, (1981), *Speaking in Communication in the Classroom Application and Method for a Communication Approach*, London: Longma Group, p. 10.

^{๑๐๑}สุมิตรา อังวัฒนกุล, (๒๕๓๕), *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ*, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

^{๑๐๒}Littlewood W., (1995), *Communicative Language Teaching An Introduction Printing*, London: Cambridge University Press, p.5.

^{๑๐๓}สมถวิล ธนโสภณ และคณะ, (๒๕๔๔), *คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คุรุสภา, หน้า ๑๓๓-๑๓๔.

๓. ผู้สอนควรมุ่งเน้นทักษะด้านความคล่องตัวและความถูกต้อง ซึ่งเป็นหลักการที่เสริมอยู่ภายใต้เทคนิคการสื่อสารและควรที่จะมุ่งเน้นความคล่องแคล่วมากกว่า ความถูกต้องทางไวยากรณ์

๔. ตอนท้ายสุดตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้านการพูด ผู้สอนควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างเข้าใจ คล่องแคล่วและสร้างสรรค์ภายในบริบทที่ไม่เคยฝึกฝนมาก่อน

Harris (๑๙๖๙)^{๑๐๔} กล่าวถึง องค์ประกอบของความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารดังนี้

๑. ความคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความเร็วและความราบรื่นในการพูดความต่อเนื่องและความเป็นธรรมชาติของผู้พูด

๒. ความสามารถในการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจ (Comprehensibility)

๓. ปริมาณของคำพูดที่สามารถใช้ในการสื่อสาร (Amount of Communication)

๔. คุณภาพของการสื่อสาร (Quality of Communication) หมายถึง การใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และไวยากรณ์

๕. การออกเสียง (Pronunciation)

๖. คำศัพท์ (Vocabulary)

รูปทอง กว้างสวัสดิ์ (๒๕๔๙)^{๑๐๕} เสนอกิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสาร โดยเริ่มจากกิจกรรมง่ายๆ ในขั้นเริ่มต้น (Early Production) โดยให้ผู้เรียนตอบคำถาม Yes/No และจากการตอบคำถามซึ่งตอบเพียงคำเดียวให้พัฒนาขึ้นโดยการตอบเป็นวลีและประโยค ในขั้นต่อมา ผู้สอนจัดกิจกรรมโดยใช้ประโยคปลายเปิด (Open-ended Sentence) และ บทสนทนาปลายเปิด (Open-dialogue)

สรุปได้ว่า ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญที่ผู้เรียนจะต้องใช้เพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจได้ โดยคำนึงถึงความชัดเจนของเนื้อหาซึ่งจะต้องสื่อความหมายให้เข้าใจได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ และความถูกต้องด้านไวยากรณ์ คำศัพท์และการออกเสียง

^{๑๐๔}Harris, D., (1969), *Testing English as a Second Language*, New York: McGraw.

^{๑๐๕}รูปทอง กว้างสวัสดิ์, (๒๕๔๙), *คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ*, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

๒.๗ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๗.๑ ความหมายของสื่อการเรียนรู้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๕)^{๑๐๖} กล่าวว่า “สื่อ” (Media) เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า “Medium” แปลว่า “ระหว่าง” หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์ เมื่อมีการนำสื่อมาให้ผู้เรียนใช้ศึกษาจึงเรียกสื่อนี้ว่า “สื่อการเรียนรู้” (Learning media) และหากเป็นสื่อสำหรับครูผู้สอนใช้ในการสอนจะเรียกสื่อนี้ว่า “สื่อการสอน” (Instructional media) ดังนั้น สื่อการเรียนการสอน จึงหมายรวมถึง สื่อชนิดใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนในหลักสูตร สิ่งเหล่านี้ เป็นวัสดุ อุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ ในเทคโนโลยีการศึกษา และเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

สำหรับ สื่อการเรียนการสอน นั้น ได้มีผู้ให้ความหมายของคำคำนี้ไว้อย่างมาก จึงประมวลมาโดยย่อ ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (๒๕๒๓)^{๑๐๗} ได้ให้ความหมายว่า วัสดุสิ้นเปลือง อุปกรณ์ เครื่องมือที่ไม่ฝุพังได้ง่าย และวิธีการกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งถ่ายความรู้ เจตคติ และทักษะไปสู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (๒๕๓๓)^{๑๐๘} ได้ให้ความหมายว่า ระบบสื่อกลางทุกชนิดที่เชื่อมโยงให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของระบบการเรียนการสอนตามหลักสูตร

วาสนา ชาวหา (๒๕๓๓)^{๑๐๙} ได้ให้ความหมายว่า สิ่งต่าง ๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมบูรณ์ สงวนญาติ (๒๕๓๔)^{๑๑๐} ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้

^{๑๐๖} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๔๕), คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ, กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, หน้า ๒๖.

^{๑๐๗} ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (๒๕๒๓), เทคโนโลยีการศึกษากับการพัฒนาหลักสูตรและระบบสื่อการสอน, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, หน้า ๑๑๒.

^{๑๐๘} ไชยยศ เรืองสุวรรณ, (๒๕๒๓), เทคโนโลยีการสอน การออกแบบและการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียนส์ไตร์, หน้า ๙๐.

^{๑๐๙} วาสนา ชาวหา, (๒๕๓๓), สื่อการเรียนการสอน, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียนส์ไตร์, หน้า ๘.

^{๑๑๐} สมบูรณ์ สงวนญาติ, (๒๕๓๔), เทคโนโลยีทางการเรียนรู้การสอน, กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครูหน่วยศึกษานิเทศก์ ภาคพัฒนาตำราและเอกสารทางวิชาการ, หน้า ๔๓.

กระบวนการเรียนรู้ดำเนินสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่วัตถุสิ่งของที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือ
 อดมนุษย์สร้างขึ้นมา รวมทั้งวิธีการสอนและกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ

จากการพิจารณาความหมายของสื่อการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า สื่อ
 การเรียนการสอน หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่บรรจุหรือสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำไปใช้ประกอบ
 เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้เนื้อหาหรือสาระนั้น หรือใช้เป็นตัวกลางในการจัดกิจกรรมการเรียน
 การสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ

๒.๗.๒ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ความหมายของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning
 Package) เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่น่าสนใจ ใช้ในการเสริมสมรรถภาพแก่ผู้เรียนซึ่งแอลสแพช
 (Alspach, ๑๙๙๕)^{๑๑๑} ได้กล่าวว่ามี การเรียกชุด การเรียนรู้ด้วยตนเองไว้หลายอย่างคือ
 Modularized instruction, Self-directed Learning Modules, Self Instructional Modules,
 Self Instructional Packages, Self Pace modules, Self Instructional Units, Self
 Instructional Packets และ Independent Study Units โดยที่นักการศึกษา แต่ละท่านได้นำ
 คำศัพท์แต่ละคำไปใช้โดยอธิบายความหมายแตกต่างกันไปเล็กน้อยสำหรับ ในประเทศไทยคณะครุ
 ศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้บัญญัติศัพท์เรียกชุดการเรียนรู้ด้วย ตนเองไว้ดังต่อไปนี้ชุดการ
 เรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning Units) ชุดการสอนเอกัตภาพ (Self-instructional Packages)
 ชุดการสอนแบบหน่วยหรือบทเรียนโมดูล (Instructional Modules) บทเรียนโมดูลด้วยตนเอง
 (Self-instructional Modules) บทเรียนโปรแกรม (Programmed Instructional Lesson :
 Programmed Lesson) กาญจนา เกียรติประวัติ (๒๕๒๔)^{๑๑๒} กล่าวถึงชุดการเรียนรู้ (Learning
 Package) ว่าเดิมนั้นใช้คำว่า ชุดการสอนเพราะครูเป็นผู้ใช้ ดังนั้นผู้ทำกิจกรรมก็คือ ครูในปัจจุบัน
 นักการศึกษาเปลี่ยนมาใช้ คำว่าชุดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นผู้ใช้สื่อต่างๆ ในชุด
 การเรียนรู้เพื่อศึกษา ด้วยตนเองและในทำนองเดียวกัน (กิดานันท์ มลิทอง, ๒๕๔๐)^{๑๑๓} ก็ได้เรียกชุด
 การเรียนรู้ด้วยตนเองว่า ชุดการสอน (Teaching Package) สำหรับผู้สอนใช้สอนและเรียกว่าชุดการ
 เรียน (Learning Package) สำหรับผู้เรียนใช้เรียนนอกจากนี้ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้
 ความหมายของชุดการเรียนรู้ ด้วยตนเองไว้ดังต่อไปนี้ วาสนา ชาวหา (๒๕๒๕)^{๑๑๔} ให้ความหมาย

^{๑๑๑} Alspach Joann, (1995), Educational process in nursing staff development, St. Louis: Mosby Year Book, p. 102.

^{๑๑๒} กาญจนา เกียรติประวัติ, (๒๕๒๔), นวัตกรรมทางการศึกษา, กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและ
 การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, หน้า ๑๗๔-๑๗๕.

^{๑๑๓} กิดานันท์ มลิทอง, (๒๕๔๐), เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม, กรุงเทพฯ; โรงพิมพ์ชวนชม,
 หน้า๘๔.

^{๑๑๔} วาสนา ชาวหา, (๒๕๒๕), เทคโนโลยีการศึกษา, กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์, หน้า ๑๓๙.

ของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นชุดการเรียน การสอนที่จัดโปรแกรมการเรียนสำหรับผู้เรียนด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจ เป็นรายบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนของตนเองไปให้ถึงขีดสุดความสามารถโดยไม่ต้องเสียเวลารอคอยผู้อื่นส่วน (วีระ ไทยพานิช, ๒๕๒๙)^{๑๑๕} กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้ เป็นชุดการเรียนที่จัดเป็นหน่วยการเรียนหัวข้อเนื้อหาและอุปกรณ์ของแต่ละหน่วยได้จัดไว้เป็นชุด หรือกล่องหรือซองชุดการเรียนอาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปซึ่งส่วนมากจะประกอบด้วย คำชี้แจงหัวข้อจุดหมายการประเมินผลเบื้องต้นการกำหนดกิจกรรมและการประเมินขั้นสุดท้าย โดยมีจุดมุ่งหมายสำหรับการเรียนรู้รายบุคคลซึ่งผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบทางการเรียนด้วยตนเอง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ๒๕๓๔)^{๑๑๖} กล่าวว่าชุดการเรียนรู้คือ การวางแผนการเรียนรู้โดยใช้สื่อต่างๆ ร่วมกันหรือหมายถึงการใช้สื่อประสมเพื่อสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างกว้างขวางตาม จุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยจัดเป็นชุดในลักษณะซองหรือกล่อง (กรองกาญจน์ อรุณรัตน์, ๒๕๓๖)^{๑๑๗} ได้กล่าว ว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองหมายถึงชุดของโปรแกรมสื่อประสมที่มีการนำเอาวิธีการจัดระบบมาใช้ ในการนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองตาม ความสามารถตามอัตราการเรียนและรูปแบบการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน วาสนา ชาวหา (๒๕๒๕)^{๑๑๘} และ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ๒๕๒๕)^{๑๑๖} ได้กล่าวไว้ว่าชุดการเรียนรู้เป็นชุดสื่อประสมที่จัดไว้อย่างมีระบบที่มี การวางโปรแกรมไว้ล่วงหน้าด้วยการกำหนดเนื้อหาสาระสื่อการสอนกิจกรรมการเรียน สภาพแวดล้อมและการประเมินให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนมีส่วนในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง ได้รับคำติชมทันทีได้รับการเสริมแรงที่เป็น ความสำเร็จความภาคภูมิใจ และได้ใคร่ครวญเรียนรู้ตามลำดับขั้นตามความสะดวกและความเห็น ของแต่ละบุคคลส่วน

๒.๗.๓ แนวคิดหลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะนำไปสู่การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้แก่แนวคิดพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิด ๕ ประการดังชัยยงค์ พรหมวงศ์ (๒๕๓๔)^{๑๒๐} กล่าวไว้ ดังนี้

^{๑๑๕}วีระ ไทยพานิช, (๒๕๒๙), วิธีสอน, หน้า ๑๓๔.

^{๑๑๖}ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (๒๕๓๔), ระบบสื่อการสอน, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, หน้า ๓๒.

^{๑๑๗}กรองกาญจน์ อรุณรัตน์, (๒๕๓๖), กระบวนการเขียนบทเรียนโปรแกรม, เชียงใหม่: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, หน้า ๒๖.

^{๑๑๘}วาสนา ชาวหา, (๒๕๒๕), เทคโนโลยีการศึกษา, หน้า ๑๓๙.

^{๑๑๙}ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (๒๕๒๕), ชุดการสอนระดับประถมศึกษาในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ ๘-๑๕. กรุงเทพฯ: ป.สัมพันธ์พาณิชย์. หน้า ๑๒๐.

^{๑๒๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๕.

แนวคิดที่ ๑ เป็นแนวคิดตามหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล นักการศึกษาได้นำแนวคิดนี้มาใช้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จัดการศึกษา ที่ให้อิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองตามกำลังความสามารถของแต่ละบุคคล

แนวคิดที่ ๒ เป็นแนวคิดที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนจากแบบเดิม ที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นการจัดประสบการณ์และสื่อประสมที่ตรงกับเนื้อหาวิชาในรูปแบบของ ชุดการเรียนโดยให้ผู้เรียนหาความรู้ด้วยตนเองจากชุดการเรียน

แนวคิดที่ ๓ เป็นแนวคิดที่พยายามจะจัดระบบการผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน ให้เป็นไปในรูปสื่อประสมโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนจากการใช้สื่อเพื่อ “ช่วยครูสอน” มาเป็น การ“ช่วยผู้เรียนเรียน”

แนวคิดที่ ๔ เป็นแนวคิดที่พยายามจะสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมโดยนำสื่อการสอนและทฤษฎีกระบวนการกลุ่มมาใช้ ในการประกอบกิจกรรมร่วมกันของผู้เรียน

แนวคิดที่ ๕ เป็นแนวคิดที่ยึดหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้มาจัดสภาพการณ์ การเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพโดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พบเห็นสิ่งต่างๆ ดังนี้

- ๑ ได้ร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง
- ๒ ได้ทราบผลเรียนได้ทันที
- ๓ ได้รับการเสริมแรงทางบวกทำให้ผู้เรียนภาคภูมิใจที่ได้ทำถูกหรือคิดถูก อันจะทำให้กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต
- ๔ ได้เรียนรู้ที่ละขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนเอง โดยไม่มีใครบังคับนอกจากนี้

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (๒๕๒๘)^{๑๒๑} ได้กล่าวถึงหลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการผลิตชุดการเรียน ดังนี้

๑. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยา ในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้เพราะถือว่าการสอนนั้นไม่สามารถป็นให้ ผู้เรียนเป็น พิมพ์เดียวกันได้ในเวลาที่เท่ากันเพราะผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้ตามวิถีทางของเขา และใช้เวลา เรียนในเรื่องหนึ่งๆ ที่แตกต่างกันไปความแตกต่างเหล่านี้มีความต่างในด้านความสามารถสติปัญญาความต้องการความสนใจร่างกายอารมณ์และสังคมด้วยเหตุผลที่คนเรามีความแตกต่าง กัน ดังกล่าวผู้สร้างชุดการเรียนจึงพยายามที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการที่จะทำให้ผู้เรียนได้ เรียนอย่างบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในชุดนั้น ๆ ซึ่งวิธีที่เหมาะสมที่สุดวิธีหนึ่งก็คือ การจัดการสอนรายบุคคลหรือการจัดการสอนตามอัตราหรือการศึกษาด้วยตนเองซึ่งล้วนแต่ เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามความแตกต่างของแต่ละคน

๒. การนำสื่อประสมมาใช้ (Multi-media Approach) เป็นการนำเอาสื่อการสอนหลาย ประเภทมาใช้สัมพันธ์กันอย่างมีระบบ ความพยายามอันนี้ก็เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงการเรียน

^{๑๒๑}เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต, (๒๕๒๘), เทคโนโลยีทางการศึกษา, หน้า ๒๙๒.

การสอนจากเดิมที่เคยยึดครูเป็นแหล่งให้ความรู้หลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองด้วยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อประเภทต่าง ๆ

๓. ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองได้แก่

๓.๑ การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง

๓.๒ ตรวจสอบผลการเรียนของตนเองว่าถูกหรือผิดได้ทันที

๓.๓ เสริมแรงคือผู้เรียนจะเกิดความภาคภูมิใจที่ตนทำได้อีกต้องเป็นการให้ กำลังใจเรียนต่อไปถ้าตนเองทำไม่ถูกต้องจะได้ทราบที่ถูกต้องนั้นคืออะไรจะได้ไตร่ตรอง พิจารณาทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความท้อถอยหรือสิ้นหวังในการเรียนเพราะเขา มีโอกาสที่จะสำเร็จได้เหมือนคนอื่นเหมือนกัน

๓.๔ เรียนไปที่ละขั้นตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

๔. การใช้วิธีวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) โดยจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพ แวดล้อมและวัยของผู้เรียนทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดไว้ในชุดการเรียนจะสร้างขึ้นอย่างมีระบบการตรวจเช็ค ทุกขั้นตอนและทุกอย่างจะต้องสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นอย่างดีมีการทดลองปรับปรุงจนมี ประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่เชื่อถือได้จึงจะนำออกใช้ สรุปได้ว่า การเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้อย่างดีต้องยึดถือทฤษฎีจิตวิทยาการ จัดสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนในรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถศึกษาความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนรู้ตามความสามารถความสนใจความต้องการ และตามศักยภาพของตนเองเน้นการฝึกความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเองดังนั้นในการสร้าง ชุดการเรียนรู้อย่างดีจะต้องช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน และเสริมแรงให้กับผู้เรียน

๒.๗.๔ ขั้นตอนการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้

สำหรับขั้นตอนการสร้างสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนโดยนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียน ตามหลักประสบการณ์การเรียนรู้ดังนั้นการออกแบบระบบการเรียนการสอนจึงเป็นกรอบของกระบวนการผลิตระบบการสอนหรือวัสดุการเรียนการสอน (Instructional Materials) ซึ่งประสาน สัมพันธ์กับองค์ประกอบพื้นฐานของการออกแบบการสอนในกระบวนการออกแบบจึงต้องเริ่มต้น ที่การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหลักการกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ก่อนที่จะเข้าสู่ขั้นตอนต่อไป

การสร้างชุดการเรียนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (๒๕๒๕)^{๑๒๒} ได้ให้แนวคิดในการสร้างชุดการเรียนไว้ดังนี้

^{๑๒๒}ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (๒๕๒๕), ชุดการสอนระดับประถมศึกษาในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ ๘-๑๕, หน้า ๔๕.

๑. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์อาจจะกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการ เป็นแบบสหวิทยาการตามที่เห็นเหมาะสม
 ๒. กำหนดหน่วยการสอนแบ่งเนื้อหาวิชาออกมาเป็นหน่วยโดยประมาณ เนื้อหาวิชาที่จะ ให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ใน ๑ ครั้งหรือ ๑ สัปดาห์
 ๓. กำหนดหัวข้อเรื่องผู้สอนจะต้องถามตนเองว่าในการสอนแต่ละหน่วยควรจะ ประสบการณ์เป็นหัวข้อเรื่อง
 ๔. กำหนดความคิดรวบยอดและหลักการจะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวข้อแนวคิด สารและหลักเกณฑ์สำคัญไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาที่สอนให้สอดคล้องกัน
 ๕. กำหนดวัตถุประสงค์โดยให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องเป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อนและ เปลี่ยนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์พฤติกรรมไว้ทุกครั้ง
 ๖. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งจะเป็นแนวทางในการเลือกและการผลิตสื่อการสอนกิจกรรมการเรียนรู้หมายถึงกิจกรรมอย่าง ที่ ผู้เรียน ปฏิบัติเช่น การอ่านบัตรคำสั่งการตอบคำถามการเขียนภาพการทดลองทางวิทยาศาสตร์การ เล่นเกมส์ เป็นต้น
 ๗. กำหนดแบบประเมินผลโดยต้องออกแบบการประเมินผลให้ตรงกับ วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรมโดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรม มา เรียบร้อยแล้วผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
 ๘. เลือกและผลิตสื่อการสอนวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อ การสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อสอนของแต่ละหัวข้อเรื่องแล้วก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่อง ที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพเรียกว่าชุดการสอน
 ๙. หาประสิทธิภาพชุดการสอนเพื่อเป็นการประกันว่าชุดการเรียนการสอนที่ สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนผู้สร้างจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้าโดยคำนึงถึง หลักการว่า การเรียนรู้เป็นการช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน
 ๑๐. การใช้ชุดการเรียนการสอนที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ สามารถนำไป สอนผู้เรียนได้ตามประเภทของชุดการเรียนการสอนและระดับการศึกษาโดยมีขั้นตอน ดังนี้ให้ ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อพิจารณาพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนนำเข้าสู่บทเรียนขั้น ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นการเรียนการสอน) ขั้นสรุปผลการเรียนการสอนเพื่อสรุปความคิด รวบ ยอดและหลักการที่สำคัญทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อดูพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน (๒๕๔๖)^{๑๒๓} ได้ให้แนวทางในการสร้างสื่อขึ้นมาใหม่เป็น กระบวนการที่ต้อง ใช้เวลาดำเนินการได้ตามความพร้อมและความเหมาะสมตามขั้นตอนดังนี้ สํารวจ ปัญหาและความ ต้องการของสังคมและจัดลำดับความสำคัญศึกษา และกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน วิเคราะห์ จุดประสงค์และขอบเขตเนื้อหาของสื่อกำหนดรูปแบบสื่อสร้างสื่อตามรูปแบบที่กำหนดหน้า สื่อ ไปทดลองวิเคราะห์ผล ปรับปรุงแก้ไข นำสื่อไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และติดตามและประเมินผล

^{๑๒๓} กรมการศึกษานอกโรงเรียน, (๒๕๔๖), ชุดการเรียนทางไกลระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหมวด วิชาภาษาไทย รหัส ไทย๒๐ (TH20), กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน, หน้า ๔.

๒.๗.๕ สื่อการเรียนภาษาอังกฤษ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๓๙)^{๑๒๔} ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่า มีหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณสมบัติเฉพาะที่สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างน่าสนใจ สื่อเหล่านี้จะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากหนังสือเรียน แบบฝึกหัด คู่มือครูและแถบบันทึกเสียงประกอบบทเรียนแล้ว สื่อภาษาอังกฤษที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น หนังสือพิมพ์ แบบฟอร์มต่าง ๆ จดหมาย แผ่นภาพ ป้ายโฆษณาและสื่ออื่น ๆ นอกจากนี้ สื่อของจริงที่พบเห็นรอบ ๆ ตัว ทั้งในและนอกห้องเรียนก็สามารถนำมาใช้สอนภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ หากโรงเรียนมีความพร้อมก็อาจพิจารณาสื่อที่เป็นเทคโนโลยีทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา วิดีทัศน์ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง สื่อทางไกลและอื่น ๆ เป็นเครื่องช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างรวดเร็วขึ้น อุปกรณ์ และสื่อดังกล่าวนี้ ผู้สอนสามารถเลือกใช้ หรือสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนการสอน สภาพห้องเรียน ระดับพื้นฐานทางภาษาของผู้เรียน โดยจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสื่อและพิจารณาใช้สื่อจนสามารถนำสื่อแต่ละชนิดมาประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

อาจกล่าวได้ว่า สื่อเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอน เนื่องจากแนวการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร ครูผู้สอนซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางการเรียนได้ถูกลดบทบาทลงและเปลี่ยนมาเป็นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแทน ดังนั้น ผู้เรียนจึงมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางภาษา และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งหนึ่งที่ถือเป็นตัวกลางให้กับผู้สอนได้ถ่ายทอดความรู้ เจตคติ และทักษะไปยังผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สิ่งนั้น คือ สื่อการเรียนรู้ สำหรับการเรียนรู้อังกฤษมีอยู่หลายประเภท ได้แก่ สิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี สื่อของจริง และสื่อที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

มัทนา ทองใหญ่ (๒๕๓๙) ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีหลากหลายประเภทไว้ ดังนี้

๑. ห้องปฏิบัติการภาษา (Sound lab) การเรียนระบบเสียงซึ่งใช้สื่อความหมาย สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่จะช่วยในการสอนทักษะฟัง พูด ได้เป็นอย่างดี คือ ห้องปฏิบัติการภาษา

^{๑๒๔} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๓๙), คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.

๒. เครื่องเล่นเทป ใช้สำหรับสอนบทสนทนา สอนเพลงหรือการฟังเพื่อความเข้าใจ (Listening comprehension) หรือใช้อัดเสียงของนักเรียนเวลาพูดหรืออ่าน แล้วนำมาเปิดให้นักเรียนฟังเพื่อแก้ไขในข้อที่บกพร่องอยู่

๓. โทรทัศน์ เทปวีดิโอ ที่มีบทเรียนภาษาอังกฤษ เช่น เทปวีดิโอ นิทาน การ์ตูน เพลง ก็สามารถนำมาเสริมบทเรียนได้เป็นอย่างดี

๔. ของจริง ได้แก่ตัวครู นักเรียน สิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ในห้องเรียน ของจริงช่วยให้ นักเรียนได้ประสบการณ์ตรง ซึ่งเป็นการดีที่สุด ทำให้นักเรียนเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว และจำได้แม่น

๕. ของจำลอง ใช้แทนของจริง เช่น ผลไม้พลาสติก ตัวสัตว์ต่าง ๆ ของเล่นเด็ก เหล่านี้ล้วนเป็นสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดีไม่แพ้ของจริง ของจำลองใช้สำหรับสอนคำศัพท์และบทสนทนาได้ดี

๖. รูปภาพ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่หาได้ง่าย ประหยัด สะดวกในการนำมาใช้ หาได้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จากนิตยสาร ปฏิทิน โปสเตอร์ เป็นต้น

๗. กระดานและชอล์ก สื่อการเรียนการสอนที่ครูคุ้นเคยมากที่สุด ใช้ได้ตลอดเวลา ประหยัดและมีประโยชน์อย่างยิ่ง

๘. บัตรคำ เป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นและใช้อยู่ประจำ เพราะมีประโยชน์อย่างมากควรมีขนาดเท่ากันและเขียนด้วยลายมือที่อ่านง่าย เหล่านี้ เป็นต้น

ประนอม สุรัสวดี (๒๕๓๔)^{๑๒๕} ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไว้ว่า ได้แก่รูปภาพ ของจริง หรือตัวนักเรียนเอง เทปบทสนทนาหรือเทปเพลง วีดิทัศน์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีมากมายหลายประเภท สื่อการเรียนการสอนมีบทบาทช่วยส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเรียนรู้ โดยการทำกิจกรรม และได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ สิ่งที่สำคัญคือ การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น จะต้องเน้นการใช้ภาษาเป็นสื่อในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน โดยยึดแนวปฏิบัติที่สำคัญ อันจะก่อให้เกิดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง

^{๑๒๕}ประนอม สุรัสวดี, (๒๕๓๔), ภาษาอังกฤษกับเด็กไทยในระดับประถมศึกษา, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๑๑.

๒.๘ การท่องเที่ยว

๒.๘.๑ ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism)^{๑๒๖} หมายถึง การเดินทางไปในสถานที่ต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ มิใช่เพื่อรับจ้าง แต่เพื่อเป็นการผ่อนคลายใจ เพื่อความสนุกเพลิดเพลิน เพื่อการศึกษา ศาสนา กีฬา เพื่อติดต่อธุรกิจตลอดจน รวมถึงการประชุมสัมมนาและการเยี่ยมญาติพี่น้อง

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO)^{๑๒๗} ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางใดๆ ก็ตามเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล ๓ ประการดังนี้
 ประการที่ ๑ การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่ไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร

ประการที่ ๒ การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจหรือความพึงพอใจของผู้เดินทางไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม

ประการที่ ๓ เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมญาติพี่น้อง เพื่อความเบิกบานบันเทิงรื่นรมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อการศึกษาหาความรู้และเพื่อติดต่อธุรกิจ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) สรุปได้ว่า หมายถึง การเดินทางออกจากที่พักเป็นการชั่วคราว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจเยี่ยมญาติหรือวัตถุประสงค์อื่นใดที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียดในยามว่างหรือ เมื่อเวลาที่ต้องการจะพักผ่อนซึ่งอาจเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้และประสบการณ์จากการเดินทางท่องเที่ยวอีกด้วย (นิคม จารุมณี^{๑๒๘}, ส่งศรี วงษ์เวช^{๑๒๙})

และในปี ๒๕๐๖ (ค.ศ. ๑๙๖๓) องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลีและได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติหรือการไปร่วมประชุม แต่มิใช่เพื่อประกอบอาชีพเป็นหลักฐานหรือพำนักอยู่เป็นการถาวร

^{๑๒๖} ละยาศรี หุณทนะเสรี, (๒๕๓๔), ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย, กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

^{๑๒๗} จริญญา เจริญสุกใส, สุวัฒน์ จุฑากรณ์, (๒๕๔๕), หน้าที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เอกสารการสอน ชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

^{๑๒๘} นิคม จารุมณี, (๒๕๓๖), การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

^{๑๒๙} ส่งศรี วงษ์เวช, (๒๕๔๕), รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขง, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปัจจุบันถือได้ว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกับประเทศที่ไม่มีอุตสาหกรรมหนักเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวที่ประกอบไปด้วยธุรกิจโดยตรงและทางอ้อมหรือการสนับสนุนการบริการนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะแก่ชาวต่างชาติถือได้ว่าเป็นธุรกิจสินค้าออกที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ (Invisible Export) เป็นการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ โดยการขายสินค้าคือบริการต่าง ๆ ซึ่งผลประโยชน์ จะตกอยู่ในประเทศเพราะก่อให้เกิดอาชีพหลายแขนง นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียดและได้รับความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมและยังเป็นการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดอย่างกว้างขวาง โดยความสำคัญของการท่องเที่ยว^{๑๓๐} มีดังนี้

๑. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้โดยนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศชาติ เช่นเดียวกับการส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศคือค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (Tourism Expenditure) ที่ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในประเทศไทยซึ่งสามารถ คำนวณรายได้จากนักท่องเที่ยว คือ จำนวนนักท่องเที่ยว X วัน พักเฉลี่ย X ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/วัน/คน

๒. การท่องเที่ยวแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลชำระเงินของประเทศ กล่าวคือ ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาและประสบปัญหาสภาวะการขาดดุลการค้าและดุลชำระเงินเนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาจะต้องพึ่งพิงประเทศที่พัฒนาแล้วในการนำเข้าสินค้าที่ตนเองไม่สามารถผลิตได้เช่น เครื่องมือเครื่องจักรและเทคโนโลยีต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการผลิตและพัฒนาประเทศสินค้าเหล่านี้มีมูลค่าสูงมากเมื่อเทียบกับมูลค่าส่งออกสินค้าทางการเกษตร นอกจากนี้ประเทศกำลังพัฒนายังต้องพึ่งสถาบันการเงินระหว่างประเทศเพื่อกู้ยืมเงินมาใช้ในการพัฒนาประเทศดังนั้นรายได้จากการท่องเที่ยวมูลค่านับแสนล้านบาทต่อปี จึงช่วยลดดุลการค้าได้อย่างมาก

๓. การท่องเที่ยวช่วยเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษีรัฐบาล คือ นักท่องเที่ยวต้องจ่ายภาษีต่าง ๆ เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ นักท่องเที่ยวต้องจ่ายภาษีเมื่อซื้อสินค้าและบริการและภาษีทางอ้อมที่จะจ่ายอีกเช่น ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบิน ค่าภาษีศุลกากรค่าธรรมเนียมการประทับตราหนังสือเดินทางและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ภาษีกรมสรรพากร ภาษีหน่วยราชการ ส่วนท้องถิ่น จัดเก็บค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมโรมแรมค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจำหน่ายอาหารสุราและเครื่องดื่ม เป็นต้น

๔. การท่องเที่ยวเป็นการกระจายรายได้ออกไปตามส่วนภูมิภาคของประเทศ เนื่องจากการท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจขนาดเล็กจำนวนมากดังนั้น รายรับจากการท่องเที่ยวจึงกระจายออกไปสู่ประชาชนอย่างรวดเร็วทั้งระบบเศรษฐกิจ

๕. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนทั้งแรงงานทั่วไป (Unskilled) และแรงงานที่มีความชำนาญ (Skills) เพราะการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนของแรงงานสูงกว่าเครื่องจักร (Labor Intensive Industry)

^{๑๓๐} สุพัตรา วิชัยประเสริฐกุล, (๒๕๔๕), แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, วิทยาลัยนอร์ทอีสต์สถาบันพัฒนศึกษา (การวางผังเมือง), กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

๖. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินตราอย่างกว้างขวางช่วยกระตุ้นการผลิตและการลงทุนในอัตราส่วนสูงด้วยค่าทวีทางเศรษฐกิจ (Economic Multiplier) เป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างยิ่งเพราะนอกจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจะมีผลโดยตรงต่อผู้จัดการที่พักและธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งสร้างงานอาชีพอีกมากมายแล้วผลทางอ้อมจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวยังทำให้รายได้ของแรงงานในธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ หมุนเวียนรับ - จ่าย ต่อไปอีกหลายรอบจนกระทั่งถึงจุดสิ้นสุดของตัวเองยิ่งหมุนเวียนได้มากรอบเพียงใดก็ยิ่งทำให้มูลค่าของมันเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น

๗. การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัด (Limitless Boundary Industry) ไม่มีปัญหาเรื่องการผลิตและไม่มีกำหนดโควตาการจำหน่ายกล่าวคือ การผลิตไม่ขึ้นกับสภาพดินฟ้าอากาศหรือเครื่องมือเครื่องมือโดยเฉพาะเจาะจงเหมือนเช่นการผลิตในสาขาอื่น ๆ การท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละประเทศแต่ละภูมิภาคของประเทศและขึ้นอยู่กับความสามารถของรัฐบาลแต่ละประเทศที่จะใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของตน

๒.๘.๒ องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะเข้าเยี่ยมชมนั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัย ๓ ประการ^{๑๓๑} ดังนี้

๑. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติศิลปวัฒนธรรมโบราณสถาน ฯลฯ อันเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนถ้าไม่มีสิ่งดึงดูดใจแล้วนักท่องเที่ยวก็ไม่มีความสนใจมาสถานที่นั้น

๒. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง สิ่งที่จะบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจสะดวกและอยากท่องเที่ยวอีกหรือพักอยู่นานขึ้น เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การขนส่งการสื่อสารไฟฟ้า น้ำประปา ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและบริการนำเที่ยว เป็นต้น

๓. การเข้าถึงพื้นที่ (Accessibility) หมายถึง การคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ ต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงพื้นที่นั้นตลอด จนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียงจะเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงได้โดยมีปัจจัยการคมนาคมที่สะดวกก็จะมีนักท่องเที่ยวนิยมเข้าไปท่องเที่ยวมาก แต่ถ้าแหล่งท่องเที่ยวอยู่ไกลและไม่มีคมนาคมเข้าถึงได้สะดวกเพียงพอก็จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นลดความสำคัญลง โครงการศึกษาวิจัยมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

นอกเหนือจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น องค์ประกอบด้านการตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Marketing) เป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพราะการตลาดท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมที่จะให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่ง

^{๑๓๑} Colier and Hardaway, (1997), *Principle of Tourism*, Auckland: Longman Paul Ltd.

ท่องเที่ยวของตนแล้ว ใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งด้านสิ่งดึงดูดในสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการซึ่งการตลาดการท่องเที่ยวอาจทำได้ ๒ วิธีคือ การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและการโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นต้น องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวซึ่งผู้เกี่ยวข้องต้องพิจารณาในปัจจัยต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับรูปแบบลักษณะการท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันไป เช่น การท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงต้องมีการบริหารจัดการให้เหมาะสม

๒.๘.๓ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว^{๑๓๒} ได้ให้คำจำกัดความของโฮมสเตย์มาตรฐานไทยไว้ว่า โฮมสเตย์มาตรฐานไทยสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบทมาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของและเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำหรือใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในบ้านดังกล่าว นอกจากนี้บ้านดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์ กล่าวคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้ความหมายโฮมสเตย์ (Home Stay) ว่า “ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท” หมายถึง บ้านพักประเภทหนึ่งที่นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้านและมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งเต็มใจที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจัดที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยวโดยได้รับค่าตอบแทนตามความเหมาะสม

นักรบ ระวังกาญจน์ (๒๕๔๕)^{๑๓๓} และ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (๒๕๔๘)^{๑๓๔} ได้ให้คำจำกัดความของ โฮมสเตย์มาตรฐานไทยไว้ว่า โฮมสเตย์มาตรฐานไทยหรือที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทมาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่อยู่ในชุมชนที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของและเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำหรือใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในบ้านดังกล่าว นอกจากนี้บ้านดังกล่าว ต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์ กล่าวคือ

๑. เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่าการทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริมนอกเหนือรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น
๒. มีพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้

^{๑๓๒} สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, (๒๕๔๘), **มาตรฐาน Home Stay**, ค้นเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.tourism.go.th/articlephp?id=291>.

^{๑๓๓} นักรบ ระวังการณ และคณะ (๒๕๔๕) , **คุณลักษณะที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท** , ค้นเมื่อ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๑ จาก <http://www.stou.ac.th/TourismAchieve/>.

^{๑๓๔} สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, (๒๕๔๘), **มาตรฐาน Home Stay**, ค้นเมื่อ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๑ จาก <http://www.tourism.go.th/articlephp?id=291>.

๓. นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในบ้านเดียวกับที่เจ้าของบ้านอาศัยอยู่โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน

๔. สมาชิกในครอบครัวต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในบ้านพร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้นแก่นักท่องเที่ยว

๕. เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี

๖. บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่มชมรมหรือสหกรณ์ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น จุดมุ่งหมายของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คือ ต้องการให้โฮมสเตย์มาตรฐานไทยคงความเป็นเอกลักษณ์และสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่นที่ก่อให้เกิดรายได้ของชุมชน เช่น สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นต้น

จุดมุ่งหมายของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คือ

๑. ต้องการให้โฮมสเตย์มาตรฐานไทยคงความเป็นเอกลักษณ์และสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่นที่ก่อให้เกิดรายได้ของชุมชน เช่น สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นต้น

๒. มาตรฐานของโฮมสเตย์ คุณลักษณะที่พึงสัมผัสวัฒนธรรมชนบทที่เหมาะสม มีองค์ประกอบหรือมาตรฐาน ๗ ด้าน โดยในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ด้านที่พัก ประกอบด้วย

๑) โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง

๒) บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่องเข้า

ไม่มีกลิ่นอับมีหลังคาที่สามารถกับน้ำฝนได้

๓) มีเตียงนอนที่สบาย

๔) มีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด

๕) มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับนอนทุก

ครั้งเมื่อนักท่องเที่ยวเข้าพัก

๖) มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ

๗) มีการดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านพักอยู่เสมอ

๒. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ประกอบด้วย

๑) มีกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น เดินป่า ตกปลา ขี่ม้า ปีน

เขา ขี่จักรยาน ฯลฯ

๒) มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ทอผ้าจัก

สาน

๓) มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น บาน

ศรีสู่ขวัญ

๔) มีกิจกรรมบันเทิง เช่น ดนตรี การเต้นรำ การแสดง

พื้นบ้าน

๕) มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

๓. ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- ๑) มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย
- ๒) มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้าย
- ๓) มีเครื่องมือตลอดจนการเคลื่อนย้ายที่เหมาะสม กรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย
- ๔) มีการตักเตือนนักท่องเที่ยวเรื่องการเก็บรักษาทรัพย์สิน
- ๕) มีการดูแลและซ่อมแซมกลอนประตู/หน้าต่างในที่พักเพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ

๔. ด้านการบริหารจัดการและบริการ ประกอบด้วย

- ๑) มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านจัดการในรูปแบบชมรมสหกรณ์หรือกลุ่มชาวบ้าน
- ๒) มีคณะกรรมการบริหารโครงการเป็นรูปธรรม
- ๓) มีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อมิให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรม จารีตประเพณีและความเชื่อของชุมชน
- ๔) มีระบบจองล่วงหน้าและลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว
- ๕) มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจน
- ๖) มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือก
- ๗) ชุมชนไม่มุ่งหวังจะสร้างรายได้จากโฮมสเตย์อย่างเดียว และต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิมของชุมชน
- ๘) มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ที่เป็นเยาวชนท้องถิ่น

๕. ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

- ๑) มีแหล่งโบราณคดี โบราณสถานประวัติศาสตร์
- ๒) มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- ๓) มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมอยู่เสมอ
- ๔) มีสถานพยาบาลไปรษณีย์ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป
- ๕) พื้นที่หลักยังคงสภาพเดิมของชุมชนท้องถิ่นรักษาวัฒนธรรมและประเพณีเก่าแก่

๖. ด้านมูลค่าเพิ่ม ประกอบด้วย

- ๑) มีร้านขายของที่ระลึก
- ๒) มีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิต

๓) มีโอกาสได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน

๔) มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชนในด้าน

การให้บริการที่ประทับใจ

๗. ด้านส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย

๑) มีคู่มือการท่องเที่ยวเป็นของตนเอง

๒) มีเว็บไซต์ (website) เผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยว

๓) มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของ

กระทรวงฯ

๔) มีแผนที่แสดงที่พักและเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว

๕) มีตารางกิจกรรมที่หลากหลายให้เลือก

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวได้สร้างกรอบมาตรฐานของโฮมสเตย์ขึ้น โดยเรียกว่า เป็นกรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) ไว้โดยประกอบไปด้วยตัวชี้วัด ๗ ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่มและด้านการส่งเสริมการตลาด โดยแต่ละด้านมีการกำหนดรายละเอียดที่โฮมสเตย์ควรปฏิบัติเอาไว้ โดยรายละเอียดของดัชนีในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการจะเน้นการจัดการที่เกิดจากการร่วมมือของกลุ่มชาวบ้านการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization, 2003) ได้แนะนำมาตรฐานขั้นต่ำของโฮมสเตย์ (Home Stay Minimum Standard) โดยเสนอแนะเกี่ยวกับการรักษาบ้านพักให้สะอาดมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับนอนของนักท่องเที่ยวอย่างเป็นสัดส่วน และควรประกอบด้วยเครื่องนอนที่สะอาดมีความปลอดภัยในการพักอาศัยห้องน้ำในบ้านจะเป็นแบบไทยหรือตะวันตกก็ได้ แต่ควรปูกระเบื้องและทำความสะอาดอย่างน้อย วันละ ๑ ครั้ง มีห้องครัวสะอาดแยกเป็นสัดส่วนและมีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนและรับประทานอาหารภายในบ้าน นอกจากนี้ ยังได้เสนอรายการตรวจสอบประจำวัน สำหรับเตรียมความพร้อมของโฮมสเตย์ที่เจ้าของบ้านควรทำด้วยความแตกต่างระหว่าง Home Stat กับการท่องเที่ยวโดยชุมชนการจัดการที่พักแบบ Home Stay นั้น เป็นการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนโดยมีลักษณะเหมือนแขกที่เข้าพักหรือญาติพี่น้องมาพักร่วมชายคาเดียวกัน โดยไม่หวังผลตอบแทน อย่างไรก็ตาม ผลที่ชุมชนได้รับคือ ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่มีอัตราค่าตอบแทนการให้บริการเป็นตัวกำหนดและชุมชนสามารถจัดการเข้าพักแบบนี้ได้แต่การเข้าพักแบบ Home Stay นี้จะเกิดผลกระทบทางลบขึ้นได้ ถ้าเจ้าของบ้านมองเพียงแต่การให้บริการจนลืมความเป็นอยู่ดั้งเดิมและผู้เข้าพัก คำนึงถึงแต่ความสะดวกสบายจนละเลยเรื่องการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ส่วนในความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น จะเน้นที่การเรียนรู้ในบริบทชุมชนมากกว่ามีการพบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้หลายหลายขึ้น ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น มุ่งเน้นที่ตัวชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่โดยไม่ผ่านคนกลาง อีกทั้งยังสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบความเข้าใจเกี่ยวกับเอกลักษณ์การรักษาและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้กับทั้งนักท่องเที่ยวและผู้ที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นเองด้วย

๒.๘.๔ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว

๒.๘.๔.๑ แนวคิดเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว

ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว เป็นภาษาสากลที่ใช้เป็นเครื่องมือทางภาษาสากลที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร (A Mean of Communication) ระหว่างบุคคลต่างเชื้อชาติหรือต่างภาษาและวัฒนธรรม การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว (Travel) การไปเที่ยวเป็นหมู่คณะ (Tour) การเยี่ยมเยือน (Visit) การไปเที่ยวใน ช่วงเวลาอันสั้น หรือการทัศนศึกษา (Excursion) ที่มีความรู้ความเข้าใจภาษาอังกฤษ ทั้งทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนที่ดี จะได้เปรียบบุคคลอื่นที่ไม่เข้าใจการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะการท่องเที่ยวหรือการนำเที่ยวนั้นจะเป็นการท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tour) หรือการนำเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tour)

ภาษาอังกฤษใช้ในธุรกิจการท่องเที่ยว มีลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่เหมือนกับภาษาอังกฤษทั่วไป หากแต่ภาษาอังกฤษที่ใช้ในธุรกิจการท่องเที่ยวมีคำนำหน้าศัพท์และคำศัพท์เฉพาะสาขา (Technical Term) อีกทั้งมีกลวิธีหรือลีลาในการใช้ภาษา นัยนา ทองศรีเกตุ^{๑๓๔} กล่าวว่า ในระยะเวลา ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมา ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมวลชนและประชาสัมพันธ์ ภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรมใช้หลักการการเรียนการสอน ESP หรือภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ (English for Specific) เป็นที่แพร่หลายในวงการศึกษาของประเทศไทย ทั้งนี้เพราะว่า ESP นั้น เป็นการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในแต่ละสาขาอาชีพและผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีและอย่างเหมาะสม จากแนวความคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารการท่องเที่ยว นอกจากจะเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสารระหว่างบุคคลในท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ควรเป็นภาษาที่ให้ข้อมูลที่บอกข้อเท็จจริงหรืออธิบายความสำคัญเกี่ยวกับแหล่งเที่ยวนั้น ๆ ด้วย

๒.๙ บริบทชุมชน

๒.๙.๑ บริบทชุมชนทางกายภาพ

จากผลการศึกษาบริบทชุมชนทางกายภาพ พบว่า สภาพภูมิประเทศของหมู่บ้านโป่งกุ่มและบ้านโป่งสามัคคี ตั้งอยู่ในเขตป่าขุนแม่กวัง ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง มีที่ราบบ้างเล็กน้อย มีป่าไม้ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ลักษณะพื้นที่หมู่บ้าน เป็นที่ราบสูงภูเขาล้อมรอบมีสายน้ำไหลผ่านหลายสาย เช่น น้ำแม่ลาย น้ำแม่ว่อง น้ำแม่วะ น้ำแม่กอง น้ำแม่หวาน ห้วยหนานสีกใหม่ ห้วยสวรรค์ เป็นต้น ไหลลงสู่เขื่อนแม่กวัง พื้นที่ราบส่วนใหญ่อยู่ในเขตหมู่ ๔ และหมู่ ๖ ความสูง

^{๑๓๔} นัยนา ทองศรีเกตุ, (๒๕๒๘), ความพร้อมของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ในการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการทางธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมในจังหวัดภาคใต้, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จากระดับน้ำทะเลประมาณ ๔๔๐ - ๑,๗๖๐ เมตร มีสภาพภูมิอากาศแบ่งเป็น ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมิถุนายน ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม

หมู่บ้านโป่งกุ่ม และบ้านโป่งสามัคคี ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๘ ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ ๑๔ - ๕๕ มีขนาดพื้นที่ จำนวน ๑๓๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๘๑,๒๕๐ ไร่ ในจำนวนนี้มีพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโป่งกุ่ม ประมาณ ๑,๑๗๐ ไร่ รวมอยู่ด้วย โดยชาวบ้านใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนร่วมกันทั้ง ๖ หมู่บ้าน บ้านโป่งกุ่ม มี ๕ กลุ่มบ้าน คือ บ้านโป่งกุ่ม บ้านโป่งดิน บ้านห้วยป่าบอน บ้านแม่วะและบ้านทุ่งข้าวปุก

หมู่บ้านโป่งกุ่ม มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ ติด บ้านแม่หวาน หมู่ ๓ ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติด บ้านแม่ฮ้องไคร้ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติด บ้านต้นกอก ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และทิศตะวันตก ติด บ้านห้วยหลอด ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

แผนที่ ๑ แผนที่แสดงพื้นที่ตำบลป่าเมี่ยง

มีประชากรรวม ๑,๑๘๓ คน จำนวนครัวเรือน ๓๒๐ ครัวเรือน เป็นชาย ๕๘๐ คน เป็นหญิง ๕๙๓ คน มีประชากรผู้สูงอายุ ๑๕๑ คน ผู้สูงอายุชาย ๗๑ คน ผู้สูงอายุหญิง ๘๐ คน ส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ใช้ภาษาเมืองท้องถิ่น หรือภาษาไทลื้อ การศึกษาในชุมชน มีโรงเรียนบ้านโป่งกุ่ม ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลป่าเมี่ยง มีศาสนสถานสำคัญ คือ วัดโป่งกุ่ม ตั้งอยู่ที่บ้าน

โป่งกุ่ม และวัดสุวรรณคีรี ตั้งอยู่ที่วัดโป่งสามัคคี การสาธารณสุข มีสถานอนามัย ตั้งอยู่ที่บ้านโป่งกุ่ม มีป้อมตำรวจ ตั้งอยู่ที่ปากทางเข้าบ้านโป่งกุ่ม

เนื่องจากบ้านโป่งกุ่ม และบ้านโป่งสามัคคี ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอตอสะแกckett จังหวัดเชียงใหม่ อาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร จึงทำให้ชาวบ้านบางส่วนบุกรุกแผ้วถางป่าไม้เพื่อจับจองพื้นที่ทำกินและเลี้ยงสัตว์ ทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว และเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๒ จึงเป็นเหตุทำให้เกิดการจัดตั้งป่าชุมชนหมู่บ้านโดยรวมตัวของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้าน จนกระทั่งปี พ.ศ.๒๕๔๘ กรมป่าไม้เข้ามาตรวจสอบพิกัดพื้นที่ป่าและได้จัดตั้งเป็นป่าชุมชนโดยชาวบ้านใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนร่วมกันทั้ง ๖ หมู่บ้าน และได้จัดตั้งเป็นป่าชุมชนบ้านโป่งกุ่มอย่างเป็นทางการจนถึงปัจจุบัน

ภาพ ๔.๑ บ้านโป่งกุ่ม

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่เนินเขาสลับกับพื้นที่ราบประกอบกับมีห้วยลำน้ำหลักที่สำคัญ ๒ ห้วย คือ ห้วยข้าวหลามและห้วยหนานใจที่ใช้ในการทำการเกษตร วิถีชุมชนบ้านโป่งกุ่มประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร และมีวิถีชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับป่าโดยที่ผ่านมามีป่าชุมชนโป่งกุ่มมีสภาพเป็นป่าที่เสื่อมโทรม เพราะมีการบุกรุกแผ้วถางป่า เพื่อจับจองพื้นที่ทำกินและการเลี้ยงสัตว์ แต่ปัจจุบันเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ชุมชนได้เข้าไปมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติป่าซึ่งมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรม โดยการรวมตัวกันของคนในชุมชนโดยมีกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่า ในเรื่องการเข้ามีบทบาทของภาคสังคมที่ตระหนักถึงความสำคัญของป่าต่อการดำรงชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันพื้นที่ป่าที่เหลือน้อยอยู่ตลอดจนช่วยกันพัฒนาพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่อยู่ในหมู่บ้านของตนให้ดียิ่งขึ้น

ประเพณีสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน คือ ประเพณีการแห่แห่หลวง คำว่า “แห่” เป็นภาษาพื้นบ้านล้านนา (ยังไม่มีกรควบกล้ำอักษร) มีลักษณะเป็นไม้มัดก่า ทำมาจากไม้ไผ่จักเป็นซี่ๆ หรือไม้อย่างอื่น ๆ ที่สามารถติดๆ ไฟได้ง่าย เป็นไม้แห้งๆนำมามัดเป็นกำรวมกัน ใหญ่กว่ากำมือเล็กน้อยยาวไม่เกิน ๑ เมตรหรือให้พอดีกับการถือ (คล้ายกับคำว่า “แคร่” ในพจนานุกรม หมายถึง ที่นั่งหรือนอน มัดทำด้วยฟากหรือไม้ไผ่ซี่ๆ ถักติดกัน ฯลฯ) ประโยชน์ ในการใช้สอยไม้แห่ เนื่องจากล้านนาสมัยโบราณ ไม่มีไฟฉายหรือตะเกียงจึงใช้ไม้แห่จุดไฟให้สว่างเพื่อส่องทางในเวลาค่ำคืน เหมือนได้ไฟหรือคบเพลิง เมื่อยามเทศกาลลอยกระทงในเดือนยี่เป็ง ก็จะใช้ไม้แห่จุดไฟถวายเป็นพุทธบูชา ใน

สมัยล้านนาโบราณ ชาวบ้านได้กำหนดให้มีพิธีการ แห่แค้ไปถวายพระสงฆ์ในวัดแล้วจุดถวายเป็นพุทธบูชา ในวันยี่เป็งหรือวันเพ็ญเดือนสิบสอง อันเป็นพิธีหนึ่งในวัดลอยกระทงกล่าวคือ ในตอนเช้าตรู่ของวันยี่เป็ง วัดทุกวัดจะมีการเทศน์มหาชาติ ตอนสายจะมีการทำบุญตักบาตรและในตอนกลางคืนชาวบ้านจะจัดทำต้นแค้ โดยจะช่วยกัน ประดับตกแต่งด้วยโคมไฟหรือสิ่งต่างๆอย่างสวยงามแล้วตั้งขบวนแห่กันไปถวายพระสงฆ์ในวัดที่ตนศรัทธา ต่อจากนั้นก็จุดไฟที่ต้นแค้ให้ลุกสว่างไสวไปทั่วบริเวณวัด เพื่อเป็นพุทธบูชาแล้ว จึงไปลอยกระทงเพื่อบูชาพระแม่คงคาและปล่อยเคราะห์กรรมต่างๆให้ล่องลอยไปตามแม่น้ำ เมื่อกาลเวลาล่วงเลยมายาวนานประเพณีการจุดไม้แค้ก็ได้ถูกสืบลึกลงไปในหลายที่หลายแห่ง เพราะได้มีการนำเอาธูปเทียนหรือประทีปมาจุดแทน เนื่องจากหาซื้อได้ง่ายและสะดวกกว่า

แห่หมสตรดต้นโพธิ์ ในวันวิสาขบูชา วัดดอยสะเก็ด ในทุก ๆ ปีที่วัดแห่งนี้จะกระทำพิธีถวายหมสตรดต้นศรีมหาโพธิ์ ที่นำมาจากประเทศศรีลังกา เมื่อ ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมาและกำลังเติบโตภายในวัด การกระทำพิธีดังกล่าวจะมีบรรดาข้าราชการ เอกชน และประชาชนจาก ๑๔ ชุมชนในอำเภอ ดอยสะเก็ด ตกแต่งริ้วขบวนแห่ ตามแบบล้านนาอย่างสวยงามและยิ่งใหญ่ นำหมสตรดต้นศรีมหาโพธิ์ ถวายแด่ต้นศรีมหาโพธิ์ ซึ่งพระโพธิ์รังษี เจ้าคณะอำเภอ ดอยสะเก็ด เล่าให้ฟังว่า ต้นศรีมหาโพธิ์เป็นสถานที่ตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในตำนานเล่าว่า หลังจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระเจ้าอรรธมาโคกราชหรือพระเจ้าอโศกมหาราช ได้โปรดปรานและได้ทรงพระราชทานเครื่องรัตนมณีและสิ่งมีค่าบูชาต้นศรีมหาโพธิ์เป็นประจำ พระอัครมเหสี พระนามว่า ดิษยรักษิตา เกิดความอิจฉาจึงสั่งให้แม่มดมีฤทธิ์ทำลายต้นโพธิ์จนเหี่ยวเฉา พระเจ้าอโศกมหาราชได้ทราบก็ทรงเสียพระทัย ไม่ยอมเสวยพระกระยาหาร ร่างกายซูบผอม พระอัครมเหสี จึงมีรับสั่งให้แม่มดทำให้ต้นโพธิ์คืนดังเดิม โดยแม่มดได้นำหมสตรดถวายต้นศรีมหาโพธิ์วันละ ๑,๐๐๐ ถึง จากนั้นต้นโพธิ์ก็มีใบเขียวสวยงามดังเดิม พระเจ้าอโศกมหาราช ได้ยินดังนั้นก็ชอบใจ รับสั่งให้มีการถวายหมสตรดต้นศรีมหาโพธิ์ในวัน คล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ เสด็จดับขันธปรินิพพาน หรือ วันวิสาขบูชา จนกลายเป็นประเพณีปฏิบัติสืบต่อเรื่อยมา

ประเพณีเลี้ยงเจ้าพ่อดงเย็น เป็นประเพณีประจำปี ของชุมชนบ้านโป่งกุ่ม หมู่ที่ ๔ ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาไม่ต่ำกว่า ๑๒๐ ปีมาแล้ว โดยการจัดพิธีกรรมดังกล่าวจะกระทำใน วันแรม ๙ ค่ำ เดือน ๙ ของทุกปี จากความเชื่อที่ว่าในพื้นที่ดงเย็นมี เจ้าพ่อเต้จ๊ะและเจ้าแม่นางเพย ผู้เป็นธิดา ที่ชุมชนชาวไทลื้อนับถือสิ่งสถิตคอยปกปักรักษาพื้นที่ดงเย็นและพื้นที่หมู่บ้านอยู่ ดังนั้นในทุกปีชาวบ้านจะจัดพิธีกรรม เลี้ยงเจ้าพ่อดงเย็น เพื่อบนบานศาลกล่าวให้เจ้าพ่อและเจ้าแม่ช่วยคุ้มครองหมู่บ้านและสัตว์เลี้ยงให้อยู่อย่างสงบสุข ในอดีตเมื่อใกล้จะถึงประเพณีการเลี้ยงเจ้าพ่อดงเย็น ชาวบ้านจะนำควายที่เลี้ยงมาปล่อยกินหญ้าไว้ในพื้นที่ดงเย็น โดยมีการตั้งหลักไม้เสี่ยงทายไว้บริเวณหน้า หอเจ้าพ่อ ถ้าควายตัวไหนเอาสีข้างไปสีกับหลักเสี่ยงทายหรืออยู่นบริเวณหลักเสี่ยงทาย ก็แปลว่า เจ้าพ่อได้เลือกควายตัวดังกล่าวเป็นเครื่องเซ่นสังเวยในปี นี้ โดยชาวบ้านจะมีการรวมเงินกันซื้อควายจากเจ้าของเพื่อใช้ทำพิธีกรรม แล้วนำควายมาฆ่าบริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อก่อนที่จะนำถวายต่อไป ประเพณีเลี้ยงเจ้าพ่อดงเย็นได้มีการใช้ควายเป็นเครื่องเซ่นสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นตามแบบแผนเดิมที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้ ต่อมาเมื่อไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา เนื่องจากในพื้นที่การใช้ควายไถนาเริ่มลดลง ชาวบ้านที่เลี้ยงควายก็น้อยลง ทำให้ควายในพื้นที่

เริ่มหายากและมีราคาแพง จึงได้เปลี่ยนมาเป็นการใช้ไก่และ หมูเป็นเครื่องเช่นสังเวทแทนสืบจนถึงปัจจุบัน เมื่อใกล้ถึงวันแรม ๙ ค่ำ เดือน ๙ ในหมู่บ้านจะมีการป่าวประกาศ หรือบอกกล่าว ให้ชาวบ้านรับทราบ เมื่อใกล้ถึงวันจัดพิธีกรรม ๑ วัน ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “วันดา” ก็จะมีการเตรียมข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นใช้ในการเลี้ยงเจ้าพ่อบางส่วน ได้แก่ เครื่องประกอบขันตั้ง เครื่องสังเวท เตรียมหมู ๑ ตัว และไก่ ๘ ตัว ที่จะนำไปสังเวท ของหวาน ชั้นหมากชั้นพลู ผลไม้ ชั้นข้าวตอกดอกไม้ ให้พร้อมก่อนถึงวันงาน ในวันแรม ๙ ค่ำ เดือน ๙ ตอนเช้าตรู่ “เจ้าจ้ำ” หรือผู้ที่เป็นตัวแทนในการทำพิธีกรรมเลี้ยงเจ้าพ่อ ได้นำขันตั้ง ชั้นหมากชั้นพลูและข้าวตอกดอกไม้บอกกล่าวบริเวณหอเจ้าพ่อตงเย็น ซึ่งในเวลานั้นชาวบ้านจะเริ่มทยอยกันมาสมทบในพื้นที่ เมื่อถึงเวลาประมาณ ๘ โมงเช้าชาวบ้านจะช่วยกันทำความสะอาดบริเวณพื้นที่ตงเย็นให้เกิดความสะอาดตา ผู้อาวุโสบางส่วนได้นำไก่ต้ม ๘ ตัวใส่ถาดเตรียมถวาย จัดทำขันตั้งสำหรับบนบานศาลกล่าวเจ้าพ่อ กลุ่มชายฉกรรจ์ก็ร่วมกันฆ่าหมูที่ถูกมัดกับหลักเสี้ยงหายแล้วนำไปชำแหละแต่ยังไม่แยกเครื่องใน ในบริเวณใกล้ ๆ จากนั้น “เจ้าจ้ำ” จุดธูปเทียนบอกกล่าวและถวายเครื่องเช่นให้เจ้าพ่อ แล้วนำหมูไปทำอาหารก่อนนำมาถวายอีกครั้งหนึ่ง “เจ้าจ้ำ” กล่าวถวายเครื่องสังเวท นำขันตั้งถวายเจ้าพ่อตงเย็นแล้วชาวบ้านร่วมกันนำอาหารที่ทำจากหมูและไก่ที่ใช้ในการสังเวทมาถวายอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำเทียนมาจุดถวาย เพื่อเสี้ยงหาย เมื่อเทียนดับหมายถึงเจ้าพ่อทานเครื่องเช่นอิ่มแล้ว ชาวบ้านก็จะนำเครื่องเช่นและอาหารที่เตรียมมากินร่วมกันในงานจนถึงเที่ยง จากนั้นก็แยกย้ายกันกลับบ้านตนเอง

โดยสรุป สภาพภูมิประเทศของหมู่บ้านโป่งกุ่ม และบ้านโป่งสามัคคี ตั้งอยู่ในเขตป่าขุนแม่กวาง อยู่ด้านทิศตะวันออกของอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๘ ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ ๑๔ - ๕๕ มีขนาดพื้นที่จำนวน ๑๓๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๘๑,๒๕๐ ไร่ ในจำนวนนี้มีพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโป่งกุ่มประมาณ ๑,๑๗๐ ไร่ เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง มีที่ราบบ้างเล็กน้อย มีป่าไม้ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ลักษณะพื้นที่หมู่บ้าน เป็นที่ราบสูงภูเขาล้อมรอบมีสายน้ำไหลผ่านหลายสาย ได้แก่ น้ำแม่ลาย น้ำแม่วอง น้ำแม่กอง น้ำแม่หวาน ห้วยหนานสีกใหม่ ห้วยสวรรค์ เป็นต้น ที่ใช้ในการทำการเกษตร วิถีชุมชนบ้านโป่งกุ่มประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทลื้อ นับถือพระพุทธศาสนา ประกอบอาชีพทำการเกษตร และมีวิถีชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับป่า มีการจัดตั้งป่าชุมชนของหมู่บ้าน โดยมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาป่า ตลอดจนช่วยกันพัฒนาพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้ดียิ่งขึ้น ปัจจุบันเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ชุมชนได้เข้าไปมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติป่า โดยการรวมตัวกันของคนในชุมชนโดยมีกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่า และตระหนักถึงความสำคัญของป่าเพื่อการดำรงชีวิต

ประเพณีสำคัญของชุมชน คือ ประเพณีเลี้ยงเจ้าพ่อตงเย็น เป็นประเพณีประจำปี ของชุมชนบ้านโป่งกุ่ม ที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาไม่ต่ำกว่า ๑๒๐ ปีมาแล้ว โดยการจัดพิธีกรรมดังกล่าวจะกระทำใน วันแรม ๙ ค่ำ เดือน ๙ ของทุกปี จากความเชื่อที่ว่าในพื้นที่ตงเย็นมี เจ้าพ่อเตจ๊ะและเจ้าแม่นางเพย ผู้เป็นธิดา ที่ชุมชนชาวไทลื้อนับถือสิ่งสถิตคอยปกป้องรักษาพื้นที่ตงเย็นและพื้นที่หมู่บ้าน ดังนั้นในทุกปีชาวบ้านจะจัดพิธีกรรม เลี้ยงเจ้าพ่อตงเย็น เพื่อบบนบานศาลกล่าวให้เจ้าพ่อและเจ้าแม่ช่วยคุ้มครองหมู่บ้านและสัตว์เลี้ยงให้อยู่เย็นเป็นสุข

นายเสถียร มายัง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔ บ้านโป่งกุ่ม เล่าว่า “ทางบ้านโป่งกุ่ม เป็นชาวลื้อ พุฒ ภาษาลื้อ มีประวัติอพยพโยกย้ายมาจากสิบสองปันนา มีสถานที่สำคัญประจำหมู่บ้าน คือ สวนรุกขชาติดงเย็น สถานที่แห่งนี้ถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมใจของพี่น้องบ้านโป่งกุ่ม เวลาจัดกิจกรรมสำคัญก็จัดกันที่นี่ จะมีการเลี้ยงเจ้าพ่อเตชะและเจ้าแม่นางเพย เดือน ๙ แรม ๙ ค่ำ ก็ทุกปี ซึ่งเจ้าพ่อเจ้าแม่จะช่วยปกปักรักษาป่าแห่งนี้และชาวบ้านให้อยู่อย่างสงบสุข จึงใช้สถานที่แห่งนี้เป็นที่สักการะ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๖ ไร่ ๒ งาน ๒๒ ตารางวา เป็นที่รวบรวมต้นไม้อายุหลายร้อยปี มีพันธุ์ไม้หายาก มีสมุนไพรหลากหลายชนิด พวกพี่น้องบ้านโป่งกุ่มและหมู่บ้านใกล้เคียง ยังใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกาย ทางเยาวชนได้ใช้เป็นสถานที่ฝึกลูกเสือ และมีกลุ่มวาดแผนโบราณที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการให้บริการทั้งคนภายในและภายนอกหมู่บ้าน”

ภาพ ๔.๒ ศาลเจ้าพ่อเตชะและเจ้าแม่นางเพยในสวนรุกขชาติดงเย็น

๒.๙.๒ ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ชาวบ้านโป่งกุ่มที่เข้ามาอาศัยดั้งเดิมเป็นชาวลื้อ คือ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทยหรือสิบสองปันนา ยูนนาน ประเทศจีน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและทอผ้า นิยมตั้งบ้านเรือนอยู่ตามที่ราบลุ่มของเมืองเชียงรุ่ง ซึ่งเป็นเมืองหลวงของแคว้นสิบสองปันนา แม้พื้นเพของคนลื้อจะอยู่ในแคว้นสิบสองปันนาตอนใต้ของประเทศจีนแต่คนลื้อก็โยกย้ายถิ่นฐานบ้าง อพยพบ้าง ถูกกวาดต้อนยามสงครามบ้าง ดังนั้นจึงพบกลุ่มคนลื้ออาศัยอยู่ในรัฐฉานของประเทศพม่าด้วย ส่วนในประเทศไทยมีชาวลื้อเข้ามาอาศัยอยู่เมื่อประมาณ ๓๐๐ ปีมาแล้ว ปัจจุบันกระจายอยู่ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน เช่น เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่าน

ในอดีต หมู่บ้านโป่งกุ่ม เป็นหมู่บ้านหมู่ที่ ๑๓ ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านลื้อ อพยพมาจากแคว้นสิบสองปันนาทางตอนใต้ของมณฑลยูนนาน ประเทศจีน การอพยพของชาวลื้อ สันนิษฐานว่ามีสองช่วง คือ

ช่วงแรก อพยพมาในสมัยของพระเจ้าแสนเมืองมา ในครั้งนั้น พระเจ้าแสนเมืองมาได้เสด็จประพาสดินแดนสิบสองปันนา แล้วเสด็จกลับมาถึงพินนาฝั่งแกน ในปี พ.ศ. ๑๙๓๒ ชาวลื้อที่ได้เสด็จมาด้วย ตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนพินนาฝั่งแกน โดยมีจารึกไว้ที่เสาหลักบ้านของบ้านหลวงเหนือจารึกเรื่อง วันตั้งบ้าน คือ วันเสาร์ที่ ๓ เดือนเมษายน พ.ศ. ๑๙๓๒

ช่วงที่สอง มีข้อสันนิษฐานว่า การตั้งถิ่นฐานของชาวไทลื้อนั้น เป็นผลมาจากนโยบาย “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ก็มีโอกาสเป็นไปได้จริง ถ้าพิจารณาจากข้อมูลประวัติศาสตร์ปลายพุทธศักราชที่ ๒๓ สภาพบ้านเมืองของล้านนา เป็นกระจุกกระจวน บ้านห่าง นาห่าง บ้านอุก เมืองรก ไปทางใต้ก็กลัวเสือ ไปทางเหนือก็กลัวช้าง บ้านของคนไทลื้อก็คงตกอยู่ในสภาพเดียวกัน เมื่อบ้านเมืองสงบเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านจึงหวนกลับมาตั้งถิ่นฐานที่เดิม ชาวไทลื้อที่ถูกกวาดต้อนมาใหม่ ในปี พ.ศ. ๒๓๔๗ ก็คงพอใจ ที่จะอยู่ร่วมกันกับกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันกับตน

ในการอพยพมานั้นก็กระจายไปอยู่ตามที่ต่างๆ เช่น บ้านลวงใต้ บ้านลวงเหนือ บ้านป่าคา และโป่งกุ่ม ในครั้งแรก บ้านโป่งกุ่ม ผู้ริเริ่มก่อตั้งคือ พ่อหนานชัยวรรณะ เจริญทรัพย์ ซึ่งเป็นพี่ชายของขุนผดุงดอยแดน พ่อมี เจริญทรัพย์ ซึ่งเป็นน้องเขยของพ่อหนานชัยวรรณะ เจริญทรัพย์ และพ่อดี สะอาดล้วน ซึ่งทั้งหมดเป็นเครือญาติกัน ทั้งหมดตั้งถิ่นฐานที่บ้านลวงใต้ ต่อมา ได้ชักชวนกันมาเสาะแสวงหาที่ดินเพื่อจะนำมาเลี้ยงสัตว์ คือ วัว ควาย มาปล่อยให้หากินเองโดยไม่ต้องเลี้ยงดูตลอดฤดูกาล การเดินทางมานั้น ก็ได้นำห่อข้าว ห่อปลาอาหารติดตัว บุกด้า ผ่าดง เดินเท้าขึ้นดอยลอยห้วยมาตลอดจนมาพบที่ดินที่บ้านโป่งกุ่มแห่งนี้ ซึ่งเป็นที่มีสายแม่น้ำไหลตลอดทั้งปี แม่น้ำแห่งนี้มีชื่อว่าแม่น้ำลาย มีป่าเขาโอบอ้อม ล้อมรอบทั้ง ๔ ด้าน จึงได้ปรึกษากันว่าที่แห่งนี้เหมาะสมมาก สมควรที่จะก่อตั้งหมู่บ้าน และหาที่ดินไว้เลี้ยงสัตว์และหาที่นาไว้ปลูกข้าว ไร่เลี้ยงลูกหลานต่อไป

มีเรื่องเล่าว่า เมื่อประมาณ ๒๐๐ ปีก่อน มีชาวบ้านไทลื้อจากบ้านลวงเหนือ ลวงใต้เดินเข้ามาสำรวจเพราะเห็นว่า ป่าแห่งนี้มีอาณาเขตกว้างใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์และมีแม่น้ำแม่ลายไหลผ่าน จึงได้ชักชวนกันนอนค้างคืนที่แห่งนี้ ๑ คืน และพากันเดินสำรวจพื้นที่ ขณะนั้น ทุกคนเหลือบไปเห็นฝอยไอน้ำ พวยพุ่งขึ้นในอากาศจนพ่นยอดไม้ จึงได้ชักชวนกันไปดู เป็นน้ำเดือดพุ่งขึ้นตามพื้นดิน ลักษณะเหมือนกับต้มน้ำให้ร้อน มีกลิ่นไอ คล้ายกลิ่นกำมะถัน หรือมาด ก็คือ โป่งน้ำร้อน ส่วนทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ได้เห็นยอดไม้หนาทึบ เป็นต้นไม้ขนาดใหญ่หลายคนโอบหลายต้น ก็ได้ชักชวนกันไปดู เป็นป่าทึบ มีความเย็นชุ่มชื้น สภาพดินเปียกชุ่มอยู่ตลอดเวลา เมื่อเข้าไปข้างในเกือบจะไม่เห็นแสงอาทิตย์ พอจวนพลบค่ำก็พากันกลับบ้านไปพูดคุยปรึกษาหารือกัน และได้ชักชวนกันขึ้นไปดูอีกครั้ง ในอดีตชาวบ้านเรียกว่า ดงกรรม หรือ ดงหลวง เนื่องจากมีต้นไม้ใหญ่จำนวนมาก เล่ากันว่า ไม่มีใครกล้าเดินเข้ามาในดงแห่งนี้เพียงคนเดียว เพราะมีบรรยากาศมืดครึ้มและหนาวเย็น ค่อนข้างน่ากลัว จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า ดงเย็น ต่อมาชาวบ้านได้นำเอาควายมาปล่อยไว้ในที่แห่งนี้ และได้ทำพิธีอัญเชิญศาลเจ้าพ่อเตจ๊ะ พร้อมกับศาลเจ้าแม่นางเพย ซึ่งเป็นลูกสาวของเจ้าพ่อเตจ๊ะที่บ้านเชิงดอย ขึ้นมารักษาควายที่นำมาปล่อย ทำเป็นศาลเพื่อที่เป็นกราบไหว้สักการะ มีการบนบานและเซ่นสังเวยด้วยควาย ในเดือน ๙ เหนือ แรม ๙ ค่ำ ของทุกปี ก็จะได้แก้บนและเซ่นสังเวยกัน คือ ไล่ต้อนควายทั้งหมู่บ้านมารวมกันหมด โดยนำเอาไม้แก่น ๑ ท่อนมาฝังหลักไว้ เมื่อควายตัวโตมาสีเส้าหลักก็แปลว่า เจ้าพ่อจะกินควายตัวนี้ ส่วนมากจะเอาควายรุ่นหนุ่มสาว ไม่เอาควายแก่ เมื่อถวายเป็นเจ้าพ่อเสร็จแล้วก็จะแบ่งปันกันตามส่วนผู้ที่นำควายมาฝาก ถ้าหากว่าควายที่เจ้าพ่อต้องการเป็นควายตัวเดียวของเจ้าของ ก็จะมีการเฉลี่ยเงินกันซื้อกับเจ้าของควาย ทำอย่างนี้มาหลายสิบปี ต่อมาปัจจุบันควายมีราคาแพง จึงผ่อนผันเป็นหมูแทน

หลังจากนั้น เมื่อถึงฤดูทำไร่ ทำนา ก็จะนำเอาข้าวสุก ข้าวสาร ของหวานหาบหิ้วกันมาแก้บน และนำควายลงไปทำนา เมื่อทำนาเสร็จก็จะนำควายมาไว้ที่เดิม หลายปีต่อมาก็ได้ชักชวนกันมา

บุกเบิกและแผ้วถางพื้นที่ ทำไร่ยาสูบ ทำสวน ปลูกพริก ปลูกฝ้าย และทำนาตลอดหลายปี สุดท้ายของซีกชนกันมาตั้งบ้านเรือนหลายครอบครัว จุดที่ ๑ คือ บ้านวัด ที่อยู่ในปัจจุบันนี้ จุดที่ ๒ คือ บ้านกลาง (บ้านเหล่า) และจุดที่ ๓ คือ บ้านโป่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งบ่อน้ำร้อนในปัจจุบัน ต่อมาได้เปลี่ยนจากบ้านโป่งกลุ่ม หมู่ ๑๓ ตำบลเชิงดอย เป็นหมู่ที่ ๔ ตำบลป่าเมียง เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๑ ต่อมา เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๓๗๖ ได้มีครูบากาวิจา เดินทางมาจากวัดหนองบัวดอยสะเก็ด ท่านได้ริเริ่มก่อสร้างวัดขึ้นตั้งแต่บัดนั้น และได้ตั้งชื่อวัดว่า วัดโป่งน้ำร้อน จนถึงปัจจุบัน

ป่าชุมชนบ้านโป่งกุ่ม ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลป่าเมียง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากในอดีตบ้านโป่งกุ่มยังไม่มีการจัดตั้งเป็นป่าชุมชนอย่างเป็นทางการ จากสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่เนินเขาสลับกับพื้นที่ราบ พื้นที่ป่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร จึงทำให้ชาวบ้านบางส่วนจับจองพื้นที่ทำกินและเลี้ยงสัตว์เข้าไปในพื้นที่ป่าไม้ ต่อมาเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๒ จึงมีการจัดตั้งป่าชุมชนของหมู่บ้านโดยรวมตัวของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้าน โดยมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมในการป้องกันพื้นที่ป่าที่เหลืออยู่ ตลอดจนช่วยกันพัฒนาพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่อยู่ในหมู่บ้านของตนให้ดียิ่งขึ้น และชาวบ้านได้ให้พื้นที่ทำกินคืนแก่ป่าชุมชนประมาณ ๔๕ ไร่ จนกระทั่งปี พ.ศ.๒๕๔๘ กรมป่าไม้ได้เข้ามาตรวจสอบพิกัดพื้นที่ป่าและได้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน โดยชาวบ้านใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนร่วมกันทั้ง ๖ หมู่บ้าน และได้จัดตั้งเป็นป่าชุมชนบ้านโป่งกุ่มอย่างเป็นทางการจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบัน บ้านโป่งกุ่มอยู่ในเขตการปกครองของตำบลป่าเมียง เป็นชื่อเรียกตามอาชีพหลักของราษฎรในพื้นที่ คือ การทำสวนเมียง (ชา) ส่วนการตั้งถิ่นฐาน เกิดจากการอพยพตามพื้นที่ทำการเกษตร เมื่อนานเข้าก็พัฒนากลายเป็นชุมชน เดิมทีตำบลป่าเมียง ตั้งอยู่ในเขตตำบลเชิงดอย ต่อมาเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๔ ได้แยกออกมาเป็นตำบลป่าเมียง และเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๕ ตำบลป่าเมียงได้แยกออกเป็น ๒ ตำบลคือ ตำบลป่าเมียง และตำบลเทพเสด็จ

โดยสรุป ประวัติความเป็นมาของชุมชนได้ดังนี้

พ.ศ.๑๙๓๒ ชาวไทลื้อเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนพืนาผิงแกน สมัยพระเจ้าแสนเมืองมา มีจาร์กไว้ที่เสาหลักบ้านของบ้านหลวงเหนือ

พ.ศ.๒๓๔๗ ชาวไทลื้ออพยพเข้ามาใหม่ในยุค “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ๒๐๐ ปีก่อน ชาวไทลื้อจากบ้านหลวงเหนือ ลวงใต้ เดินทางเข้ามาทำกินและตั้งหมู่บ้าน

พ.ศ.๒๓๗๖ ครูบากาวิจา วัดหนองบัวดอยสะเก็ด ได้ริเริ่มก่อสร้างวัดโป่งน้ำร้อน

พ.ศ.๒๕๑๑ ตั้งเป็นหมู่บ้านโป่งกุ่ม หมู่ ๑๓ ตำบลเชิงดอย

พ.ศ.๒๕๑๔ แยกออกมาเป็นหมู่ที่ ๔ ตำบลป่าเมียง ตำบลป่าเมียง

พ.ศ.๒๕๓๕ ตำบลป่าเมียงแยกออกเป็น ๒ ตำบลคือ ตำบลป่าเมียง และตำบลเทพเสด็จ

พ.ศ.๒๕๔๒ จัดตั้งป่าชุมชนของหมู่บ้าน

พ.ศ.๒๕๔๘ กรมป่าไม้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน ๖ หมู่บ้าน

๒.๙.๓ สภาพสิ่งแวดล้อม

ป่าในชุมชนโป่งกุ่มมีความอุดมสมบูรณ์ ตั้งอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ มีเนื้อที่ ๑,๑๗๕ ไร่ ซึ่งเป็นผลจากความพยายามอนุรักษ์ฟื้นฟูของชุมชน พบว่ายังคงมีชนิดพืชพันธุ์และสัตว์ที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติใช้เป็นแหล่งอาหาร แหล่งสมุนไพรและสร้างความสมบูรณ์แก่ระบบนิเวศน์ ดังนี้

๑) ผักป่า เช่น ผักหวาน ผักพ้อคำตีเมีย ผักถวยหนู หน่อไม้ ผลกระบก ผักไคร้ ผักนางง้วนางจมน ผักกูด บอนผา

๒) เห็ด เช่น เห็ดโคน เห็ดลม เห็ดขอนขาว เห็ดถอบ เห็ดขม้น เห็ดน้ำขาว เห็ดกระด้าง เห็ดหูหนู เห็ดซาง เห็ดไขห่าน เห็ดแดง เห็ดน้าม้อย เห็ดกระด้าง เห็ดจั่น เห็ดข้าวตอก

๓) สัตว์ เช่น ไช้ผดแดง แมงมัน ไช้จักจั่น ดักแด้ เช่น กระต่าย อีเห็น หมูป่า กระรอก นกยูง พังพอน งูเห่า งูจงอาง แลน ไก่ป่า นกเป็ด นกเขา หมาป่า งูสิง แลน เป็นต้น

๔) สมุนไพร เช่น ห่อสะพายควาย สเลดพังพอน มะเขือแจ้เครือ บอระเพ็ด กาวเครือ อ้อยช้าง สารภี มะค่าแต้้ม มะหาด แสมสาร ยอป่า เป้า ฯลฯ

นอกจาก ป่ายังมีเขตแดนติดต่อกัน ชาวบ้านในตำบลแม่โป่ง จึงสามารถใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนมีดังนี้

๑) เป็นแหล่งอาหาร โดยในป่าชุมชนมีอาหารธรรมชาติสำหรับคนในชุมชนใช้บริโภคในฤดูกาลต่าง ๆ อาทิ ผักพื้นบ้าน หน่อไม้ ผลไม้ป่า เช่น มะม่วงป่า มะขามป้อม กะบก มะกอก เห็ด ไช้ผดแดง แมงมัน ไช้จักจั่น ผึ้ง แยม อังอ่าง เคร่า กบเขียด

๒) เป็นแหล่งสมุนไพร ชาวบ้านได้ทำการสำรวจสมุนไพรที่อยู่ในป่า พบว่า มีสมุนไพรจำนวนกว่าร้อยชนิด อาทิ ห่อสะพายควาย สเลดพังพอน มะเขือแจ้เครือ บอระเพ็ด กาวเครือ อ้อยช้าง สารภี มะค่าแต้้ม มะหาด แสมสาร ยอป่า เป้า ฯลฯ ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน ทั้งได้มีการพัฒนาเป็นกลุ่มสมุนไพร เช่น กลุ่มอบสมุนไพร กลุ่มแปรรูปสมุนไพรเป็นเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และเป็นสมุนไพรเพื่อการบำบัด

๓) เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อน มีการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยมีการจัดทำแผนที่เส้นทางเดินป่า ฯลฯ

๔) เป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์ โดยมีการใช้พื้นที่ป่าเพื่อการเลี้ยงวัว ที่ปล่อยให้หากินในเขตพื้นที่ป่า

๕) เป็นแหล่งวัตถุดิบเพื่อการผลิตวัสดุอุปกรณ์ในครัวเรือนและการเกษตร โดยแบ่งพื้นที่ป่าเพื่อการใช้ประโยชน์ ในลักษณะป่าใช้สอย ที่ชาวบ้านสามารถนำไม้จากป่ามาใช้ประโยชน์ในครัวเรือนได้ ตามข้อกำหนดของการใช้ป่าของชุมชน ได้แก่ ไม้ไผ่ ไม้พิน หรือไม้ใช้สอยอื่นๆ อาทิ ไม้เต็ง รั้ง แคทราย ตุ่มกว่า้ว แดง ตีนนก ตะแบก เหียง ชี้อ้าย ฯลฯ

๖) เป็นแหล่งรายได้ จากการศึกษาวิจัยพบว่า ชาวบ้านสามารถใช้ป่าเพื่อสร้างรายได้ เช่น การจัดสาน การหาหน่อไม้ การหาเห็ด การหาพืชป่า และสมุนไพร

๗) เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ โดยมีหน่วยงานและสถานศึกษาต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงานการจัดการป่าชุมชน ทำให้แกนนำหรือปราชญ์ชุมชนหลายคนได้บอกเล่าความรู้เรื่องป่าแก่คนภายนอก ทั้งยังมีความพยายามพัฒนาบูรณาการสู่การเรียนการสอนแก่สถานศึกษาในชุมชน และการจัดการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการแก่เยาวชน เช่นเดียวกับการประกอบพิธีกรรมไหว้เทวดารักษาขุนน้ำ

บริเวณป่า ที่นำแกนนำชุมชนและตัวแทนเยาวชนร่วมกิจกรรม ซึ่งจัดในบริเวณป่าขุนน้ำ หรือการ
รณรงค์กิจกรรมการปลูกป่า การทำแนวป้องกันไฟป่า ที่มีการนำเยาวชนร่วมกิจกรรม

๒.๑๐ วิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑๐.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รุ่งฟ้า กิติญาณสุนต์ (๒๕๕๕)^{๑๓๖} ได้ทำการวิจัยในประเด็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย
ตนเองของนิสิต: การสะท้อนจากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ พบว่ากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ของนิสิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีรูปแบบการเรียนรู้คือ กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้
วางแผนการทำงานและการแก้ปัญหา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินตนเอง เห็นคุณค่าและ
ประโยชน์ของสิ่งที่เรียน และนำไปประยุกต์ใช้ โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้
ด้วยตนเอง ด้วยการทำงานตามความสนใจ การเขียนบันทึกการเรียนรู้ การตั้งคำถามและตอบ
คำถาม การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการศึกษางานวิจัย

ไพพรรณ มุงศิริ (๒๕๕๓)^{๑๓๗} ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การเลือกใช้สื่อในการเรียนรู้ด้วย
ตนเองเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนของนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
สากล สาขาภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อสำรวจการเลือกใช้สื่อในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ หลักสูตรสาขาวิชา
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล เพื่อเพิ่มทักษะการเขียน ประชากรประกอบด้วยนักศึกษา ๖๕ คน
ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการเขียน ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามเป็นการ
สำรวจความถี่ในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๔ ประเภท คือ สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อ
บนอินเทอร์เน็ต สื่อประเภทบันทึก และสื่อประเภสิ่งมีชีวิต ผลจากการศึกษาพบว่า สื่อประเภท
สิ่งพิมพ์ หนังสือภาษาอังกฤษเป็นสื่อที่กลุ่มประชากรเลือกใช้มีความถี่มากที่สุด วารสารภาษาไทยและ
ตำราภาษาอังกฤษอยู่ในอันดับที่สองและอันดับที่สามตามลำดับ ส่วนสื่อประเภทสื่อบนอินเทอร์เน็ต
สื่อสามอันดับแรก ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ห้องพูดคุย (Chat Room) และบทเรียน
ผ่านเว็บ (Web-based Instruction) สำหรับสื่อประเภทบันทึก รายการโทรทัศน์ เพลงภาษาอังกฤษ
และภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ เป็นสื่อที่แสดงค่าระดับความถี่ใน ๓ อันดับแรก สื่อประเภทสุดท้าย คือ
สื่อประเภสิ่งมีชีวิต อาจารย์ชาวไทย แสดงความถี่สูงเป็นอันดับแรก อาจารย์ชาวต่างประเทศแสดง
ความถี่รองลงมา และการสนทนากับชาวต่างชาติแสดงค่าความถี่น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความถี่ใน
การใช้สื่อทั้งสี่ประเภท สื่อประเภสิ่งมีชีวิตและสื่อประเภทบันทึก กลุ่มประชากรเลือกใช้เท่าเทียมกัน

^{๑๓๖} รุ่งฟ้า กิติญาณสุนต์, (๒๕๕๕), การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต; การสะท้อน
จากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการการเรียนรู้, วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑-๒.

^{๑๓๗} ไพพรรณ มุงศิริ, (๒๕๕๓), การเลือกใช้สื่อในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนของ
นักศึกษาชั้นปีที่ ๒ หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา, รายงานวิจัย, สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรี
วิชัย.

ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต จัดอยู่ในอันดับสองและสามตามลำดับ ผลจากการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายในห้องบริการสารสนเทศเพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการเรียนและผู้เรียนแต่ละคนในห้องบริการสารสนเทศ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน

๒.๑๐.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

อัญชลี อติแพทย์ (๒๕๕๔)^{๑๓๘} ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงครามพบว่ารูปแบบของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทางการท่องเที่ยว ควรเป็นรูปแบบของสื่อบทเรียนที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองในลักษณะของสมุดพกพาที่มีรูปภาพ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เฉพาะด้านตามความต้องการของผู้ให้บริการและมีหน้าบันทึกคำศัพท์ที่ผู้ใช้พบใหม่

การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาผ่านการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะการเรียนรู้ ของบุปผา อยู่ทรัพย์ (๒๕๕๕)^{๑๓๙} การเก็บข้อมูลประกอบด้วยการแจกแบบสอบถาม ๒ ครั้ง เพื่อวัดระดับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้คู่มือนักศึกษา ซึ่งแจกนักศึกษาลงการเก็บข้อมูลครั้งแรก และมีการเปรียบเทียบระดับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองทั้งก่อนและหลังการใช้คู่มือนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม นักศึกษามีระดับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองในระดับต่ำ ก่อนการใช้คู่มือนักศึกษา แต่ระดับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาลงการการใช้คู่มือนักศึกษา เพิ่มขึ้นเป็นระดับปานกลาง และผลวิจัยยืนยันว่าระดับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาก่อนและหลังการใช้คู่มือนักศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ สรุปได้ว่า การสอนกลวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองให้แก่นักศึกษาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองให้นักศึกษาได้

วราพร พูลเกษ วนุชชิตา สุภัทวนิช และชิตพล วิมุกตานนท์ (๒๕๕๕)^{๑๔๐} ได้ทำการศึกษาวจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของ ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

^{๑๓๘} อัญชลี อติแพทย์, (๒๕๕๔), รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม, วารสารวิจัยและพัฒนา ปีที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

^{๑๓๙} บุปผา อยู่ทรัพย์, (๒๕๕๕), การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาผ่านการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะ, Thai Journals Online.

^{๑๔๐} วราพร พูลเกษ, วนุชชิตา สุภัทวนิช, และชิตพล วิมุกตานนท์, (๒๕๕๕), การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์, กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์.

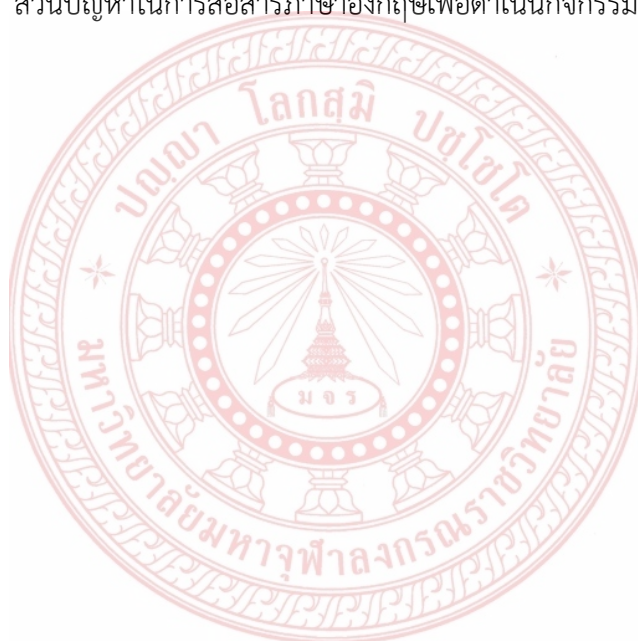
ของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ ๒) เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนให้มี ความเข้มแข็งในการใช้ ภาษาอังกฤษในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการ ปรับปรุงและพัฒนา ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวใน ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ จำนวน ๓๐ คน เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยประกอบด้วย ๑) แบบสำรวจความต้องการการพัฒนาทักษะการ สื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ ๒) บทเรียนการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษสำหรับ ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ บ้านโคกโก่ง ตำบลลุดท้ว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ๓) แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ๔) แบบสอบถามความคิดเห็นในการ พัฒนาทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า (๑) ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์มีความ ต้องการให้บทเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับ หมู่บ้านโฮมสเตย์จำนวน ๕ หัวข้อ คือ การต้อนรับ นักท่องเที่ยว การแนะนำเกี่ยวกับที่พักโฮมสเตย์ แหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านโฮมสเตย์ การแสดง พื้นบ้าน ประเพณีและวัฒนธรรม และอาหาร พื้นบ้าน โดยจัดเรียงตามลำดับความสำคัญของเนื้อหา ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (๒) ก่อนการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ ๐.๐๕ โดยหลังการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการพัฒนาทักษะ การสื่อสารภาษาอังกฤษ (๓) ชุมชนหมู่บ้าน โฮมสเตย์มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อการพัฒนา ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ คือ การพัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษควรเน้นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ในการต้อนรับและแนะนำนักท่องเที่ยวที่เข้ามา ท่องเที่ยวในหมู่บ้านโฮมสเตย์ได้จริงและเนื้อหาที่ นำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ จะต้องให้มีความสอดคล้องกับท้องถิ่นให้มากที่สุด และจะต้องมีการติดตามผลการพัฒนา ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชน หมู่บ้านโฮมสเตย์สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการต้อนรับ และแนะนำนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศได้ตามสถานการณ์และบริบทของท้องถิ่น

๒.๑๐.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ลลิตา ภูทอง (๒๕๕๓)^{๑๔๑} ศึกษาการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนใน เขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาความสามารถในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษของผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงรายและ ๒) ศึกษาโอกาสและสภาพปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชน จำนวน ๑๒๘ คนจาก แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ๑๐ ชุมชน ซึ่งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน ๗ ชุมชน ได้แก่ ชุมชนแม่กำปอง

^{๑๔๑}ลลิตา ภูทอง, (๒๕๕๓), การสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนในเขตจังหวัด เชียงใหม่และเชียงราย. รายงานผลการวิจัย, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ชุมชนปกากะญอแมกลางหลวง ชุมชนบ้านถ้ำดับเตา-หนองเปี้ย ชุมชนบ้านมิ่ง ดอยปู่ย(สุเทพ)
ชุมชนดอยหลวงเชียงดาว ชุมชนบ้านห้วยน้ำริน และชุมชนบ้านโป่ง และในจังหวัดเชียงราย มีจำนวน
๓ ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านห้วยซี้เหล็ก (ดอยวาวิ) ชุมชนหมู่เซอแดงบ้านจะคือ และชุมชนบ้านโป่งงาม
(ถ้ำปลา) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก
แบบสอบถามด้วยวิธีทางสถิติเพื่อหาร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และสวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย
พบว่า ผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษไม่ได้
ร้อยละ ๖๘ สวนกลุ่มที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้มีความสามารถในการสื่อสารด้านทักษะ
การฟังและการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสามารถในการอ่านและการ
เขียนอยู่ในระดับน้อย ดานโอกาสในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยว
ชุมชน พบว่า ผู้นำและสมาชิกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนมีโอกาสในการสื่อสาร
อยู่ในระดับน้อย สวนปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ พื้นที่การวิจัย
- ๓.๓ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ ตารางสรุปงานขั้นตอนการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น ๗ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ การสำรวจพื้นที่เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

การลงพื้นที่เป้าหมาย ผู้วิจัยได้ประสานและขอความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชน ในเขตน้ำพุร้อน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำการเก็บข้อมูลวิจัย ได้แก่ ร้อยตรีประภาส พานชมภู อดีตผู้ใหญ่บ้านโป่งกุ่มสามัคคี และผู้ใหญ่อาษา ศรีคำมา ผู้ใหญ่บ้านโป่งกุ่มสามัคคี และตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันของพื้นที่และกลุ่มประชากร และสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของกลุ่มประชากรโดยการสังเกต การสอบถามและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สามารถสรุปได้ว่าผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเองเพื่อใช้ในการสื่อสารกับชาวต่างชาติในการดำเนินธุรกิจ และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนดังกล่าวมีโอกาสน้อยในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของตนเอง และมีความต้องการสื่อภาษาอังกฤษเฉพาะ และเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มประชากรในการพัฒนาตนเอง

ระยะที่ ๒ ลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจและเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

กิจกรรมในระยะที่ ๒ นี้ ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนักวิจัยชี้แจงประเด็นสำคัญ ได้แก่ โครงร่างงานวิจัย จุดประสงค์ของการวิจัย การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชากร ขั้นตอนการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประโยชน์ที่จะได้รับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนและลูกค้าต่างชาติที่มาใช้บริการในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชน ในเขตน้ำพุร้อน ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำการเก็บข้อมูลวิจัย

๒) เข้าไปสังเกตพฤติกรรมในการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนกับลูกค้าต่างชาติที่มาใช้บริการในแต่ละวันในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

๓) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยในขั้นตอนการสัมภาษณ์นั้น ผู้ศึกษาได้มีการแบ่งรูปแบบการสัมภาษณ์ออกเป็น ๒ รูปแบบด้วยกัน คือ

(๑) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

ผู้ศึกษาได้ประสานกับผู้นำชุมชนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย เมื่อผู้นำชุมชนมีการประชุมชุมชน จึงแจ้งให้ผู้ศึกษาได้ทราบ เพื่อมาพบปะชุมชนและแจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัย ทำให้ได้รู้จัก คั่นเคยกับชุมชนมากขึ้น มีความสัมพันธ์ มีความไว้วางใจกันระดับหนึ่ง ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยผ่านการสอบถามประเด็นการสื่อสารภาษาอังกฤษต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ซึ่งขั้นตอนนี้ใช้ในช่วงพักการทำงานหรือในช่วงว่างจากลูกค้า ซึ่งการสัมภาษณ์นี้เป็นเหมือนการพูดคุยกันปกติในแต่ละวัน

(๒) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล โดยมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษาไว้ก่อนล่วงหน้า ได้แก่ ระยะเวลาในการทำงาน ภูมิหลังของบุคคลากร แบ่งเป็นด้านการศึกษา และด้านการทำงาน ลักษณะการทำงานในแต่ละวัน ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน ทักษะการสื่อสารที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม และแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ ประเด็นในการสัมภาษณ์อาจมีการยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนได้หากการสัมภาษณ์นั้นมีการไปสู่ประเด็นอื่นที่น่าสนใจ โดยในการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมในการให้ข้อมูลแก่ผู้ศึกษา

๔) การสังเกตพฤติกรรมสื่อสารภาษาอังกฤษ

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสังเกตเพื่อเก็บข้อมูลการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาเพื่อนำมาประกอบในการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๕) ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการร่วมประชุมกับผู้นำ/ตัวแทนของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเก็บข้อมูลข้อมูลทั่วไป การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟังและการพูด)

และความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเฉพาะในบริบทของพื้นที่ที่กำหนด เป็นข้อมูลความรู้ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาได้จัดทำแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเด็นที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟังและการพูด)

ประเด็นที่ ๓ ทักษะภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหารประเด็นที่ต้องพัฒนา

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำร่างแบบสอบถามดังกล่าวตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC :Index of item objective congruence) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่านโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕๐ – ๑.๐๐ มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า ๐.๕๐ ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรจำนวน ๓ คนเพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และนำแบบสอบถามมาปรับให้ตรงตามคำแนะนำ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน

ระยะที่ ๓ การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กิจกรรมในระยะที่ ๓ นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิที่ได้จากการลงสำรวจพื้นที่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำและตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย และแบบสอบถาม ผนวกกับข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูล เช่น ทฤษฎี หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบสอน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ เพื่อสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะ และสอดคล้องกับบริบทชุมชน และความต้องการของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ ๔ การตรวจสอบความถูกต้องของร่างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ เช่น โครงสร้างในการสร้างชุดฝึกสื่อประกอบ ลักษณะเนื้อหา องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ ความยากง่ายของภาษาที่ใช้ ประเภทของสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการ

ประกอบ และ การออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ มาให้คำแนะนำในการปรับเนื้อหา รูปแบบของเนื้อหา ความ ยากง่ายของภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมของกิจกรรมประกอบ และแบบของสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสม กับกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม คือ ได้ คำแนะนำในการปรับภาษาให้สละสลวย การจัดเรียงลำดับเนื้อหาให้เป็นระบบ การเพิ่มกิจกรรมและ ปรับเปลี่ยนลักษณะของกิจกรรม

ระยะที่ ๕ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อชุดสื่อการเรียนรู้อย่างตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่และนำร่างแบบสอบถามดังกล่าว ตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง ของแบบสอบถาม (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่านปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับประชากร ๓ คน ในครั้งที่ ๑ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น และ นำไปทดลองใช้กับ ก่อนทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน

ระยะที่ ๖ การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น

กิจกรรมนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ ไปแจกและอบรมให้แก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน และแนะนำขั้นตอนในการฝึกพัฒนา ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ ผู้วิจัยจัดอบรมกลุ่มตัวอย่างเพื่อมีเวลาในการใช้และเรียนรู้ชุดสื่อการเรียนรู้ ด้วยตัวเองเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมงในระยะเวลา ๑ เดือน (เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๑) อย่างไร ก็ตาม ผู้วิจัยได้กลับไปลงพื้นที่เพื่อสอบถามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคในการชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อนำผลมาปรับปรุงให้ชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าวมีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หลังจากครบกำหนดการอบรมสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองที่กำหนดให้ แล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการแจกแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดการ เรียนรู้ด้วยตนเองและนำผลข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมาวิเคราะห์เป็น ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ ๗ การเผยแพร่ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในการเผยแพร่ชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็น การเผยแพร่นวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาให้กับกลุ่มประชากร หมายถึงกลุ่มผู้ประกอบการ ธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เผยแพร่ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วย ตนเอง ให้กับประชากรในพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ เพิ่มเติม และมอบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ หน่วยงานรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาบุคคลที่ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน โดยผู้วิจัยได้ แจกจ่ายนวัตกรรมดังกล่าวให้กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในพื้นที่ภาคเหนือรวมถึงเทศบาล ตำบลป่าเมี่ยง อำเภออดอยสะเก็ด และเทศบาลจังหวัดนครเชียงใหม่

๓.๒ พื้นที่การวิจัย

การวิจัยการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ สำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัย ได้กำหนดพื้นที่การวิจัยไว้ดังนี้

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ๑. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ๒. ผู้ที่คาดว่าจะประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ๓. ผู้ที่อยากเรียนรู้ภาษากับการสื่อสารการท่องเที่ยว ในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓๐ คน

๑. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่

๒. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงเดือน กันยายน ๒๕๖๑ และได้ทำการทดลองใช้ชุดสื่อการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ในเดือน เมษายน - พฤษภาคม หลังจากทำการทดลองใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเอง คณะผู้วิจัยนำชุดสื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษไปถ่ายทอดให้แก่ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ในเดือน พฤษภาคม ๒๕๖๑

๓.๓ เครื่องมือการวิจัย

๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งปริมาณและคุณภาพดังนี้

๓.๓.๑.๑ แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการลงพื้นที่ จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำและตัวแทนประชากรกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบการร้านอาหาร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไป ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดังต่อไปนี้

๑) ศึกษาข้อมูลจากการลงพื้นที่วิจัยพื้นฐานจาก เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผู้ให้ข้อมูล และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

๒) คัดเลือกประเด็นคำถามที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเนื้อหาการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๓) จัดทำร่างแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามมีลักษณะสอดคล้องกับแบบสอบถามความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีประเด็นที่ต้องการศึกษาแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ประเด็นที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหารในพื้นที่น้ำพุร้อนต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ประเด็นที่ ๓ ความต้องการการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษประเด็นต่าง ๆ ของผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหารในพื้นที่น้ำพุร้อนต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

โดยลักษณะคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบ การให้คะแนนตามวิธี Arbitrary Weighting ของ Likert (วิชราภรณ์ สุริยาภิวัฒน์, ๒๕๔๖) โดยลักษณะคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบการให้คะแนนตามวิธีการกำหนดน้ำหนักแบบพลการ Arbitrary Weighting ของ Likert (วิชราภรณ์ สุริยาภิวัฒน์, ๒๕๔๖) ซึ่งกำหนดน้ำหนักคำตอบเป็นค่าของคะแนนเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๕ ระดับ คือ น้อยที่สุด = ๑, น้อย = ๒, ปานกลาง = ๓, มาก = ๔, และมากที่สุด = ๕ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่านเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) และนำไปร่วมทดลองใช้กับประชากรจำนวน ๓๐ คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

๔) นำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คนเพื่อตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรจำนวน ๑๐ คน เพื่อหาจุดบกพร่องด้านภาษาและปรับเปลี่ยน เพื่อให้ได้มาซึ่งแบบสอบถามที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมาย

๕) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความครอบคลุมเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยอีกครั้ง แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร ก่อนนำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ

๓.๓.๑.๒ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ เป็นชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

ขั้นตอนในการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) นำผลวิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็นในประเด็นด้านความรู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการ รวมถึงผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์มาจัดทำเป็นร่างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองจำนวน ๕ บท โดยออกแบบให้มีเนื้อหาครอบคลุมกับความต้องการและเอื้อให้เกิดการพัฒนาทั้งทักษะการพูดและทักษะการฟัง

๒) นำร่างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ทั้ง ๕ บทเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่านเพื่อตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้มาซึ่งชุดสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและครอบคลุม สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง

๓) ปรับปรุงแก้ไขชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรตัวอย่าง

๔) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓ คน เพื่อหาข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างนั้นและนำไปปรับปรุงให้สัมพันธ์กับความต้องการเฉพาะบริบท ก่อนนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน

๕) นำชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไปอบรมกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา ๒ เดือน ๒๔ ชั่วโมง โดยผู้วิจัยมีการติดตามและเฝ้าสังเกตการณ์เพื่อคอยแก้ไขปัญหา และข้อข้องใจที่เกิดขึ้น

๓.๓.๑.๓ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

การสร้างแบบทดสอบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

๑) ศึกษาเนื้อหาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างละเอียด รวมทั้งจุดมุ่งหมายของชุดสื่อการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ จำนวน ๕ ด้าน ที่ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนต้องการพัฒนา

๒) สร้างแบบทดสอบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษครอบคลุมเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของคู่มือทั้ง ๕ ด้านชนิดจำกัดคำตอบ (Restricted-respond type) จำนวน ๕๐ ข้อ

๓) นำแบบทดสอบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

๔) นำข้อเสนอแนะและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

๓.๓.๑.๔ แบบประเมินความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การสร้างแบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความคิดเห็น

ในการสร้างแบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) วางแผนการสร้างแบบประเมินความคิดเห็นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งแบบประเมินความพึงพอใจเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ด้านเนื้อหา

ประเด็นที่ ๒ ด้านภาษา

ประเด็นที่ ๓ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา

ประเด็นที่ ๔ ด้านการออกแบบ

ประเด็นที่ ๕ ด้านการใช้ประโยชน์

โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบการให้คะแนนตามวิธี Arbitrary Weighting ของ Likert (วัชรภรณ์ สุริยาภิวัฒน์, ๒๕๔๖)

๒) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) และให้ข้อเสนอแนะ

๓) ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรตัวอย่าง

๔) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓ คน เพื่อหาข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างนั้นและนำไปปรับปรุงให้สัมพันธ์กับความต้องการเฉพาะบริษัท ก่อนนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน

๓.๓.๒ เนื้อหาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ๕ ชนิด ดังนี้

(๑) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ๓ ตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาที่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียน

ตอนที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ การฟังและการพูด ของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน มีจำนวน ๔ คำถาม ได้แก่ ข้อที่ ๑ ท่านคิดว่าทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การพูดและการฟัง) ของท่านอยู่ในระดับใด ข้อที่ ๒ ท่านคิดว่าทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การพูดและการฟัง) ของท่านเพียงพอต่อความต้องการในการสื่อสารหรือไม่ ข้อที่ ๓ ปัจจุบันท่านกำลังศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมหรือไม่ ข้อที่ ๔ ท่านเคยศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งใดบ้าง

ตอนที่ ๓ การสอบถามความต้องการมีต่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน มีจำนวน ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑. การต้อนรับและการรับรองห้องพัก ๒. การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก ๓. การบริการอาหารและเครื่องดื่ม ๔. การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ๕. การแจ้งออกจากที่พัก

(๒) ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๕ หน่วย ที่สร้างขึ้นจากความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ การต้อนรับและการรับรองห้องพัก โดยมีเนื้อหาเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการกล่าวต้อนรับ ด้านการรับรองห้องพัก ด้านการรับรองห้องพักผ่านโทรศัพท์ และด้านการตอบรับการสำรองห้องพัก และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก โดยมีเนื้อหามุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการลงทะเบียนห้องพัก ด้านการชี้แจงราคาห้องพัก ด้านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสถานที่พัก ด้านการแนะนำรายละเอียดการเข้าพัก และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีเนื้อหา มุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการแนะนำเมนูอาหารท้องถิ่น ด้านการอธิบายส่วนประกอบอาหารท้องถิ่น ด้านการบอกถึงรสชาติของอาหาร ด้านการแนะนำเครื่องดื่ม และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว มีเนื้อหา มุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัด ด้านการบอกเส้นทางและวิธีการเดินทาง ด้านการแนะนำของฝากและของที่ระลึก ด้านการบอกราคาและการต่อรองราคา และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การแจ้จออกจากที่พัค มุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการแจ้จออกและถามรายละเอียดค่าที่พัค ด้านการแนะนำวิธีการชำระเงิน ด้านการรับเงินและทอนเงิน ด้านการกล่าวขอขอบคุณและอำลา และแบบฝึกหัดท้ายบท

(๓) แบบประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน มีทั้งหมด ๑๓ คำถาม

(๔) แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งหมด ๕๐ ข้อ

(๕) แบบประเมินความพึงพอใจของใช้คู่มือเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยสอบถามความพึงพอใจ ประกอบด้วย ๕ ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา ด้านการออกแบบสื่อการสอน และด้านการใช้ประโยชน์

ข้อมูลที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่การข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่โดยอาศัยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (Participatory process)

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ทำการศึกษาภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวิธีการดำเนินการแบ่งเป็น ๔ ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ ๑ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวทางในการศึกษาและเตรียมการวิจัย ตลอดจนสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

๑) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการฟังและพูดที่ใช้ในการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

๒) ประสานงานกับผู้นำชุมชนถึงความเป็นไปในการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย และเข้าร่วมประชุมกับผู้นำชุมชนและตัวแทนเพื่อสร้างความเข้าใจ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการสร้างเครื่องมือวิจัย

ระยะที่ ๒ ศึกษาบริบทชุมชนและถอดบทเรียน เป็นการศึกษาบริบทชุมชนและเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย โดยมีกิจกรรม ดังนี้

๑) การสำรวจพื้นที่เป้าหมายเพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่เป้าหมาย ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของประชากรกลุ่มตัวอย่าง และร่วมสังเกตการณ์ในการปฏิบัติงานจริงของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

๒) การศึกษาข้อมูลทฤษฎีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนวรรณกรรม ตำราและวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียง เพื่อหาข้อมูลที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะและเหมาะสมกับบริบทของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

๓) รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำชุมชนและตัวแทนกลุ่มประชากร แบบสอบถาม และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิเพิ่มเติม และสร้างชุดสื่อการเรียนรู้จำนวน ๕ บทพร้อมสื่อเสียงตามแผนงานวิจัยที่กำหนดไว้

ระยะที่ ๓ ขั้นปฏิบัติการ เป็นการนำผลจากการศึกษาข้อมูล บริบท และองค์ความรู้มาตรวจสอบความถูกต้อง เพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์และนำไปใช้ โดยประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑) เมื่อชุดสื่อการเรียนรู้เสร็จสมบูรณ์แล้วผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ ท่าน ผู้วิจัยจัดอบรมกลุ่มตัวอย่างเพื่อมีเวลาในการใช้และเรียนรู้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมงในระยะเวลา ๑ เดือน (เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๑) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้กลับไปลงพื้นที่เพื่อสอบถามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อนำผลมาปรับปรุงให้ชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าวมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หลังจากครบกำหนดการอบรมสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองที่กำหนดให้แล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการแจกแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและนำผลข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมาวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๒) ผู้วิจัยประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการออกแบบเครื่องมือแบบสอบถามและทำการเก็บข้อมูลดังกล่าวกับกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน ๓๐ ท่าน เป็นแบบประเมินค่า ๕ ระดับของ ไคเคอร์ท (Likert scale) โดยกำหนดความหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความคิดเห็นมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีความคิดเห็นมาก
- ๓ หมายถึง มีความคิดเห็นปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีความคิดเห็นน้อย
- ๑ หมายถึง มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ระยะที่ ๔ สรุปผลการวิจัย ระยะนี้เป็นขั้นตอนการประเมินโครงการ และสรุปผลการวิจัย ประกอบด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

๑) ทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง สรุปผล และเขียนรายงานการวิจัย

๒) ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลในเครื่องมือวิจัยทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการวิจัย

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามขั้นตอนดังนี้

๑) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วเขียนรายงานด้วยการพรรณนาประกอบตัวอย่าง

๒) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการจัดเนื้อหาประเด็น ต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่

๓) วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม แบบประเมินข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔) เปรียบเทียบความสามารถทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการหาค่าที (t-test)

๕) นำผลจากการวิเคราะห์มาจัดหมวดหมู่ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖.๑ สถิติพื้นฐาน

๑) ค่าร้อยละ (percentage)^๑

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

๒) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตร^๒

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

^๑นิภา เมธาวิชัย, (๒๕๔๓), **วิทยาการวิจัย**, กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, หน้า ๑๒๘.

^๒สงศรี ชมภูวงศ์, (๒๕๔๗), **การวิจัย**, นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, หน้า ๕๕.

$$\begin{aligned}\bar{x} &= \text{ค่าเฉลี่ย} \\ \sum X &= \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม} \\ N &= \text{จำนวนประชากร}\end{aligned}$$

๓) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร^๓

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

$$\begin{aligned}S &= \text{ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)} \\ \sum fx &= \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ} \\ N &= \text{จำนวนประชากร}\end{aligned}$$

๓.๖.๒ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เพื่อเปรียบเทียบความรู้และความสามารถในการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่
	N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนหรือจำนวนนักเรียน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

๓.๗ ตารางสรุปงานขั้นตอนการวิจัย

สรุปขั้นตอนแผนปฏิบัติการ (Action plan) ในการดำเนินการวิจัยตลอดโครงการ

^๓ ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, (๒๕๔๐), เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, หน้า ๕๓.

เดือนที่	ขั้นตอนการวิจัย	สถานที่	ผลที่ได้รับและตัวชี้วัด
๑	วางแผนประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องตามโครงการเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิจัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่ และพื้นที่เป้าหมาย	
๑-๒	ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ซึ่งได้แก่ (๑) แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ความต้องการการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ และรูปแบบของสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (๒) สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง (๓) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเกี่ยวกับชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่ แหล่งความรู้ในมหาวิทยาลัยต่างๆ และพื้นที่ เป้าหมาย	
๒	<p>๑. สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ความต้องการการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและรูปแบบของและพื้นที่เป้าหมายผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและการทดลองใช้ของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงคุณภาพของแบบสัมภาษณ์</p> <p>๒. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้เป็นฐานร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง</p>	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่ และพื้นที่เป้าหมาย	
๓-๕	๑. สร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อ.ดอยสะเก็ด โดยการใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองทฤษฎีการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทฤษฎีการสร้างสื่อการเรียนรู้ทางภาษามาเป็นฐานในการสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง ที่มีลักษณะเฉพาะที่ช่วยให้ผู้ใช้สื่อสามารถสื่อสารในการทำงานได้ได้โดยผ่านขั้นตอนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่ และพื้นที่เป้าหมาย	

	๒.ทดลองใช้ สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะฯ จำนวน ๓ คน เพื่อนำผลมาปรับปรุงชุดฝึกทักษะฯ ครั้งที่		
๖-๗	แนะนำการใช้ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในพื้นที่จริง ลงพื้นที่เพื่อนำชุดฝึกทักษะฯ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จริง	พื้นที่เป้าหมาย	
๗	ประเมินผลการใช้ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนอำเภอต๋อยสะแกก่ จังหวัดเชียงใหม่ ประเมินผลการใช้โดยการสำรวจความพึงพอใจ และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่เป้าหมาย	
๘-๙	วิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายงานผลที่ได้จากการลงพื้นที่เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกก่ จังหวัดเชียงใหม่ และเขียนรายงานการวิจัยบทที่ ๑-๕ ฉบับร่าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่	
๑๐	นำเสนอผลการประเมินชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแจ้งให้ทราบและรับข้อเสนอแนะสำหรับปรับปรุงชุดฝึกทักษะฯเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่วิธีการของชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกก่ จังหวัดเชียงใหม่ ฉบับสมบูรณ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และพื้นที่เป้าหมาย	
๑๑	จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เขียนรายงานวิจัยที่มีองค์ประกอบครบถ้วนตามหลักการเขียนรายงานวิจัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่	
๑๒	เผยแพร่ผลการวิจัยตีพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยโดยสื่อต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต/สัมมนา นิทรรศการ เป็นต้น รวมทั้งการเผยแพร่ในรูปแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกก่ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้ในวงกว้างขึ้นต่อไป	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และพื้นที่เป้าหมาย หรือสถานที่ที่กำหนด	

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่

๒. เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่

๓. เพื่อประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่

ในบทนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ตามประเด็นหัวข้อ ดังนี้

๔.๑ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟังและการพูด) ของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน และส่วนที่ ๓ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนประเด็นที่ต้องการพัฒนา

๔.๒ ผลการแสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเนื้อหาบทเรียนการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่

๔.๓ การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่

๔.๔ ผลการศึกษาความพึงพอใจการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

๔.๕ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น ๓ ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟังและการพูด) ของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน และส่วนที่ ๓ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนประเด็นที่ต้องการพัฒนา ในตอนที่ ๓ มีลักษณะคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบการให้คะแนนตามวิธี Arbitrary Weighting ของ Likert (วัชรภรณ์ สุริยาภรณ์, ๒๕๔๖) ซึ่งกำหนดน้ำหนักคำตอบเป็นค่าของคะแนนเรียงลำดับจากน้อยไปหา มาก ๕ ระดับ คือ น้อยที่สุด = ๑, น้อย = ๒, ปานกลาง = ๓, มาก = ๔, และ มากที่สุด = ๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็น ๔ ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียน โดยมีผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ ค่าร้อยละสถานภาพแยกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ชาย	๘	๒๖.๗๐
๒. หญิง	๒๒	๗๓.๓๐
รวม	๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๓๐ ซึ่งเมื่อก้าวโดยอาชีพและหน้าที่แล้วในสังคมไทย โดยเฉพาะสังคมชนบทรวมทั้งพื้นที่เป้าหมาย ผู้หญิงส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ประกอบกิจการให้แก่สมาชิกในครอบครัว ดูแลรับส่งบุตรหลานไปเรียนหนังสือ ประกอบอาชีพใกล้บ้าน และเพศชายมีจำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๗๐ แสดงถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ชาย ต้องไปประกอบอาชีพนอกบ้าน

ตารางที่ ๔.๒ ค่าร้อยละสถานภาพแยกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ไม่เกิน ๒๕ ปี	๑๑	๓๖.๗๐
๒. ๒๖-๓๐ ปี	๒	๖.๗๐
๓. ๓๑-๓๕ ปี	๒	๖.๗๐
๔. ๓๖-๔๐ ปี	๕	๑๖.๗๐
๕. ๔๑-๔๕ ปี	๒	๖.๗๐
๖. ๔๖-๕๐ ปี	๔	๑๓.๓๐
๗. ๕๑-๕๕ ปี	๑	๓.๓๐
๘. ๕๖-๖๐ ปี	๒	๖.๗๐
๙. มากกว่า ๖๐ ปี	๑	๓.๓๐
รวม	๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน ๒๕ ปี จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗๐ และรองลงมามีอายุ ๓๖ - ๔๐ ปี จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗๐ และ อายุ ๔๖ - ๕๐ ปี จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าร้อยละสถานภาพแยกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ประถมศึกษา	๗	๒๓.๓๐
๒. มัธยมศึกษาตอนต้น	-	-
๓. มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๔	๔๖.๗๐
๔. ปวช. / ปวส.	๗	๒๓.๓๐
๕.ปริญญาตรี	๒	๖.๗๐
๖. สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
๗. อื่น ๆ	-	-
รวม	๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗๐ รองลงมามีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๗ คน มีจำนวนเท่ากับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) / ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๐ อย่างไรก็ตามมีกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๐

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าร้อยละของระยะเวลาในการศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียน

ระยะเวลา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๑. ๑-๖ ปี	๒๕	๘๓.๓๐
๒. ๗-๘ ปี	๔	๑๓.๓๐
๓. ๙ ปี ปีขึ้นไป	๑	๓.๓๐
รวม	๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียนเป็นระยะเวลา ๑-๖ ปี จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๓๐ รองลงมา มีระยะเวลา ๗-๘ ปี จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๐ แต่อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๑ คน มีระยะเวลาศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียน ๙ ปีขึ้นไป จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๐

ส่วนที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟังและการพูด) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

คณะผู้วิจัยได้ได้แบ่งข้อมูลพื้นฐานการสื่อสารภาษาอังกฤษทั่วไปของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน เป็น ๔ ด้าน คือ ระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ความเพียงพอของทักษะภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ การศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในปัจจุบัน และแหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติม โดยมีผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าร้อยละของการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟัง-พูด)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ดีมาก	-	-
ดี	๑	๓.๓๐
ปานกลาง	๑๓	๔๓.๓๐
พอใช้	๘	๒๖.๗๐
ควรปรับปรุง	๘	๒๖.๗๐
รวม	๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓๐ รองลงมาอยู่ในระดับพอใช้และควรปรับปรุง อย่างละ ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๗๐ และมีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงจำนวน ๑ คน ที่ระบุว่า มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๐ เมื่อย้อนกลับไปพิจารณาตารางแสดงระดับการศึกษาจะเห็นได้ว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับประถมศึกษา ซึ่งระดับการศึกษาดังกล่าวทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ในระดับปานกลาง พอใช้ รวมถึงความปรับปรุง

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าร้อยละของความเพียงพอของทักษะภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ

ความเพียงพอของทักษะภาษาอังกฤษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพียงพอ	-	-
ไม่เพียงพอ	๓๐	๑๐๐.๐๐
รวม	๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ โดยให้เหตุผลว่า เพราะมีทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษไม่ดี รู้สึกอายไม่กล้าพูดหรือสื่อสารกับชาวต่างชาติ จำคำศัพท์ไม่ได้ และสูงอายุ อาจสรุปได้ว่า มีผลมาจากการที่มีผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประถมศึกษา และประกาศนียบัตรวิชาชีพ/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งระดับการศึกษาดังกล่าวทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าร้อยละของการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในปัจจุบัน

กำลังศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในปัจจุบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	๒	๖.๗๐
ไม่	๒๘	๙๓.๓๐
รวม	๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม กำลังศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๐ และมีผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๓๐

ตารางที่ ๔.๘ ค่าร้อยละของแหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติม

แหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติม	จำนวน	ร้อยละ
สอบถามผู้รู้หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ	๑	๓.๓๐
ศึกษด้วยตนเองผ่านตำราหรือคู่มือ	๔	๑๓.๓๐
ศึกษด้วยตนเองผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน	๒๕	๘๓.๓๐
รวม	๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีแหล่งศึกษาภาษาอังกฤษผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๓๐ รองลงมา ศึกษาภาษาอังกฤษด้วยตนเองผ่านตำราหรือคู่มือ จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๐

ส่วนที่ ๓ ทักษะภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนประเด็นที่
ต้องการพัฒนา

คณะผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาของทักษะภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวใน
ชุมชนที่ต้องการพัฒนาเป็น ๕ ด้าน คือ ด้านการต้อนรับและการรับจองห้องพัก ด้านการแนะนำและ
ให้ข้อมูลที่พัก ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และด้านการ
แจ้งออกจากที่พัก โดยมีผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ ๔.๙ ทักษะภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหารประเด็นที่ต้องการพัฒนา

รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
๑. การต้อนรับและการรับจองห้องพัก			
๑.๑ การกล่าวต้อนรับ	๔.๖๓	๐.๔๙	ระดับดีมาก
๑.๒ การรับจองห้องพัก	๔.๒๐	๐.๘๑	ระดับดี
๑.๓ การรับจองห้องพักผ่านโทรศัพท์	๔.๐๗	๐.๙๑	ระดับดี
๑.๔ การตอบรับการสำรองห้องพัก	๓.๙๗	๐.๘๙	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยการต้อนรับและการรับจองห้องพัก	๔.๒๑	๐.๖๓	ระดับดี
๒. การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก			
๒.๑ การลงทะเบียนห้องพัก	๓.๙๓	๐.๗๘	ระดับดี
๒.๒ การชี้แจงราคาห้องพัก	๔.๑๓	๐.๗๘	ระดับดี
๒.๓ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของ สถานที่พัก	๔.๓๐	๐.๗๐	ระดับดี
๒.๔ การแนะนำรายละเอียดการเข้าพัก	๔.๓๗	๐.๗๒	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยการแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก	๔.๑๘	๐.๖๔	ระดับดี
๓. การบริการอาหารและเครื่องดื่ม			
๓.๑ การแนะนำเมนูอาหารท้องถิ่น	๔.๗๓	๐.๔๕	ระดับดีมาก
๓.๒ การอธิบายส่วนประกอบอาหาร ท้องถิ่น	๔.๖๐	๐.๕๖	ระดับดีมาก
๓.๓ การบอกถึงรสชาติอาหาร	๔.๕๓	๐.๗๓	ระดับดีมาก
๓.๔ การแนะนำเครื่องดื่ม	๔.๕๓	๐.๖๓	ระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ยการบริการอาหารและเครื่องดื่ม	๔.๖๐	๐.๕๒	ระดับดีมาก
๔. การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว			
๔.๑ การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ในจังหวัด	๔.๖๓	๐.๖๑	ระดับดีมาก
๔.๒ การบอกเส้นทางและวิธีการเดินทาง	๔.๖๐	๐.๖๒	ระดับดีมาก

ตารางที่ ๔.๙ (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
๔.๓ การแนะนำของฝากและของที่ระลึก	๔.๘๐	๐.๔๘	ระดับดีมาก
๔.๔ การบอกราคาและการต่อราคา	๔.๖๓	๐.๖๑	ระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ยการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว	๔.๖๗	๐.๔๘	ระดับดีมาก
๕.การแจ้งออกจากที่พัก			
๕.๑ การแจ้งออกและถามรายละเอียด ค่าที่พัก	๓.๙๓	๐.๗๔	ระดับดี
๕.๒ การบอก/แนะนำวิธีการชำระเงิน	๔.๐๗	๐.๗๔	ระดับดี
๕.๓ การรับเงินและทอนเงิน	๔.๓๐	๐.๗๕	ระดับดี
๕.๔ การกล่าวขอบคุณ	๔.๕๓	๐.๕๗	ระดับดีมาก
๕.๕ การกล่าวคำลา/อวยพร	๔.๔๗	๐.๕๗	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยการแจ้งออกจากที่พัก	๔.๒๖	๐.๕๒	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๓๙	๐.๔๑	ระดับดี

จากตารางที่ ๔.๙ แสดงให้เห็นถึงทักษะภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการพัฒนาสามารถแยกรายละเอียดเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

ด้านการต้อนรับและการรับจองห้องพัก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในประเด็นการกล่าวต้อนรับมีอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ ประเด็นอื่นๆ นอกจากนั้นและโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

ด้านการแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ ๔.๑๘

ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม และ ด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ ๔.๖๐ และ ๔.๖๗ ตามลำดับ

ด้านการแจ้งออกจากที่พัก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในประเด็นการกล่าวขอบคุณอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๕๓ ประเด็นอื่นๆ นอกจากนั้น อยู่ในระดับดี

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงประเด็นที่ต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยสรุป

รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ความหมาย
๑. การต้อนรับและการรับจองห้องพัก	๔.๒๑	๐.๖๓	ระดับดี
๒. การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก	๔.๑๘	๐.๖๔	ระดับดี

ตารางที่ ๑๐ (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	ความหมาย
๓. การบริการอาหารและเครื่องดื่ม	๔.๖๐	๐.๕๒	ระดับดีมาก
๔. การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว	๔.๖๗	๐.๔๘	ระดับดีมาก
๕. การแจ้งออกจากที่พัก	๔.๒๖	๐.๕๒	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	๔.๓๙	๐.๔๑	ระดับดี

จากตารางที่ ๑๐ แสดงให้เห็นประเด็นที่ต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยสรุปของผู้ตอบแบบสอบถามมีทักษะภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนประเด็นที่ต้องการพัฒนาในภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๙ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความเห็นในระดับดีเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่มและการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว อยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๗ ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๐ ด้านการแจ้งออกจากที่พัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ ด้านการต้อนรับและการรับจองห้องพัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ ด้านการแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการแสดงผลระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเนื้อหาบทเรียนการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะเท็ด จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ ๑๑ แสดงระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเนื้อหาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเท็ด จังหวัดเชียงใหม่

ลำดับ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									ค่า IOC
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๑			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๒			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๓			
		+๑	๐	-๑	+๑	๐	-๑	+๑	๐	-๑	
๑	เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	๑			๑			๑			๑
๒	เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วน	๑			๑			๑			๑
๓	เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	๑			๑			๑			๑

ตารางที่ ๑๑ (ต่อ)

ลำดับ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ								ค่า IOC
๔	การจัดลำดับของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเหมาะสม	๑			๑			๑		๑
๕	คำสั่งที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจน	๑			๑			๑		๑
๖	ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจน	๑			๑			๑		๑
๗	ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความถูกต้องและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง	๑			๑			๑		๑
๘	กิจกรรมต่อเนื่องของชุดสื่อมีความเหมาะสม	๑			๑			๑		๑
๙	ปริมาณของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง	๑			๑			๑		๑
๑๐	ความยากง่ายของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง	๑			๑			๑		๑
๑๑	ขนาดของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเหมาะสม	๑			๑			๑		๑
๑๒	รูปภาพประกอบมีความเหมาะสม		๐		๑			๑		๑
๑๓	แบบและขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	๑			๑			๑		๑

จากตารางที่ ๑๑ แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่จะนำมาพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง จึงสรุปได้ว่า หัวข้อและสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

๔.๓ การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ ๑๒ เปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนสอบ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่า t-test	ระดับนัยสำคัญ
ก่อนเรียน	๓๐	๑๙.๐๓	๖.๖๑๐	๒๔.๒๐	๐.๐๑
หลังเรียน	๓๐	๓๔.๘๐	๕.๑๒๙		

หมายเหตุ * ระดับนัยสำคัญน้อยกว่า ๐.๐๑

จากตารางที่ ๑๒ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑๙.๐๓ และมีความรู้หลังการอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓๔.๘๐ เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test มีค่าเท่ากับ ๒๔.๒๐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑

๔.๔ ผลการศึกษาความพึงพอใจการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

คณะผู้วิจัยได้แบ่งความเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนเป็น ๕ ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา ด้านการออกแบบ และด้านการใช้ประโยชน์ โดยมีผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ ๑๓

ตารางที่ ๑๓ ความคิดเห็นที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
๑. ด้านเนื้อหา			
๑.๑ เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	๔.๔๗	๐.๕๑	ระดับดี
๑.๒ เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วน	๔.๓๐	๐.๖๕	ระดับดี
๑.๓ เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	๔.๕๓	๐.๕๗	ระดับดีมาก
๑.๔ การจัดลำดับของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความเหมาะสม	๔.๔๕	๐.๖๙	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยด้านเนื้อหา	๔.๔๔	๐.๕๒	ระดับดี
๒. ด้านภาษา			
๒.๑ คำสั่งใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจน	๔.๔๓	๐.๖๓	ระดับดี

ตารางที่ ๑๓ (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
๒.๒ ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจน	๔.๔๐	๐.๖๒	ระดับดี
๒.๓ ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความถูกต้องและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง	๔.๒๐	๐.๗๑	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยด้านภาษา	๔.๓๔	๐.๕๑	ระดับดี
๓. ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา			
๓.๑ กิจกรรมต่อเนื่องหาของชุดสื่อมีความเหมาะสม	๔.๒๗	๐.๖๔	ระดับดี
๓.๒ ปริมาณของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง	๔.๒๗	๐.๖๙	ระดับดี
๓.๓ ความยากง่ายของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง	๔.๔๓	๐.๕๗	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา	๔.๓๒	๐.๔๔	ระดับดี
๔. ด้านการออกแบบ			
๔.๑ ขนาดของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเหมาะสม	๔.๔๗	๐.๕๑	ระดับดี
๔.๒ รูปภาพประกอบมีความเหมาะสม	๔.๒๐	๐.๘๖	ระดับดี
๔.๓ แบบและขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	๔.๔๗	๐.๖๘	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยด้านการออกแบบ	๔.๓๙	๐.๕๓	ระดับดี
๕. ด้านการใช้ประโยชน์			
๕.๑ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	๔.๔๐	๐.๕๖	ระดับดี
๕.๒ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจ	๔.๓๓	๐.๕๗	ระดับดี
๕.๓ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสะดวกต่อการนำไปใช้ในทุกสถานการณ์	๔.๕๗	๐.๕๗	ระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ยด้านการใช้ประโยชน์	๔.๔๗	๐.๔๖	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๔๐	๐.๓๖	ระดับดี

จากตารางที่ ๑๓ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D = ๐.๓๖) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความคิดเห็นว่าชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสะดวกต่อการนำไปใช้ในทุกสถานการณ์ในระดับดีมาก ($\bar{X} = ๔.๕๗$, S.D = ๐.๕๗) และ เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ($\bar{X} = ๔.๕๓$, S.D = ๐.๕๗) อยู่ในระดับดีมากเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นในระดับดีทุกด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๗ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๔ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๙ ด้านภาษา มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๔ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๒

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยชิ้นนี้ ค้นพบว่า การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอต๋อย สะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งได้เป็น ๓ ด้าน ได้แก่

๑) ด้านการสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง จากการลงพื้นที่วิจัยศึกษาปรากฏว่า ชุมชนท่องเที่ยวมีความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนเป็นเพศหญิง และผู้สูงอายุ มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลางและพอใช้ มีทักษะการสื่อสารไม่เพียงพอต่อความต้องการในการสื่อสาร ตลอดถึงรู้สึกลำบากไม่กล้าสื่อสาร จำคำศัพท์ไม่ได้ ซึ่งลักษณะการดำเนินธุรกิจที่ต้องพบปะกับชาวต่างชาติเป็นประจำ และมีความจำเป็นที่ต้องสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษทั้งกับชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และส่วนมากไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เนื่องจากภารกิจและหน้าที่ที่ต้องทำ เนื้อหาภาษาอังกฤษที่ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความต้องการพัฒนา จากการลงพื้นที่เป้าหมายและข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐาน ทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ แล้วนำผลการวิเคราะห์มาสร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ได้ จำนวน ๕ ด้าน โดยผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความเห็นว่าเรียงลำดับจากด้านที่ผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหารต้องการพัฒนามากไปหาน้อย ดังนี้ (๑) ด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (๒) ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก) (๓) ด้านการแจ้งออกจากที่พัก (๔) ด้านการต้อนรับและการรับจองห้องพัก และ (๕) ด้านการแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก (ทักษะ ๓ ด้านหลัง ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี)

๒) **ด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ** คณะผู้วิจัยได้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน โดยการออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยมีขอบเขตเนื้อหาที่เรียนรู้ประกอบด้วย ๕ หน่วย ดังนี้ คือ หน่วยที่ ๑ การต้อนรับและการรับจองห้องพัก หน่วยที่ ๒ การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก หน่วยที่ ๓ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม หน่วยที่ ๔ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และหน่วยที่ ๕ การแจ้งออกจากที่พัก จากการลงพื้นที่พบว่า สื่อการเรียนรู้มีความจำเป็นต่อผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังได้เสนอคณะผู้วิจัย ให้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเฉพาะด้าน อาทิเช่น คู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการหมอนวด คู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับการพานักเที่ยวต่างชาติเดินป่า เป็นต้น

๓) **ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง** พบว่า ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ยังขาดสื่อการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษ เช่น หนังสือ ซีดี ที่จะช่วยในการส่งเสริมด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ตลอดถึงการศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียนไม่สามารถนำมาใช้ได้ในปีบริบทสังคม ชุมชน หมู่บ้านที่กำลังดำเนินกิจกรรมอยู่

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน : กรณีศึกษา อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” เป็นกระบวนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยทั้งแบบเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีการวิจัยแยกตามวัตถุประสงค์ได้ ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย มีการลงพื้นที่เพื่อศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณถึงบริบทชุมชน ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

๕.๑.๑ การสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า

๑. ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงที่มีอายุไม่เกิน ๒๕ ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับปานกลาง และพอใช้ มีทักษะการสื่อสารไม่เพียงพอต่อความต้องการในการสื่อสาร เพราะไม่มีทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษที่เพียงพอ มีความรู้สึกอายไม่กล้าสื่อสาร จำคำศัพท์ไม่ได้ และอยู่ในวัยสูงอายุ ระยะเวลาที่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียนส่วนใหญ่ มีจำนวน ๑ - ๖ ปี ปัจจุบันส่วนมากไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และส่วนมากศึกษาภาษาอังกฤษด้วยตนเองผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี เว็บไซต์และแอปพลิเคชัน

๒. ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนประเมินศักยภาพด้านทักษะการสื่อสารภาษาของตนเองส่วนใหญ่เห็นว่า ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง พอใช้และควรปรับปรุง ประสิทธิภาพด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษไม่เพียงพอต่อการ

ประกอบอาชีพ กล่าวคือ ผู้ประกอบธุรกิจธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน มีลักษณะการดำเนินธุรกิจที่ต้องพบปะกับชาวต่างชาติเป็นประจำ และมีความจำเป็นที่ต้องสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษทั้งกับชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และส่วนมากไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เนื่องจากภารกิจและหน้าที่ที่ต้องทำ อีกทั้ง ส่วนใหญ่ศึกษาภาษาอังกฤษด้วยตนเองผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี เว็บไซต์และแอปพลิเคชัน รองลงคือ คำนคว้าเพิ่มเติมด้วยการศึกษาด้วยตนเองผ่านตำราหรือคู่มือทั่วไปซึ่งในท้องถิ่นก็มีตำราและคู่มือไม่เพียงพอกับความต้องการ

๓. เนื้อหาทักษะภาษาอังกฤษที่ผู้ประกอบธุรกิจธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนต้องการพัฒนา คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่เป้าหมายและข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ แล้วนำผลการวิเคราะห์มาสร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ได้ จำนวน ๕ ด้าน โดยผู้ประกอบธุรกิจธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความเห็นว่า เรียงลำดับจากด้านที่ผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหารต้องการพัฒนามากไปหาน้อย ดังนี้ (๑) ด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (๒) ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี) (๓) ด้านการแจ้งออกจากที่พัก (๔) ด้านการต้อนรับและการรับจองห้องพัก (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก) และ (๕) ด้านการแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก (ทักษะด้านนี้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี)

๕.๑.๒ การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่

๑. การออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาเนื้อหาที่ศึกษาประกอบด้วย ๕ หน่วย ดังนี้ คือ

- หน่วยที่ ๑ การต้อนรับและการรับจองห้องพัก
- หน่วยที่ ๒ การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก
- หน่วยที่ ๓ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม
- หน่วยที่ ๔ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว
- หน่วยที่ ๕ การแจ้งออกจากที่พัก

ในการออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาและผนวกองค์ความรู้และผนวกองค์ความรู้ที่ได้เข้ากับข้อมูลทฤษฎีจากการรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์แล้วนำผลการวิเคราะห์มาสร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชากรกลุ่ม

ตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้จำนวนทั้ง ๕ หน่วย มีเนื้อหาที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

๒. ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเนื้อหาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำดัชนีความสอดคล้องที่มีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาบทเรียนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

๓. การเปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้คะแนนก่อนการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑๙.๐๓ และได้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓๔.๘๐ เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test มีค่าเท่ากับ ๒๔.๒๐ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนโดยการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง สะท้อนให้เห็นว่า หน่วยการเรียนรู้ของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีลักษณะเฉพาะ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชากรกลุ่มตัวอย่างอย่างแท้จริง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง

๕.๑.๓ ผลประเมินของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ (๑) ด้านเนื้อหา (๒) ด้านภาษา (๓) ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา (๔) ด้านการออกแบบ และ (๕) ด้านการใช้ประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D = ๐.๓๖) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสะดวกต่อการนำไปใช้ในทุกสถานการณ์ในระดับดีมาก ($\bar{X} = ๔.๕๗$, S.D = ๐.๕๗) และ เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ($\bar{X} = ๔.๕๓$, S.D = ๐.๕๗) อยู่ในระดับดีมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นในระดับดีทุกด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๗ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๔ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๙ ด้านภาษา มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๔ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๒

๕.๒ การอภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความต้องการพัฒนาทักษะ (การฟังและการพูด) ภาษาอังกฤษ

ผู้ประกอบการท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนมากเป็นเพศหญิงซึ่งเมื่อพิจารณาโดยอาชีพแล้ว ในสังคมชนบทผู้หญิงส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ทำอาหารให้สมาชิกในครอบครัวรับประทาน และส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเวลาในการศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียน ๑-๖ ปีขึ้นไป อย่างไรก็ตาม ระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟัง-พูด) ของประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และพอใช้ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาเรื่องจำคำศัพท์ไม่ได้ อายุ ไม่กล้าพูดคุยหรือสนทนากับชาวต่างชาติด้วยภาษาอังกฤษ แม้ว่าผ่านการศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียนมาแล้วก็ตาม อีกทั้งส่วนมาก ก็ไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เนื่องจากมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ เมื่อมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ ส่วนมากศึกษาด้วยตนเองผ่านตำราหรือคู่มือเป็นครั้งคราวไป ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในประเด็นด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การประกอบอาชีพร้านอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา ภูทอง (๒๕๕๓)^๑ ที่ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนในเขตจังหวัด เชียงใหม่และเชียงราย พบว่าจากผลการสำรวจ พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่สามารถใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารได้คิดเป็นร้อยละ ๓๒ ในขณะที่มีผู้ที่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสาร คิดเป็นร้อยละ ๖๘ ประชากรกลุ่มตัวอย่างสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้มีความสามารถในการ สื่อสารด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสามารถในการ ทักษะการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริวัจน์ วงศ์เลย ที่ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กลวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากร คนไทยในโรงเรียนนานาชาตินครพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคลากรคนไทยที่ทำงานอยู่ใน วิทยาลัยนานาชาตินครพายัพมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่สามารถสื่อสารได้แต่มีปัญหา จากการฟัง ฟังแล้วไม่เข้าใจในสิ่งที่ชาวต่างชาติต้องการจะสื่อสาร ทั้งนี้เนื่องจากการพูดของ ชาวต่างชาติแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การใช้คำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยและคำศัพท์ยาก ทำให้เกิดความ สับสน และชาวต่างชาติพูดเร็ว ฟังไม่ทัน และมีปัญหาทักษะการพูด ขาดความชำนาญในการเรียบ เรียงประโยคในการพูด การใช้ประโยคซับซ้อน ไม่สามารถพูดตอบโต้ชาวต่างชาติได้ และพูด ภาษาอังกฤษติดสำเนียงไทย ทำให้ชาวต่างชาติเกิดความสับสน บุคลากรคนไทยในโรงเรียนจึงมีความ ต้องการและมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมในประเด็นการพูดและการฟัง โดยการพูดคุย กับชาวต่างชาติมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล (๒๕๕๙)^๒ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและ เครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบผลการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นความต้องการเรียนรู้อีกทักษะ การสื่อสารภาษาอังกฤษเพิ่มเติมว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการเกี่ยวกับเนื้อหา ได้แก่คำศัพท์และ บทสนทนาเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษมากที่สุด และมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการฟังและพูด

^๑ ลลิตา ภูทอง, (๒๕๕๓), การศึกษาสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวชุมชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย, หน้า ๘๙.

^๒ ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล, (๒๕๕๙), การพัฒนานวัตกรรมสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ ประกอบร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, กรุงเทพฯ: วารสารสมาคม นักวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, หน้า ๑๑๖-๑๑๘.

ภาษาอังกฤษมากที่สุด สอดคล้องกับ อัญชลี อติแพทย์ (๒๕๓๓)^๓ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ ตำบลท่าคา อำเภอดำรงวิทยารุทศรังสรรค์ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ ขาดความจำเป็นในเรื่องการใช้ภาษาและคำศัพท์ ขาดทักษะในการพูด ทำให้ไม่กล้า หรืออายุที่จะสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วยภาษาอังกฤษ นวมิน ประชานันท์ ที่พบว่า ทักษะการพูดและการฟังมีความจำเป็นในการทำงานสำหรับบุคลากรการท่องเที่ยวที่ทำงานในบริษัททัวร์ ๕ แห่ง คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภูเก็ต สมุย และพัทยา รองลงมา คือ ทักษะการอ่านและการเขียน สุนิดา ปานดำรงสถิตย์^๔ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถานประกอบการธุรกิจโรงแรมจังหวัดปทุมธานี พบว่า การใช้ทักษะภาษาอังกฤษ ด้านการพูด การอ่าน การฟัง การเขียน พบว่าส่วนใหญ่ใช้ ทักษะในด้านการพูดมากที่สุดและใช้ในด้านการเขียนน้อยที่สุด มีการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับลูกค้ามากที่สุด และใช้การสื่อสาร กับเพื่อนร่วมงานน้อยที่สุด ยุพากรณ์ พิริยศิลป์^๕ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษที่จำเป็นและสำคัญในสาขาอาชีพจากกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน มีความจำเป็นเท่า ๆ กันในสาขาอาชีพทางด้านการท่องเที่ยว

๕.๒.๒ ชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยตนเองของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ชุดสื่อการเรียนรู้กำหนดโดยความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนโดยเป็นการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ จึงสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ได้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า แหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติมควรเป็นการศึกษาดูด้วยตนเองด้วยการใช้ตำรา หรือคู่มือเป็นหลัก เนื่องจากมีเวลาในการทำงานที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งประชากรกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเป็นผู้สูงอายุ ไม่มีความสันทัดในการใช้สื่อ เทคโนโลยี ชุดสื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และรูปแบบกำหนดโดยความต้องการของผู้เรียนที่เน้นบริบทด้านธุรกิจท่องเที่ยว เช่น การต้อนรับและการรับรองห้องพัก การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และการแจ้งออกจากที่พัก เนื้อหาทั้งหมดจึงมีความเหมาะสม สอดคล้องกับระดับของผู้เรียน สอดคล้องกับ ฮัทชินสัน และ

^๓ อัญชลี อติแพทย์, (๒๕๓๓), รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอดำรงวิทยารุทศรังสรรค์ จังหวัดสมุทรสงคราม, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, หน้า ๔๕.

^๔ สุนิดา ปานดำรงสถิตย์, (๒๕๕๖), ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถานประกอบการธุรกิจโรงแรม จังหวัดปทุมธานี, ปทุมธานี: วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ มกราคม – เมษายน ๒๕๕๖, หน้า ๓๗.

^๕ ยุพากรณ์ พิริยศิลป์, (๒๕๕๗), ความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่น, ขอนแก่น: วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒, หน้า ๒๔.

วอเตอร์ส (Hutchinson & Waters, 2010)^๖ ซึ่งกล่าวว่า ในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีความแตกต่างจากการเรียนภาษาอังกฤษทั่วไปทั้งในด้านผู้เรียนซึ่งส่วนมากเป็นผู้ใหญ่และในด้านเวลาที่มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน แน่นนอน และกล่าวว่า กระบวนการในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ มีกระบวนการเริ่มต้นจากการพิจารณาถึงความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญ และ นูแนน (Nunan, 1988)^๗ ที่ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนเป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการออกแบบหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการเปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดสื่อการเรียนรู้พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีความรู้ก่อนการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑๙.๐๓ และมีความรู้หลังการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓๔.๘๐ เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test มีค่าเท่ากับ ๒๔.๒๐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ชุดสื่อการเรียนรู้ไปพร้อมกับการทำงานสลับกัน เมื่อมีลูกค้าผู้เรียนก็ทำงาน เมื่อว่างจากลูกค้าก็เรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยชุดสื่อการเรียนรู้ซึ่งเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่กล่าวไว้ใน สุมธ แยม่นุ่น (๒๕๕๒)^๘ ว่าเป็นการเรียนแบบบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL) ในรูปแบบของการเรียนสลับกับการทำงาน (Sandwich Course) มีลักษณะการกำหนดระยะเวลาทำงานสลับกับการเรียน การเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่เน้นประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (Work – based Learning) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ทำงานในสถานประกอบการที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีโอกาสประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนรู้จากชุดสื่อการเรียนรู้กับทักษะการทำงาน และทักษะวิชาชีพ ได้เรียนรู้ชีวิตการทำงานจริง ฉะนั้น ประชากรกลุ่มตัวอย่างจึงสามารถเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษจากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒.๓ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่ท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกกั จังหวัดเชียงใหม่ต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้ประกอบการที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นในระดับดีทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณารายประเด็นในแต่ละด้านมีข้อควรอภิปราย ดังนี้

^๖ Hutchinson and Waters, (2010), *English for Specific Purpose: A learning-centered approach*, London: Cambridge University Press.

^๗ Nunan, D. (1998), *The learner Centered Curriculum* Cambridge, London: Cambridge University Press.

^๘ สุมธ แยม่นุ่น, (๒๕๕๒), *สหกิจศึกษา: รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ*, ปทุมธานี: วารสารสหกิจศึกษาไทย ๑, หน้า ๑๑ -๑๘.

๕.๒.๓.๑ ด้านเนื้อหา

เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าทุกประเด็นในด้านนี้ ($\bar{X} = ๔.๕๓$) ซึ่งในด้านนี้สัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระดับการศึกษา ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย (ร้อยละ ๔๖.๗๐) มีผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ ๔๓.๓๐) พอใช้และควรปรับปรุง มีค่าเท่ากัน (ร้อยละ ๒๖.๗๐) ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) อีกทั้งไม่ได้ศึกษาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มเติม (ร้อยละ ๙๓.๓๐) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผลการประเมินประเด็นเนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ จึงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ ของด้านนี้ อย่างไรก็ตามเนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X} = ๔.๓๐$) ในด้านนี้ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความเพียงพอของทักษะภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าภาษาอังกฤษไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) ซึ่งทำให้ความต้องการเนื้อหาชุดสื่อการเรียนรู้ไม่มีเพียงพอต่อความต้องการ

๕.๒.๓.๒ ด้านภาษา

คำสั่งใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจน ($\bar{X} = ๔.๔๓$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจนมีค่าเฉลี่ยรองลงมา (๔.๔๐) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ที่ศึกษา แคมมณี (๒๕๔๕:๑๗) ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีไว้ว่า ผู้สอนควรสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์มาก่อนแล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเก่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและ ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความถูกต้องและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง ($\bar{X} = ๔.๒๐$) ตามลำดับ

๕.๒.๓.๓ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา

ความยากง่ายของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๔.๔๓) ในด้านนี้ กิจกรรมต่อเนื้อหาของชุดสื่อมีความเหมาะสม และปริมาณของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง อยู่ในระดับเดียวกัน ($\bar{X} = ๔.๒๗$) มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ กิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษาเป็นกิจกรรมที่จัดทำเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ภาษาและทบทวนความรู้ของตนเอง และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (๒๕๔๓)^๙ ให้ได้หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีไว้ว่า การเรียนรู้เกิดจากการกระทำและการสังเกตจากผู้อื่น จึงมีผลก่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ การเรียนรู้เริ่มจากสิ่งที่ยากไปหาสิ่งที่มีความสลับซับซ้อน และการเรียนรู้ จากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ การเรียนรู้ควร

^๙ ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (๒๕๔๓), จิตวิทยาการศึกษา, กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม, หน้า ๓๘-๓๙.

เริ่มจากทีละเล็กน้อย และเป็นตามลำดับขั้นตอน และ การฝึกหัด หมายถึง การทำพฤติกรรม
 ตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้สิ่งเร้าหนึ่ง ซ้ำ ๆ เพื่อให้จำได้อย่างคงทน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ทำเป็นประจำในการเรียน
 ทักษะต่าง ๆ

๕.๒.๓.๔ ด้านการออกแบบ

ขนาดของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเหมาะสม และแบบและขนาด
 ตัวอักษรมีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด(๔.๔๗) และรูปภาพประกอบมีความเหมาะสม
 (๔.๒๐) มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้รับการออกแบบเป็นแบบคู่มือ
 สำหรับพกพา โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น คำศัพท์ ประโยค บทสนทนา ตัวอย่างการใช้ แบบฝึกหัดท้าย
 หน่วยเรียน และเฉลย เพื่อความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนทุกเพศทุกวัย และสะดวกในการพกพาติดตัว
 และสามารถใช้ศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์แหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือ
 ค้นคว้าเพิ่มเติมที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างใช้ ได้แก่ ตำราหรือคู่มือ (ร้อยละ ๑๓.๓๐) และสอดคล้องกับ
สุนันทา แก้วพันธ์ช่วง (๒๕๕๓) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการพูด
 ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้กิจกรรมทางภาษาเพื่อการสื่อสาร พบว่า
 บุคลากรด้านการท่องเที่ยวต้องการมากที่สุด คือ สื่อหรืออุปกรณ์ในการส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษที่มี
 ขนาดเล็ก ประเภทหนังสือเล่มเล็กหรือหนังสือพกพาฉบับกระเป๋ามีขนาดกะทัดรัด สะดวกต่อการ
 พกพา และ อัญชลี อติแพทย์ (๒๕๕๓) กล่าวรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ
 การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ผู้
 ให้บริการ ต้องการ พบว่าผู้ให้บริการสนใจการใช้สมุดภาพคำศัพท์ คำศัพท์บทสนทนา เทปบันทึกเสียง
 ซีดี/วีซีดี ฝึกพูดด้วยตนเอง และโครงการเรียนรู้รายบุคคล โดยผู้ให้บริการต้องการสมุดภาพคำศัพท์
 สนทนามากที่สุด โดยสมุดภาพนั้น มีคำศัพท์หรือคำอธิบายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษประกอบ
 และจัดทำเป็นเล่มแยกตามกลุ่มอาชีพ

๕.๒.๓.๕ ด้านการใช้ประโยชน์

ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสะดวกต่อการนำไปใช้ในทุสถานการณ์ มี
 ค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X} = ๔.๕๗$)ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาได้แก่ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยเพิ่มพูน
 ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = ๔.๔๐$) และชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีประโยชน์และสามารถ
 นำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจมี ($\bar{X} = ๔.๓๓$) ตามลำดับ

๕.๓ การแพร่ผลงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์

การเผยแพร่ผลงานวิจัย ดำเนินการ ๒ ลักษณะ ดังนี้

๕.๓.๑ เผยแพร่ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะ (การฟังและการพูด)
 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหารในพื้นที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น หรือพื้นที่
 ท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดจังหวัดเชียงใหม่หรือจังหวัดใกล้เคียง

๕.๓.๒ นำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับชาติ หรือนานาชาติ หรือเขียนตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการ

๕.๔ ข้อจำกัดในการวิจัย

๕.๔.๑ ด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีผู้สูงวัย มีความยืดหยุ่นสูง ขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย

๕.๔.๒ ด้านพื้นที่เป้าหมาย เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความเกี่ยวข้องกับฤดูกาล ทำให้การเก็บข้อมูลมีข้อจำกัด

๕.๔.๓ ด้านชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของกลุ่มประชากร มีเนื้อหาเฉพาะ และมีเอกลักษณ์สอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่นเป้าหมาย ซึ่งส่งผลให้ข้อจำกัดด้านเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมรายละเอียดด้านการศึกษาที่จำเป็นได้หมดทุกด้าน

๕.๕ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๕.๕.๑ ผลจากการวิจัย ได้แก่ การสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเท็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสื่อที่ได้รับการออกแบบที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

๕.๕.๒ ชุดสื่อมีหน่วยการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบขึ้นจากการศึกษาบริบทชุมชนเฉพาะ ทำให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ได้เร็วและมีประสิทธิภาพ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

๕.๕.๓ ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้รับการพัฒนาในด้านที่ตรงกับความต้องการของตนเอง

๕.๖ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

๕.๖.๑ ควรทำวิจัยต่อยอดในรูปแบบสื่อที่น่าสนใจยิ่งขึ้นและสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา เช่นการพัฒนาชุดสื่อเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาในรูปแบบของแอนิเมชัน ออนไลน์

๕.๖.๒ การสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ในรูปแบบแอปพลิเคชันพากินพาเที่ยวแบบออนไลน์

๕.๖.๓ ควรสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารของภาษามากกว่า ๑ ภาษา โดยเลือกภาษาที่นิยมหรือใช้เป็นภาษาที่ ๒ นอกจากภาษาอังกฤษ

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน, **ชุดการเรียนรู้ทางไกลระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหมวดวิชาภาษาไทย รหัส ไทย๒๐ (TH20)**, กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ๒๕๔๖.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ**, กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕.
- กรมวิชาการ, **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๗.
- กาญจนา เกียรติประวัติ, **นวัตกรรมทางการศึกษา**, กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๔.
- จรัสศรี ศุภพิมล, **แนวคิดในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (ออนไลน์)** แหล่งที่มา: <http://www.thaiteacher.org/publication/teaching/eng2.pdf>, ๒๕๕๐.
- จริญญา เจริญสุกใส, สุวัฒน์ จุฑากรณ์, **หน่วยที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เอกสาร การสอน ชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕.
- จำรอง เงินดี, **กระบวนการเรียนรู้จิตวิทยาทั่วไป**, กรุงเทพฯ: วรุฒิการพิมพ์, ๒๕๒๖.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์, **เทคโนโลยีการศึกษากับการพัฒนาหลักสูตรและระบบสื่อการสอน**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๒๓.
- “-----”, **ชุดการสอนระดับประถมศึกษาในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอน ระดับประถมศึกษา หน่วยที่ ๘-๑๕**. กรุงเทพฯ: ป.สัมพันธ์พาณิชย์, ๒๕๒๕.
- “-----”, (๒๕๓๔), **ระบบสื่อการสอน**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, หน้า ๓๒.
- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์, **แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต**, กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=๗๗๔๔&Key=news_research, ๒๕๕๒.
- ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ์, **กลับคืนสู่พื้นฐานการวางโครงการการศึกษานอกระบบ**, กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒.
- ชาติชาย ฌ เขียงใหม่, **ทิศทางการพัฒนาชนบทในอนาคต**, กรุงเทพฯ: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาการบริหารศาสตร์, ๒๕๓๓.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ์, **เทคโนโลยีการสอน การออกแบบและการพัฒนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียนส์โตร์, ๒๕๒๓.
- ทองจันทร์ หงส์ลดาอมย์, (๒๕๕๑), **การเรียนรู้โดยการพึ่งตนเอง Self-Directed Learning**, สารพัฒนา ๓๓ คณาจารย์ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๕, ๒๕๕๑.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ, **กระบวนการเรียนรู้ความหมายแนวทางการพัฒนาและปัญหา ข้อใจ**, กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการจำกัด, ๒๕๔๔.

- “-----”, **วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ**, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- ฐปทอง กว้างสวัสดิ์, **คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ**, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๙.
- นักรบ ระวังการณ์ และคณะ, **คุณลักษณะที่พึงสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท**, คั่นเมื่อ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๑ จาก <http://www.stou.ac.th/TourismAchieve/>, ๒๕๔๕.
- นัยนา ทองศรีเกตุ, **ความพร้อมของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ในการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการทางธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมในจังหวัดภาคใต้**, กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๘.
- นิคม จารุมณี, **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**, กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖.
- นิภา เมธาวิชัย, **วิทยาการวิจัย**, กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๓.
- บุปผา อยู่ทรัพย์, **การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาผ่านการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะ**, Thai Journals Online, ๒๕๕๕.
- ประนอม สุรัสวดี, **ภาษาอังกฤษกับเด็กไทยในระดับประถมศึกษา**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **จิตวิทยาการศึกษา**, กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม, ๒๕๔๓.
- ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล, **พัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**, กรุงเทพฯ: วารสารสมาคมนักวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ๒๕๕๙.
- ปาริชาติ วลัยเสถียรติ, **กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชน**, กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๙.
- พรพิไล เลิศวิชา, **ศิววงศ์จากไพร่หนินายถึงธนาการแห่งขุนเขา**, กรุงเทพฯ: หมู่บ้าน, ๒๕๓๒.
- พระธรรมปิฎก, **สืบสานวัฒนธรรมไทยบนฐานแห่งการศึกษาที่แท้จริง**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร, **เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ**, กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๔๗.
- พัชรี พลาวงษ์, **การเรียนรู้ด้วยตนเอง**, กรุงเทพฯ: วารสารรามคำแหง (ฉบับพิเศษพัฒนาบุคลากร), ๒๕๖๒.
- ไพฑูตรย์ ลินลารัตน์, **หลักและวิธีการสอนในระดับอุดมศึกษา**, กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.
- ไพพรรณ มุงศิริ, **การเลือกใช้สื่อในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนของนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา**, รายงานวิจัย, สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ๒๕๕๓.
- ปาฏิณา วงศ์เลขา (๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕). **การศึกษาตลอดชีวิต พัฒนาคอนไทยอย่างยั่งยืน**. เดลินิวส์. คั่นเมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ จาก

<http://www.daiynews.co.th/Content/education/๙๐๙๐๗>.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, (๒๕๕๓), **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้**, ปทุมธานี: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง, ๒๕๕๓.

ยุพาภรณ์ พิริยศิลป์, **ความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่น**, ขอนแก่น: วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒, ๒๕๕๗.

รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์, **การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต; การสะท้อนจากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการการเรียนรู้**, วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑-๒, ๒๕๕๕.

เรณูมาศ กุละศิริมา, นุจิรา รัศมีไพบุลย์, เอกชัย พุ่มดวง และคณะ, **กลยุทธ์การจัดการจัดความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน กรณีศึกษาตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี**, รายงานวิจัย, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๗.

ลลิตา กู๋ทอง, **การสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงใหม่**, รายงานผลการวิจัย, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๓.

ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ, **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๐.

ละยาศรี หุณทนะเสรี, **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย**, กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ๒๕๓๔.

เลิศชาย ปาน मुख, **การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning)**, สืบค้นเมื่อ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑, จาก <http://banprak-km.blogspot.com/2010/06/self-directed-learning.html>, ๒๕๕๒.

วราพร พูลเกษ, วนุชชิตา สุทศวนิช, และชิตินันท์ วิมุกตานนท์, (๒๕๕๕), **การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูฉิมรายณ์**, กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์, ๒๕๕๕.

วันเพ็ญ เขตทองคำ, **ผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการพัฒนาการฟังและการพูดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๓ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมโรงเรียนเทคโนโลยีบริหารธุรกิจเปรมฤทัย**, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๘.

วาสนา ชาวหา, **เทคโนโลยีการศึกษา**, กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์, ๒๕๒๕.

“-----”, **สื่อการเรียนการสอน**, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร์, ๒๕๓๓.

วิภาวัลย์ วรพุฒิพงศ์ (๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑), **เศรษฐกิจเชียงใหม่โตต่อเนื่อง**, ฐานเศรษฐกิจ ค้นเมื่อ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.thansettakij.com/content/๓๐๔๓๗๕>.

วิมลลักษณ์ ชูชาติ, **การนำเสนอรูปแบบของกระบวนการการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้**, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

วีระ ไทยพาณิชย์, **วิธีสอน**, กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๙.

- วุฒิปอล สกกลเกียรติ, (๒๕๔๖), **การเรียนรู้ผู้ใหญ่และผู้เรียนผู้ใหญ่**, กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์
ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.
- ศิรินันท์ สบายัญ, **การพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ของคณะกรรมการวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา**, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- ส่งศรี ชมภูวงศ์, **การวิจัย**, นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๗.
- ส่งศรี วงษ์เวช, **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขง**, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
๒๕๔๕.
- สมคิด อิศระวัฒน์, **การเรียนรู้ด้วยตนเอง: กลวิธีสู่การศึกษาเพื่อความสมดุล**, กรุงเทพฯ:
วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- สมถวิล ธนโสภณ และคณะ, **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**,
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๔.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, **แบบเรียนด้วยตนเอง**, สงขลา: โรงพิมพ์ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนใต้,
๒๕๒๔.
- สมบูรณ์ ศาลาอาวิน, **จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่**, เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์, ๒๕๒๖.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ, **เทคโนโลยีทางการเรียนรู้การสอน**, กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครูหน่วย
ศึกษานิเทศก์ ภาควิชาพัฒนาระดับและเอกสารทางวิชาการ, ๒๕๓๔.
- สมศรี เพชรโชติ, **นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการจัดการความรู้สำหรับผู้ใหญ่**, วารสาร
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, ๒๕๔๙.
- “-----”, **นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการจัดการความรู้สำหรับผู้ใหญ่**, ๒๕๔๙.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)**, กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี,
๒๕๕๔.
- “-----”, **สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ -
๒๕๕๙)**, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ, ๒๕๕๕.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, **มาตรฐาน Home Stay**, ค้นเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑
จาก <http://www.tourism.go.th/articlephp?d=291>, ๒๕๔๘.
- “-----”, **มาตรฐาน Home Stay**, ค้นเมื่อ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๑
จาก <http://www.tourism.go.th/articlephp?d=291>, ๒๕๔๘.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, **การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**, กรุงเทพฯ: ไทยลัคนเกล้า, ๒๕๔๕.
- สุดารัตน์ ครุฑกะ, **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่**, วารสารการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์, ๒๕๔๙.
- สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร, **การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองในการจัดการเรียนการ
สอนภาษาอังกฤษ**, ขอนแก่น: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่๑๕, ฉบับที่ ๒. ๒๕๔๑.

- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, พัฒนาการเรียนรู้ของคนไทย, ในการประชุมประจำปีพินิจโลก:
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๕.
- สุนทร สุนันท์ชัย, การเรียนรู้กับการศึกษาอบรม, นนทบุรี: สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๘.
- สุนิดา ปานดำรงสถิต, (๒๕๕๖), ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถานประกอบการ
ธุรกิจโรงแรม จังหวัดปทุมธานี, ปทุมธานี: วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ ๕
ฉบับที่ ๑ มกราคม – เมษายน ๒๕๕๖, หน้า ๓๗.
- สุภัทรชาติปัญญาชัย, กระบวนการเรียนรู้: แนวคิดความหมายและบทเรียนในสังคมไทย,
กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๔๘.
- สุภัตรา วิชัยประเสริฐกุล, แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี, วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต (การวางผังเมือง), กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- สุภัทรา ขำแจ้ง, ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้กับการเห็นคุณค่าใน
ตัวเองของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.
- สุมาลี สังข์ศรี, รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาสังคมไทยในศตวรรษที่ ๒๑,
กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๔๔.
- “-----”, การจัดการศึกษานอกระบบให้สัมพันธ์กับพื้นฐานชีวิตและสังคมใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศึกษานอกระบบ เล่มที่ ๑, ๒๕๔๙.
- สุมิตร อังวัฒนกุล, วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๓๕.
- สุเมธ แยม่นุ่น, สหกิจศึกษา: รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ,
ปทุมธานี: วารสารสหกิจศึกษาไทย ๑, ๒๕๕๒.
- สุรพันธ์ อังวัฒนกุล, การเปรียบเทียบความสามารถและทัศนคติในการฟังและการพูด
ภาษาอังกฤษของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎี
ธรรมชาติประกอบกับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือสอนครู,
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๓.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล, จิตวิทยาการศึกษา, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖.
- เสาวนีย์ ลีขาบัณฑิต, เทคโนโลยีการศึกษา, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๒๘.
- อนุรักษ์ ปัญญานูวัฒน์, ทฤษฎีและการปฏิบัติเรื่องการศึกษาและการพัฒนาชุมชน,
เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๕.
- อัญชลี อติแพทย์, รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
ทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม,
วารสารวิจัยและพัฒนา ปีที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๔.
- อาชญญา รัตนอุบล, เงื่อนไขการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และแนวทางการสอนผู้ใหญ่, กรุงเทพฯ:
ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

- อาชัญญา รัตน์อุบล, **เพื่อร่วมทางการเรียนรู้กับงานการศึกษาตลอดชีวิต**, กรุงเทพฯ: วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- อากัสรา ชินวรรณ, **มิติเพื่อการพัฒนาภาษา: กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**, กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- Alspach Joann, **Educational process in nursing staff development**, St.Loui: Mosby Year Book, 1995.
- Asher, J.J., (1983), **Learning Another Language through Action**, Sed Los Gatos Calif: Sky Production.
- Bloom, B.S., **Taxonomy of Educational Objectives, Handbook 1: Cognitive Domain 17th edition**, David Mackay, New York, 1972.
- Brown, H. Douglas, **Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy**, New Jersey: Prentice Hall Inc., 1994.
- “-----”, **Principles of Language Learning and Teaching**, Englewood Cliffs: Prentice Hall Inc, 2007.
- Brumfit, **Communicative Methodology in language Teaching**, Cambridge: Cambridge University Press, 1983.
- Colier and Hardaway, **Principle of Tourism**, Auckland: Longman Paul Ltd., 1997.
- Cronbach L.J., **Educational Psychology**, New York: Harcourt, Brace & Co., 1963.
- Dave, R.H., **Foundation of Lifelong Education**, Oxford: Pergamon UNESCO Institute for Education, 1976.
- Edgar Faure, **Learning to be the word of Education Today and Tomorrow**, Paris: UNESCO, 1972.
- Gagne, Robert M and Briggs, Leslie, **Principle of Instructional Design**, 2nd ed., New York: Holt, Rinehart & Winston, 1979.
- Gagne, Robert M., **Conditions of learning**, 4th ed., New York: Rinehart & Winston. Inc., 1985.
- Gardner, H., **The Unschooled Mind: How Children Think & How Schools Should Teach**. New York: Basic Book, 1992.
- Harris, D., (1969), **Testing English as a Second Language**, New York: McGraw.
- Hilgard E.R., Atkinson R.C. and Atkinson R.L., **Introduction to Psychology**, New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1971.
- Hutchinson and Waters, **English for Specific Purpose: A learning-centered approach**, London: Cambridge University Press, 2010.
- Hybel, Sandra, **Communicating Effective Approach**, New York: Mc. Graw-Hill, 1995.

- Hymes, D.H., **On the communicative competence in communicative approach to language teaching**, London: Oxford, 1981.
- Knowles, M.S., **Self-Directed Learning: A guide for Learners and Teachers**, New York: Association Press, 1975.
- Knowles, Malcolm S., **Self-Direct Learning: A Guide for Learners and Teachers**, New York: Association Press, 1975.
- Krashem, S.D., **Principles and Practice in Second Language Acquisition**, (Oxford: Pergamon Press, 1982.
- “-----”, **The Input Hypothesis**, London: Longman, 1985.
- Larsen-Freeman, D., **Techniques and Principles in Language Teaching**, Oxford: Oxford University Press, 2nd edition, 2000.
- Littlewood W., **Communicative Language Teaching An Introduction Printing**, London: Cambridge University Press, 1995.
- “-----”, **Communicative Language Teaching: An Introduction**, Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
- Morris C.G., Maisto A.A., **Psychology An Introduction**, USA: Prentice Hall, 11th ed., 2002.
- Morris.C.G., **Psychology: An Introduction**, 7th ed., New York: Prentice Hall, Inc., 1990.
- Morrow, K., **Principle of Communicative Methodology in Communication in the Classroom**, Longman: Longman Group, 1981.
- Nuna, D. and Lamb C., **The self-directed teacher: managing the learning process**, New York: Cambridge University, 1996.
- Nunan, D., **The learner Centered Curriculum** Cambridge, London: Cambridge University Press, 1998.
- Overstreet, Harry A., **The Man Mind**, New York: W.W. Norton Company, 1949.
- Ralph W. Tyler, **Publishes Basic Principles of Curriculum and Instruction studied in the United States**. 1949.
- Richard, J.C., Ridgersm T, S, **Approaches and Method in Language Teaching**, Cambridge: Cambridge University Press, 2005.
- Rogers, Carl R., **Freedom to Learn**, Ohio: Charles E. Meril, Publishing Company, 1969.
- Rubin, Dorothy, **Teaching Elementary Language Arts**, New Jerseys: Prentice Hall, 1990.
- Scott, Roger, **Speaking in Communication in the Classroom Application and Method for a Communication Approach**, London: Longma Group,

1981.

Taylor, B.P., **Teaching ESI: Incorporation and Communicative Student-Centered Component**, TESOL Quarterly, 1983.

Taylor. D., **Inauthentic authenticity or authentic Inauthenticity**, TESL-EJ(2), (สืบค้นได้ที่ : www.kyoto-su.ac.jp/information/test-ejo2/a.l.html.), 1994.

The Routledge International Encyclopedia of Education, New York: Rutledge, 2008.

Widdowson,H.G., **Teaching Language as Communication**, London: Oxford University Press, 1978.

Williams Warrens, **Teaching English as a Second Language**, London: Longman, 1995.

ภาคผนวก ก
บทความการวิจัย

ภาคผนวก ก บทความวิจัย

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบ
ธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

Development of Self-access learning Package to Enhance Communicative
English Skills of Community Tourism Entrepreneurship: A Case Study of
Doi Saket District, Chiangmai Province

ดร.เดชา ตาละนีก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
E-mail address: dechatalanuek@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์โครงการวิจัย ๑) เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ๓) เพื่อประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ๑) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป การสำรวจความต้องการพัฒนาด้านทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง ๒) ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ๓) แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังเรียนชุดสื่อการเรียนรู้ และ ๔) แบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับปานกลางและพอใช้ ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการในการประกอบอาชีพ

๒. ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้รับการออกแบบตามการวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างมีขอบเขตด้านเนื้อหา ๕ หน่วย ดังนี้ (๑) การต้อนรับและการรับจองห้องพัก (๒) การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก (๓) การบริการอาหารและเครื่องดื่ม (๔) การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (๕) การแจ้งออกจากที่พัก ผลการทดสอบความรู้ก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ

๓. ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = ๔.๔๐$)

คำสำคัญ : สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง, การสื่อสารภาษาอังกฤษ, ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

Abstract

The research has its objectives as to 1) to construct a self- access learning package of community tourism entrepreneurship Doi Saket District, Chiangmai Province and 2) to develop communicative English skills of community tourism entrepreneurship Doi Saket District, Chiangmai Province 3) to evaluate the results of using self-access learning package of community tourism entrepreneurship Doi Saket District, Chiangmai Province. The samples of the study are 30 community tourism entrepreneurs. The research instruments consist of 1) the questionnaire for collecting general data, surveying needs in developing community tourism entrepreneurs' communicative English skills 2) the self- access learning package 3) pretest and posttest and 4) the form for evaluating community tourism entrepreneurs' opinion and satisfaction towards self- access learning package.

The research results were found as follows.

1) The self-estimate of English communicative skills of the community tourism entrepreneurs was found at moderate and fair levels, not sufficient with needs in working in community tourism.

2) The self- access learning package designed according to community tourism entrepreneurs' needs analysis consists of (1) Greeting and reservation (2) Checking In and accommodation information (3) Food and beverage service (4) Attractive places (5) Checking out. Followed by pretest and posttest before and after learning by using the self- access learning package, the results were found that the community tourism entrepreneurs have their communicative English skills after learning higher than before learning with statistical significant point at 0.01.

3) The results show that the opinion and satisfaction of community tourism entrepreneurs toward the self-access learning package were at good level ($\bar{X} = 4.40$).

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลของไทยเห็นความสำคัญของการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ว่าด้วยการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในประเทศเป็นสำคัญส่งเสริมการลงทุนที่ยั่งยืน และสร้างความสมดุลของการเจริญเติบโตในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน การปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม^๑ (คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (2554:66) ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

๑) เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพสู่ธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมให้กับธุรกิจ ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาสินค้าและบริการ และส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ

๒) ขยายฐานการผลิตและการตลาดของภาคธุรกิจบริการที่มีศักยภาพออกสู่ตลาดต่างประเทศ โดยพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่การผลิต ส่งเสริมการบุกเบิกตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพในตลาดต่างประเทศเพื่อสนับสนุนการขยายตลาดของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพของไทย พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะการบริหารและความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ และพัฒนามาตรฐานธุรกิจและวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๓) พัฒนาปัจจัยแวดล้อมในภาคบริการทั้งในประเทศและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศในภาคบริการ โดยปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการของโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาระบบฐานข้อมูลภาคบริการโดยรวมของประเทศ ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และสิทธิประโยชน์ให้เอื้อต่อการลงทุน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประกอบธุรกิจ ส่งเสริมธุรกิจบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) พัฒนาและพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด พัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจของธุรกิจท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการตลาดแบบใหม่ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าและขยายไปยังตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ

๕) จัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงความสามารถของทรัพยากรในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มี

^๑ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559), (กรุงเทพฯ:สำนักนายกรัฐมนตรี, 2554) หน้า ๖๖

คุณภาพและเพียงพอ และบูรณาการการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งสาขาการผลิตและบริการอื่น ๆ

๖) เสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อย และบุคลากรภาครัฐ เพื่อร่วมกันพัฒนาและเชื่อมโยงกับสาขาการผลิตและบริการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตามแนวทางการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของบุคลากรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง

นอกจากยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว การแปลงแผนด้านการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้นจึงมีการประกาศแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ เมื่อ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งกำหนดให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐเพื่อจัดทำแผนงานหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยกำหนดนโยบายของแผนไว้ว่าเป็นการพัฒนาให้ประเทศไทยคงความเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอย่างต่อเนื่อง โดยได้ให้การท่องเที่ยวของไทยมีการพัฒนาควบคู่ไปกับสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเพื่อเป็นการเร่งรัดให้เกิดการกระจายรายได้และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมและเข้มแข็งในการบริหารจัดการในธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง และเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรของไทยให้คงความสมบูรณ์ ตลอดจนคงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่ชัดเจนโดยได้ประกาศวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน” จากวิสัยทัศน์จะพบว่า เป้าหมายของการจัดการด้านการท่องเที่ยวของไทยคือ การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยเน้นด้านการสร้างและกระจายรายได้ รวมไปถึงการคำนึงถึงความสมดุลของทรัพยากรและความยั่งยืน

จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย และเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติและเป็นจังหวัดที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจในลำดับต้นๆ ของประเทศ นางวิภาวัลย์ วรพุฒิพงศ์ ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ เปิดเผยถึงแนวโน้มเศรษฐกิจเชียงใหม่ครึ่งหลังของปี ๒๕๖๑ ว่า เศรษฐกิจเชียงใหม่ในครึ่งหลังของปี ๒๕๖๑ มีทิศทางขยายตัวต่อเนื่อง โดยเฉพาะการท่องเที่ยว การเกษตรและการลงทุน^๒ อีกทั้งยังเป็นหัวเมืองใหญ่ในเขตภาคเหนือ มีการขยายตัวของธุรกิจ เป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจ กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่รองรับการขยายตัว ด้วยเส้นทางการคมนาคมและความเจริญทางด้านเศรษฐกิจจากองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ที่เข้ามามีการลงทุนเพิ่มขึ้น

^๒ วิภาวัลย์ วรพุฒิพงศ์ (๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑), เศรษฐกิจเชียงใหม่โตต่อเนื่อง, ฐานเศรษฐกิจ คันเมื่อ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.thansettakij.com/content/304375>

อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความหลากหลาย ซึ่งในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก และพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติมีความนิยมที่จะหาที่พักแบบเคหะพำนัก หรือ Homestay เพื่อได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ประกอบการมีความสนใจในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากทักษะการสื่อสารทางภาษาอังกฤษมีความจำเป็นในการประกอบธุรกิจ กอปรกับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มากขึ้นในช่วงปีที่ผ่านมา

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ข้างต้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงโอกาสในการช่วยส่งเสริมพัฒนาศักยภาพในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับประชาชนทุกคน อีกทั้งเป็นการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้แบบตลอดชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
๒. เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
๓. เพื่อประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

นิยามศัพท์การวิจัย

สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในที่นี้หมายถึง การนำสิ่งที่รอบตัว เช่น การทำงาน ชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อม มาพัฒนาเป็นเนื้อหาในการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

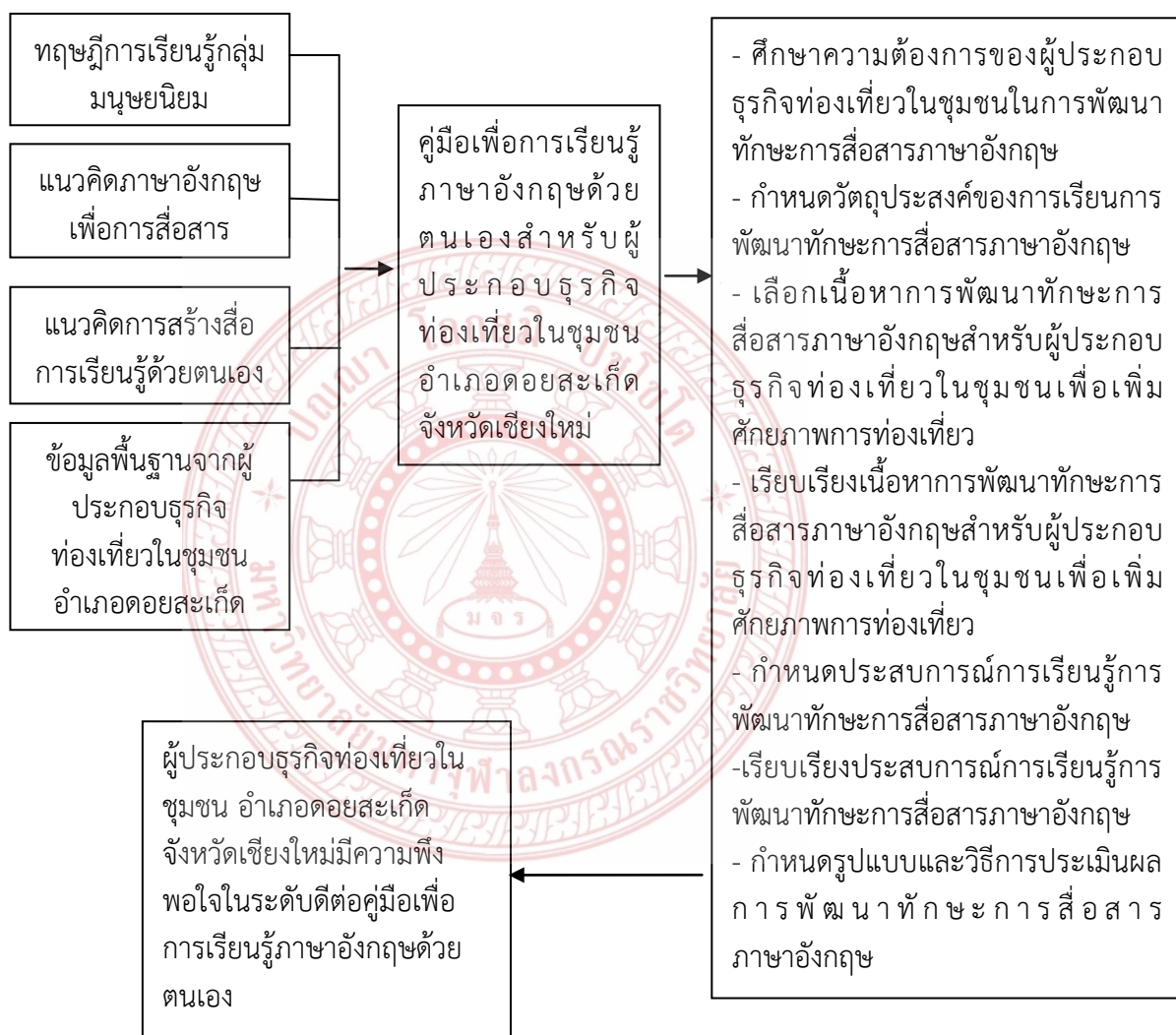
ทักษะการสื่อสาร ในที่นี้หมายถึง กระบวนการใช้ภาษาในการรับและส่งสาร ด้วยภาษาอังกฤษในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน รวมทั้งภาษาท่าทาง โดยส่งสารออกไปแล้ว ผู้รับและผู้ส่งสารมีการตอบสนอง ในการสื่อสารนั้น ๆ

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ในที่นี้หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ชุมชน น้ำพุร้อนบ้านโป่งกุ่ม อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัยและวรรณกรรมสนับสนุนกรอบแนวคิด

ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจะใช้ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่กลุ่มมนุษยนิยมซึ่งเชื่อว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แนวคิดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารซึ่งเน้นที่ความสามารถในการสื่อสารตามวัตถุประสงค์

มากกว่าความถูกต้องแม่นยำทางทฤษฎี และการสร้างสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเน้นรูปแบบที่ใช้การได้ง่าย ไม่ซับซ้อน เหมาะสมและตอบสนองความต้องการในการเรียนของผู้เรียนได้ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังต่อไปนี้

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

๓.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ๑. ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนอำเภอต๋อยสะเท็ด จังหวัดเชียงใหม่ ๒. ผู้ที่คาดว่าจะประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ๓. ผู้ที่อยากเรียนรู้ภาษากับการสื่อสารการท่องเที่ยว ในชุมชน
อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๓.๒.๑ สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง จำนวน ๕ บท ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การต้อนรับและการรับจองห้องพัก / การกล่าว
ต้อนรับ / การรับจองห้องพัก / การรับจองห้องพักผ่านโทรศัพท์ / การตอบ
รับการสำรองห้องพัก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การแนะนำและให้ข้อมูลที่พักรัก / การ
ลงทะเบียนห้องพัก / การชี้แจงราคาห้องพัก / การให้ข้อมูลเกี่ยวกับ
ลักษณะของสถานที่พักรัก / การแนะนำรายละเอียดการเข้าพัก /

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การบริการอาหารและเครื่องดื่ม / การแนะนำ
เมนูอาหารท้องถิ่น / การอธิบายส่วนประกอบอาหารท้องถิ่น / การบอกถึง
รสชาติของอาหาร / การแนะนำเครื่องดื่ม /

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว / การแนะนำ
แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัด / การบอกเส้นทางและวิธีการเดินทาง
/ การแนะนำของฝาก ของที่ระลึก / การบอกราคาและการต่อรองราคา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การแจ้งออกจากที่พัก / การแจ้งออกและการ
ถามรายละเอียดค่าที่พัก / การแนะนำวิธีการชำระเงิน / การรับเงินและ
ทองเงิน / การกล่าวขอบคุณและอำลา

๓.๓ ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

๓.๓.๑ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คู่มือเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง
สำหรับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๓.๓.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นผู้ประกอบการและระบบการ
ให้บริการที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

๓.๔ ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่ เดือนตุลาคม ๒๕๖๐- เดือนกันยายน ๒๕๖๑

๓.๕ ขอบเขตด้านสถานที่

อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร
ภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัด

เชียงใหม่” การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น ๗ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ การสำรวจพื้นที่เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

การลงพื้นที่เป้าหมาย ผู้วิจัยได้ประสานและขอความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชน ในเขตน้ำพุร้อน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำการเก็บข้อมูลวิจัย ได้แก่ ร้อยตรีประภาส พานชมภู อดีตผู้ใหญ่บ้านโป่งกุ่มสามัคคี และผู้ใหญ่อาษา ศรีคำมา ผู้ใหญ่บ้านโป่งกุ่มสามัคคี และตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันของพื้นที่และกลุ่มประชากร และสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของกลุ่มประชากรโดยการสังเกต การสอบถามและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สามารถสรุปได้ว่าผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเองเพื่อใช้ในการสื่อสารกับชาวต่างชาติในการดำเนินธุรกิจ และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนดังกล่าวมีโอกาสน้อยในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของตนเอง และมีความต้องการสื่อภาษาอังกฤษเฉพาะ และเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มประชากรในการพัฒนาตนเอง

ระยะที่ ๒ ลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจและเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

กิจกรรมในระยะที่ ๒ นี้ ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนักวิจัยชี้แจงประเด็นสำคัญ ได้แก่ โครงร่างงานวิจัย จุดประสงค์ของการวิจัย การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชากร ขั้นตอนการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประโยชน์ที่จะได้รับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนและลูกค้าต่างชาติที่มาใช้บริการในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชน ในเขตน้ำพุร้อน ต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำการเก็บข้อมูลวิจัย

๒) เข้าไปสังเกตพฤติกรรมในการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนกับลูกค้าต่างชาติที่มาใช้บริการในแต่ละวันในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

๓) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยในขั้นตอนการสัมภาษณ์นั้น ผู้ศึกษาได้มีการแบ่งรูปแบบการสัมภาษณ์ออกเป็น ๒ รูปแบบด้วยกัน คือ

(๑) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

ผู้ศึกษาได้ประสานกับผู้นำชุมชนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย เมื่อผู้นำชุมชนมีการประชุมชุมชน จึงแจ้งให้ผู้ศึกษาได้ทราบ เพื่อมาพบปะชุมชนและแจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัย ทำให้ได้รู้จัก คั่นเคยกับชุมชนมากขึ้น มีความสัมพันธ์ มีความไว้วางใจกันระดับหนึ่ง ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยผ่านการสอบถามประเด็นการสื่อสารภาษาอังกฤษต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ซึ่งขั้นตอนนี้ใช้ในช่วงพักการทำงานหรือในช่วงว่างจากลูกค้า ซึ่งการสัมภาษณ์นี้ เป็นเหมือนการพูดคุยกันปกติในแต่ละวัน

(๒) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล โดยมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษาไว้ก่อนล่วงหน้า ได้แก่ ระยะเวลาในการทำงาน ภูมิหลังของบุคคลากร แบ่งเป็นด้านการศึกษา และด้านการทำงาน ลักษณะการทำงานในแต่ละวัน ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน ทักษะการสื่อสารที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม และแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ ประเด็นในการสัมภาษณ์อาจมีการยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนได้หากการสัมภาษณ์นั้นมีการไปสู่ประเด็นอื่นที่น่าสนใจ โดยในการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมในการให้ข้อมูลแก่ผู้ศึกษา

๔) การสังเกตพฤติกรรมสื่อสารภาษาอังกฤษ

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสังเกตเพื่อเก็บข้อมูลการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาเพื่อนำมาประกอบในการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๕) ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการร่วมประชุมกับผู้นำ/ตัวแทนของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเท็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเก็บข้อมูลข้อมูลทั่วไป การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟังและการพูด) และความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเฉพาะในบริบทของพื้นที่ที่กำหนด เป็นข้อมูลความรู้ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาได้จัดทำแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเด็นที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟังและการพูด)

ประเด็นที่ ๓ ทักษะภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหารประเด็นที่ต้องพัฒนา

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำร่างแบบสอบถามดังกล่าวตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC :Index of item objective congruence) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่านโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕๐ - ๑.๐๐ มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า ๐.๕๐ ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรจำนวน ๓ คนเพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และนำแบบสอบถามมาปรับให้ตรงตามคำแนะนำ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน

ระยะที่ ๓ การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กิจกรรมในระยะที่ ๓ นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิที่ได้จากการลงสำรวจพื้นที่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำและตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย และแบบสอบถาม ผนวกกับข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูล เช่น ทฤษฎี หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบสอน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะ และสอดคล้องกับบริบทชุมชน และความต้องการของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ ๔ การตรวจสอบความถูกต้องของร่างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กิจกรรมนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ เช่น โครงสร้างในการสร้างชุดฝึกสื่อประกอบ ลักษณะเนื้อหา องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ ความยากง่ายของภาษาที่ใช้ ประเภทของสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบ และการออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ มาให้คำแนะนำในการปรับเนื้อหา รูปแบบของเนื้อหา ความยากง่ายของภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมของกิจกรรมประกอบ และแบบของสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม คือ ได้คำแนะนำในการปรับภาษาให้สละสลวย การจัดเรียงลำดับเนื้อหาให้เป็นระบบ การเพิ่มกิจกรรมและปรับเปลี่ยนลักษณะของกิจกรรม

ระยะที่ ๕ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่และนำร่างแบบสอบถามดังกล่าว ตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่านปรับปรุงตามข้อแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับประชากร ๓ คน ในครั้งที่ ๑ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น และ นำไปทดลองใช้กับก่อนทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน

ระยะที่ ๖ การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น

กิจกรรมนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภออดอยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ไปแจกและอบรมให้แก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน และแนะนำขั้นตอนในการฝึกพัฒนาให้กับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ ผู้วิจัยจัดอบรมกลุ่มตัวอย่างเพื่อมีเวลาในการใช้และเรียนรู้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมงในระยะเวลา ๑ เดือน (เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๑) อย่างไร

ก็ตาม ผู้วิจัยได้กลับไปลงพื้นที่เพื่อสอบถามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคในการชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อนำผลมาปรับปรุงให้ชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าวมีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หลังจากครบกำหนดการอบรมสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองที่กำหนดให้ แล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการแจกแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดการ เรียนรู้ด้วยตนเองและนำผลข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมาวิเคราะห์เป็น ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ ๗ การเผยแพร่ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในการเผยแพร่ชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นการเผยแพร่นวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาให้กับกลุ่มประชากร หมายถึงกลุ่ม ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เผยแพร่ชุดสื่อการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ให้กับประชากรในพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ เพิ่มเติม และมอบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วย ตนเองให้หน่วยงานรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาบุคคลที่ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน โดยผู้วิจัยได้แจกจ่ายนวัตกรรมดังกล่าวให้กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในพื้นที่ภาคเหนือรวมถึง เทศบาลตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด และเทศบาลจังหวัดนครเชียงใหม่

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย มีการลงพื้นที่เพื่อศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณถึงบริบทชุมชน ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสารของกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

๑ การสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวใน ชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า

(๑) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารใน การประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงที่มีอายุไม่เกิน ๒๕ ปี มี การศึกษา อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับปานกลางและพอใช้ มี ทักษะการสื่อสารไม่เพียงพอต่อความต้องการในการสื่อสาร เพราะไม่มีทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษที่ เพียงพอ มีความรู้สึกลังเลไม่กล้าสื่อสาร จำคำศัพท์ไม่ได้ และอยู่ในวัยสูงอายุ ระยะเวลาที่ได้ศึกษา ภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียนส่วนใหญ่ มีจำนวน ๑ - ๖ ปี ปัจจุบันส่วนมากไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษ เพิ่มเติม และส่วนมากศึกษาภาษาอังกฤษด้วยตนเองผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี เว็บไซต์และ แอปพลิเคชัน

(๒) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนประเมินศักยภาพด้านทักษะการ สื่อสารภาษาของตนเองส่วนใหญ่เห็นว่า ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง พอใช้ และควรปรับปรุง ประสิทธิภาพด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ กล่าวคือ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน มีลักษณะการดำเนินธุรกิจที่ต้องพบปะกับ ชาวต่างชาติเป็นประจำ และมีความจำเป็นที่ต้องสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษทั้งกับชาวต่างชาติที่ใช้

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และส่วนมากไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เนื่องจากภารกิจและหน้าที่ที่ต้องทำ อีกทั้ง ส่วนใหญ่ศึกษาภาษาอังกฤษด้วยตนเองผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี เว็บไซต์และแอปพลิเคชัน รองลงคือ ค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยการศึกษาดูด้วยตนเองผ่านตำราหรือคู่มือทั่วไปซึ่งในท้องถิ่นก็มีตำราและคู่มือไม่เพียงพอกับความต้องการ

(๓.) เนื้อหาทักษะภาษาอังกฤษที่ผู้ประกอบการธุรกิจธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนต้องการพัฒนา คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่เป้าหมายและข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ แล้วนำผลการวิเคราะห์มาสร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ได้ จำนวน ๕ ด้าน โดยผู้ประกอบการธุรกิจธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความเห็นว่า เรียงลำดับจากด้านที่ผู้ประกอบการร้านอาหารต้องการพัฒนามากไปหาน้อย ดังนี้ (๑) ด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (๒) ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี) (๓) ด้านการแจ้งออกจากที่พัก (๔) ด้านการต้อนรับและการรับจองห้องพัก (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก) และ (๕) ด้านการแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก (ทักษะด้านนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี)

๒ การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

(๑.) การออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาเนื้อหาที่ศึกษาประกอบด้วย ๕ หน่วย ดังนี้ คือหน่วยที่ ๑ การต้อนรับและการรับจองห้องพัก
หน่วยที่ ๒ การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก
หน่วยที่ ๓ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม
หน่วยที่ ๔ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว
หน่วยที่ ๕ การแจ้งออกจากที่พัก

ในการออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาและผนวกองค์ความรู้และผนวกองค์ความรู้ที่ได้เข้ากับข้อมูลทุติยภูมิจากการรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์แล้วนำผลการวิเคราะห์มาสร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชากรกลุ่มตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้จำนวนทั้ง ๕ หน่วย มีเนื้อหาที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

(๒.) ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเนื้อหาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะแกก จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำดัชนีความสอดคล้องที่มีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาบทเรียนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

(๓.) การเปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้คะแนนก่อนการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑๙.๐๓ และได้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓๔.๘๐ เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test มีค่าเท่ากับ ๒๔.๒๐ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนโดยการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง สะท้อนให้เห็นว่า หน่วยการเรียนรู้ของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีลักษณะเฉพาะ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชากรกลุ่มตัวอย่างอย่างแท้จริง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง

๓ ผลประเมินของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ ต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ (๑) ด้านเนื้อหา (๒) ด้านภาษา (๓) ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา (๔) ด้านการออกแบบ และ (๕) ด้านการใช้ประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๐$, $S.D = ๐.๓๖$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความคิดเห็นว่าชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสะดวกต่อการนำไปใช้ในทุกสถานการณ์ในระดับดีมาก ($\bar{X} = ๔.๕๗$, $S.D = ๐.๕๗$) และ เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ($\bar{X} = ๔.๕๓$, $S.D = ๐.๕๗$) อยู่ในระดับดีมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นในระดับดีทุกด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๗ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๔ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๙ ด้านภาษา มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๔ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๒

การอภิปรายผล

๑ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความต้องการพัฒนาทักษะ (การฟังและพูด) ภาษาอังกฤษ

ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนมากเป็นเพศหญิงซึ่งเมื่อพิจารณาโดยอาชีพแล้ว ในสังคมชนบทผู้หญิงส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ทำอาหารให้สมาชิกในครอบครัวรับประทาน และส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเวลาในการศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียน ๑-๖ ปีขึ้นไป อย่างไรก็ตาม ระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟัง-พูด) ของประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และพอใช้ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาเรื่องจำคำศัพท์ไม่ได้ อายุ ไม่กล้า

พูดคุยหรือสนทนากับชาวต่างชาติด้วยภาษาอังกฤษ แม้ว่าผ่านการศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียนมาแล้วก็ตาม อีกทั้งส่วนมาก ก็ไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เนื่องจากมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ เมื่อมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ ส่วนมากศึกษาด้วยตนเองผ่านตำราหรือคู่มือเป็นครั้งคราวไป ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในประเด็นด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การประกอบอาชีพร้านอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ลลิตา ภูทอง (๒๕๕๓:๘๙)** ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนในเขตจังหวัด เชียงใหม่และเชียงราย พบว่าจากผลการสำรวจพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่สามารถใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารได้คิดเป็นร้อยละ ๓๒ ในขณะที่มีผู้ที่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสาร คิดเป็นร้อยละ ๖๘ ประชากรกลุ่มตัวอย่างสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้มีความสามารถในการ สื่อสารด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสามารถในการ ทักษะการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภูริวัจน์ วงศ์เลย (๒๕๕๔:๑๕๐-๑๕๑)** ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กลวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษของบุคลากรคนไทยในโรงเรียนนานาชาตินครพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคลากรคนไทยที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนนานาชาตินครพายัพมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ สามารถสื่อสารได้แต่มีปัญหาจากการฟัง ฟังแล้วไม่เข้าใจในสิ่งที่ชาวต่างชาติต้องการจะสื่อสาร ทั้งนี้ เนื่องจากสำเนียงการพูดของชาวต่างชาติแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การใช้คำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยและ คำศัพท์ยาก ทำให้เกิดความสับสน และชาวต่างชาติพูดเร็ว ฟังไม่ทัน และมีปัญหาทักษะการพูด ขาด ความชำนาญในการเรียงประโยคในการพูด การใช้ประโยคซับซ้อน ไม่สามารถพูดตอบโต้ ชาวต่างชาติได้ และพูดภาษาอังกฤษติดสำเนียงไทย ทำให้ชาวต่างชาติเกิดความสับสน บุคลากรคน ไทยในโรงเรียนจึงมีความต้องการและมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมในประเด็นการพูด และการฟัง โดยการพูดคุยกับชาวต่างชาติมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น **ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล (๒๕๕๙:๑๑๖-๑๑๘)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ ประกอบร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบผลการวิจัยที่ สะท้อนให้เห็นความต้องการเรียนเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพิ่มเติมว่า ผู้ประกอบการมี ความต้องการเกี่ยวกับเนื้อหา ได้แก่คำศัพท์และบทสนทนาเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษมากที่สุด และมีความ ต้องการในการพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษมากที่สุด สอดคล้องกับ **อัญชลี อติ แพทย์ (๒๕๕๕:๔๔)** ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร เพื่อการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด สมุทรสงคราม พบว่า ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ ขาดความจำในเรื่องการใช้ ภาษาและคำศัพท์ ขาดทักษะในการพูด ทำให้ไม่กล้า หรืออายุที่จะสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ด้วยภาษาอังกฤษ นวมิน ประชานันท์ (๒๕๕๕:๑๑๗-๑๒๕) ที่พบว่า ทักษะการพูดและการฟังมีความ จำเป็นในการทำงานสำหรับบุคลากรการท่องเที่ยวที่ทำงานในบริษัททัวร์ ๕ แห่ง คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภูเก็ต สมุย และพัทยา รองลงมา คือ ทักษะการอ่านและการเขียน **สุนิดา ปานดำรงสถิตย์ (๒๕๕๖:๓๗)** ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถานประกอบ ธุรกิจโรงแรมจังหวัดปทุมธานี พบว่า การใช้ทักษะภาษาอังกฤษ ด้านการพูด การอ่าน การฟัง การ เขียน พบว่าส่วนใหญ่ใช้ ทักษะในด้านการพูดมากที่สุดและใช้ในด้านการเขียนน้อยที่สุด มีการใช้

ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับลูกค้ามากที่สุด และใช้การสื่อสาร กับเพื่อนร่วมงานน้อยที่สุด **ยุพารณณ์ พิริยศิลป์ (๒๕๕๗:๒๔)** ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษที่จำเป็นและสำคัญในสาขาอาชีพจากกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน มีความจำเป็นเท่า ๆ กันในสาขาอาชีพทางการท่องเที่ยว

๒. ชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยตนเองของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

ชุดสื่อการเรียนรู้กำหนดโดยความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนโดยเป็นการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ จึงสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ได้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า แหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติมควรเป็นการศึกษาด้วยตนเองด้วยการใช้ตำรา หรือคู่มือเป็นหลัก เนื่องจากมีเวลาในการทำงานที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งประชากรกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเป็นผู้สูงอายุ ไม่มีความสันทัดในการใช้สื่อ เทคโนโลยี ชุดสื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และรูปแบบกำหนดโดยความต้องการของผู้เรียนที่เน้นบริบทด้านธุรกิจท่องเที่ยว เช่น การต้อนรับและการรับจองห้องพัก การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และการแจ้งออกจากที่พัก เนื้อหาทั้งหมดจึงมีความเหมาะสม สอดคล้องกับระดับของผู้เรียน สอดคล้องกับ **ฮัทชินสัน และ วอเตอร์ส (Hutchinson & Waters, ๒๐๑๐)** ซึ่งกล่าวว่า ในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีความแตกต่างจากการเรียนภาษาอังกฤษทั่วไปทั้งในด้านผู้เรียนซึ่งส่วนมากเป็นผู้ใหญ่และในด้านเวลาที่มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน แน่นนอน และกล่าวว่า กระบวนการในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ มีกระบวนการเริ่มต้นจากการพิจารณาถึงความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญ และ **นูแนน (Nunan, ๑๙๙๘)** ที่ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนเป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการออกแบบหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการเปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความรู้ก่อนการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑๙.๐๓ และมีความรู้หลังการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓๔.๘๐ เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test มีค่าเท่ากับ ๒๔.๒๐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ชุดสื่อการเรียนรู้ไปพร้อมกับการทำงานสลับกัน เมื่อมีลูกค้าผู้เรียนก็ทำงาน เมื่อว่างจากลูกค้าก็เรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยชุดสื่อการเรียนรู้ซึ่งเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่กล่าวไว้ใน **สุเมธ แยมานุ (๒๕๕๒: ๑๑-๑๘)** ว่า เป็นการเรียนแบบบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL) ในรูปแบบของการเรียนสลับกับการทำงาน (Sandwich Course) มีลักษณะการกำหนดระยะเวลาทำงานสลับกับการเรียน การเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่เน้นประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (Work – based Learning) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ทำงานในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีโอกาสประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนรู้จากชุดสื่อการเรียนรู้กับทักษะการทำงาน และทักษะวิชาชีพ ได้เรียนรู้ชีวิตการทำงานจริง ฉะนั้น ประชากรกลุ่มตัวอย่างจึงสามารถเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษจากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ความคิดเห็นของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นในระดับดีทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณารายประเด็นในแต่ละด้านมีข้อควรอภิปราย ดังนี้

๓.๑ ด้านเนื้อหา

เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าทุกประเด็นในด้านนี้ ($\bar{X} = ๔.๕๓$) ซึ่งในด้านนี้สัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระดับการศึกษา ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย (ร้อยละ ๔๖.๗๐)) มีผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ ๔๓.๓๐) พอใช้และควรปรับปรุง มีค่าเท่ากัน (ร้อยละ ๒๖.๗๐) ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) อีกทั้งไม่ได้ศึกษาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มเติม (ร้อยละ ๙๓.๓๐) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผลการประเมินประเด็นเนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ จึงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ ของด้านนี้ อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X} = ๔.๓๐$) ในด้านนี้ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความเพียงพอของทักษะภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าภาษาอังกฤษไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) ซึ่งทำให้ความต้องการเนื้อหาชุดสื่อการเรียนรู้ไม่มีเพียงพอต่อความต้องการ

๓.๒ ด้านภาษา

คำสั่งใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจน ($\bar{X} = ๔.๕๓$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจนมีค่าเฉลี่ยรองลงมา (๔.๔๐) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ที่ทีศนา แซมมณี (๒๕๔๕:๑๗) ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีไว้ว่า ผู้สอนควรสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์มาก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเก่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและ ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความถูกต้องและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง ($\bar{X} = ๔.๒๐$) ตามลำดับ

๓.๓ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา

ความยากง่ายของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๔.๕๓) ในด้านนี้ กิจกรรมต่อเนื้อหาของชุดสื่อมีความเหมาะสม และปริมาณของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง อยู่ในระดับเดียวกัน ($\bar{X} = ๔.๒๗$) มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ กิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษาเป็นกิจกรรมที่จัดทำเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ภาษาและทบทวนความรู้ของตนเอง และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (๒๕๔๓:๓๘-๓๙) ให้ได้หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีไว้ว่า การเรียนรู้เกิดจากการกระทำและการสังเกตจากผู้อื่น จึงมีผลก่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ การเรียนรู้เริ่มจากสิ่งที่ย้ายไปหาสิ่งที่มีความสลับซับซ้อน และการเรียนรู้ จากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ การเรียนรู้ควรเริ่มจากทีละ

เล็กน้อย และเป็นตามลำดับขั้นตอน และ การฝึกหัด หมายถึง การทำพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง ซ้ำ ๆ เพื่อให้จำได้อย่างคงทน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญในการเรียนทักษะต่าง ๆ

๓.๔ ด้านการออกแบบ

ขนาดของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเหมาะสม และแบบและขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด(๔.๔๗) และรูปภาพประกอบมีความเหมาะสม (๔.๒๐) มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้รับการออกแบบเป็นแบบคู่มือสำหรับพกพา โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น คำศัพท์ ประโยค บทสนทนา ตัวอย่างการใช้ แบบฝึกหัดท้ายหน่วยเรียน และเฉลย เพื่อความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนทุกเพศทุกวัย และสะดวกในการพกพาติดตัวและสามารถใช้ศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์แหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติมที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างใช้ ได้แก่ ตำราหรือคู่มือ (ร้อยละ ๑๓.๓๐) และสอดคล้องกับ **สุนันทา แก้วพันธ์ช่วง (๒๕๕๓:๗๐)** ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้กิจกรรมทางภาษาเพื่อการสื่อสาร พบว่าบุคลากรด้านการท่องเที่ยวต้องการมากที่สุด คือ สื่อหรืออุปกรณ์ในการส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษที่มีขนาดเล็ก ประเภทหนังสือเล่มเล็กหรือหนังสือพกพาฉบับกระเป๋าที่มีขนาดกะทัดรัด สะดวกต่อการพกพา และ อัญชลี อติแพทย์ (๒๕๕๓:๕๕-๕๘) กล่าวรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ผู้ให้บริการ ต้องการ พบว่าผู้ให้บริการสนใจการใช้สมุดภาพคำศัพท์ คำศัพท์บทสนทนา เทปบันทึกเสียง ซีดี/วีซีดี ฝึกพูดด้วยตนเอง และโครงการเรียนรู้รายบุคคล โดยผู้ให้บริการต้องการสมุดภาพคำศัพท์สนทนามากที่สุด โดยสมุดภาพนั้น มีคำศัพท์หรือคำอธิบายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษประกอบ และจัดทำเป็นเล่มแยกตามกลุ่มอาชีพ

๓.๕ ด้านการใช้ประโยชน์

ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสะดวกต่อการนำไปใช้ในทุกสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.47$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาได้แก่ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.40$) และชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจมี ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

บรรณานุกรม

ลลิตา ภูทอง. การสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่และ

เชียงราย. รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๓

วิภาวัลย์ วรพุฒิพงศ์ (๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑), **เศรษฐกิจเชียงใหม่โตต่อเนื่อง**, ฐานเศรษฐกิจ คั่นเมื่อ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.thansettakij.com/content/304375>

สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**

แห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559), (กรุงเทพฯ:สำนักนายกรัฐมนตรี, 2554) หน้า ๖๖

อัญชลี อติแพทย์, **รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทาง**

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. (วารสาร

วิจัยและพัฒนา ปีที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,๒๕๕๔)
สุมิตร อังวัฒนกุล, **วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ**, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๓๕)

Asher, J.J., **Learning Another Language through Action**, (Sed Los Gatos Calif: Sky
Production, 1983)

Hymes, D.H. **On the communicative competence in communicative approach to
language teaching**, (London: Oxford, 1981) p. 269-293

ภาคผนวก ข
กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. กิจกรรมด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

๑.๑ สามารถนำกระบวนการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชา เช่น รายวิชาการพูดภาษาอังกฤษที่สาธารณะ รายวิชาภาษากับการสื่อสาร รายวิชาระบบความหมายของภาษาอังกฤษ รายวิชาระบบเสียงของภาษาอังกฤษ รายวิชาภาษาอังกฤษขั้นสูง รายวิชาสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในประเทศไทย และรายวิชาเทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๒ สามารถนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์แผนงานพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนแบบองค์รวม และด้านการจัดการภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยความร่วมมือของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เทศบาลป่าเมี่ยง อำเภอตอยสะเก็ด พัฒนาชุมชนอำเภอตอยสะเก็ด และ ชุมชนท่องเที่ยว อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๒. กิจกรรมด้านการพัฒนากิจกรรมของผู้ประกอบการธุรกิจในชุมชนท่องเที่ยว

๒.๑ สามารถพัฒนาโครงการมีคฤหบดีชุมชมท่องเที่ยวแก่เด็กและเยาวชนร่วมกับมหาวิทยาลัยที่สนใจ ในด้านต่างๆ เช่น ด้านหลักสูตรมีคฤหบดีชุมชม ด้านการจัดการเรียนการสอน มีคฤหบดีด้านภาษาต่างประเทศ

๒.๒ สามารถพัฒนาและต่อยอดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนามัคคุเทศก์ชุมชมท่องเที่ยวของมหาวิทยาลัยภาคีรัฐ และเอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ สามารถพัฒนาและต่อยอดโครงการเกษตรอินทรีย์และการปลูกพืชผักสวนครัวในแผนงานส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๔ สามารถต่อยอดกิจกรรมชมรมท่องเที่ยวในชุมชน สร้างรายได้ สร้างอาชีพ เกิดความมั่งมี มั่งคั่งและยั่งยืนในชุมชน

๒.๕ สามารถพัฒนากิจกรรมลดรายจ่ายเพิ่มรายได้จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

๒.๖ สามารถนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนไปเผยแพร่ให้ชาวไทย และชาวต่างประเทศ

๓. กิจกรรมด้านวิชาการ

๓.๑ การจัดทำแผนพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน แผนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน แผนการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว แผนการส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในชุมชน ของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีการทำแผนการดำเนินงานร่วมกันหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เทศบาลตำบลป่าเมี่ยง อำเภอตอยสะเก็ด พัฒนาชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว อำเภอตอยสะเก็ด สถาบันการศึกษา รวมไปถึงองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและชาวบ้านในชุมชน

ภาคผนวก ค
ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมา
และผลที่ได้รับของโครงการ

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรล วัตถุประสงค์	โดยทำให้
ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน	ทราบข้อมูลความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน	ข้อ ๑	การจัดสร้างเครื่องมือแบบสอบถามและแบบสำรวจและทักษะภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนประเด็นที่ต้องการพัฒนา
การจัดการอบรมการเรียนรู้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน	ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติ เพื่อส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชน	ข้อ ๒	สร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารกับชาวต่างประเทศตลอดถึงสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนเพื่อเกิดเป็นพลังชุมชนในการห่วงแหนวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของตนเอง
การประเมินความพึงพอใจการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน การจัดเวทีเรียนรู้ ทบทวน ติดตาม สรุปผลการอบรม เพื่อสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับชุมชนผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว	การสร้างความเชื่อมั่นในสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการจัดการตนเอง โดยการสร้างเสริมกลไกที่เหมาะสมและรูปแบบการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อการดำเนินชีวิตและบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม	ข้อที่ ๓	เกิดองค์ความรู้การเรียนรู้ร่วมกันจากการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามกำกับ ประเมินผลและชื่นชมผลจากการปฏิบัติ

ภาคผนวก ง เครื่องมือวิจัย

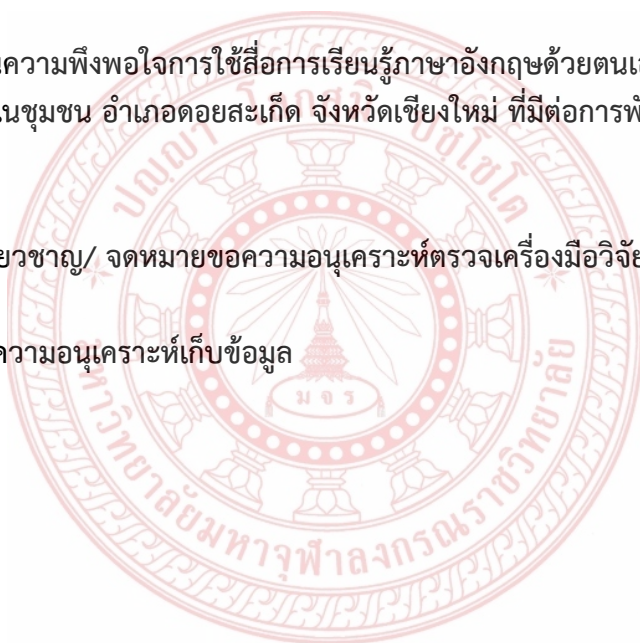
๑. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่

๒. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

๓. แบบประเมินความพึงพอใจการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

๔. รายนามผู้เชี่ยวชาญ/ จดหมายขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

๕. จดหมายขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

๑. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว
 ในชุมชน ภายใต้การวิจัย การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร
 ภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะแก
 จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงตามความเป็นจริง
 เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว และเติมข้อมูลลงในช่องคำตอบสำหรับตัวเลือกบางข้อ

ชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม :

๑. เพศ

() ชาย () หญิง

๒. อายุ

() ไม่เกิน ๒๕ ปี () ๒๖-๓๐ ปี () ๓๑-๓๕ ปี
 () ๓๖-๔๐ ปี () ๔๑-๔๕ ปี () ๔๖-๕๐ ปี
 () ๕๑-๕๕ ปี () ๕๖-๖๐ ปี () มากกว่า ๖๐ ปี

๓. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

() ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น
 () มัธยมศึกษาตอนปลาย () ปวช. / ปวส.
 ()ปริญญาตรี สาขา

() สูงกว่าปริญญาตรี สาขา

() อื่นๆ

๔. ระยะเวลาที่ท่านได้ศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียน

() ๑-๒ ปี () ๓-๔ ปี () ๕ ปีขึ้นไป

ตอนที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟังและการพูด) ผู้ประกอบธุรกิจ
 ท่องเที่ยวในชุมชน

๑. ท่านคิดว่าทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การพูดและการฟัง) ของท่านอยู่ในระดับใด

() ดีมาก () ดี () ปานกลาง () พอใช้ () ควรปรับปรุง

๒. ท่านคิดว่าทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การพูดและการฟัง) ของท่านเพียงพอต่อความ
 ต้องการใน การสื่อสารหรือไม่

() เพียงพอ

() ไม่เพียงพอ เพราะ.....

๓. ปัจจุบันท่านกำลังศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมหรือไม่

- () ใช่ (โปรดระบุหลักสูตรหรือวิธีการ).....
 () ไม่

๔. ท่านเคยศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งใดบ้าง

- () สอบถามผู้รู้หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ
 () ศึกษาด้วยตนเองผ่านตำราหรือคู่มือ
 () ศึกษาด้วยตนเองผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน

ตอนที่ ๓ การสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับประเด็น/หัวข้อทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ใช้ในการประกอบการธุรกิจร้านอาหารที่ต้องการพัฒนาดังต่อไปนี้

๕=มากที่สุด ๔=มาก ๓=ปานกลาง ๒=น้อย ๑=น้อยที่สุด

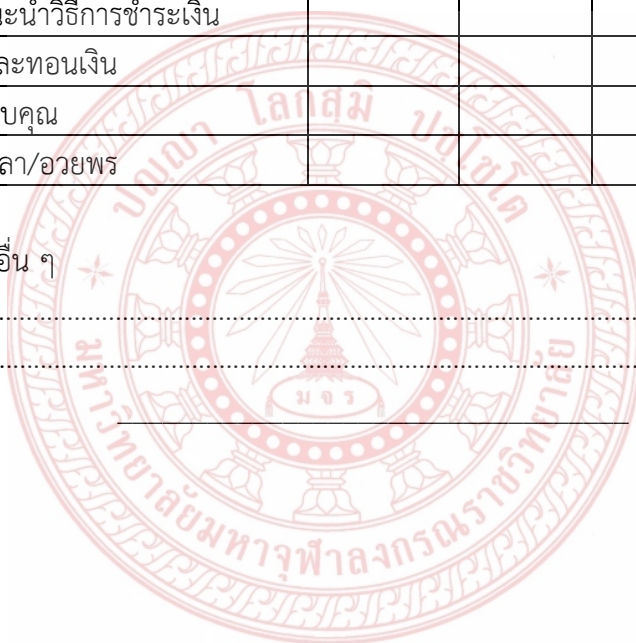
ประเด็นการสอบถาม	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๑. การต้อนรับและการรับจองห้องพัก					
๑.๑ การกล่าวต้อนรับ					
๑.๒ การรับจองห้องพัก					
๑.๓ การรับจองห้องพักผ่านโทรศัพท์					
๑.๔ การตอบรับการสำรองห้องพัก					
๒. การแนะนำและให้ข้อมูลที่พักร					
๒.๑ การลงทะเบียนห้องพัก					
๒.๒ การชี้แจงราคาห้องพัก					
๒.๓ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสถานที่พักร					
๒.๔ การแนะนำรายละเอียดการเข้าพัก					
๓. การบริการอาหารและเครื่องดื่ม					
๓.๑ การแนะนำเมนูอาหารท้องถิ่น					
๓.๒ การอธิบายส่วนประกอบอาหารท้องถิ่น					
๓.๓ การบอกถึงรสชาติอาหาร					
๓.๔ การแนะนำเครื่องดื่ม					
๔. การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว					

ประเด็นการสอบถาม	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๔.๑ การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ในจังหวัด					
๔.๒ การบอกเส้นทางและวิธีการเดินทาง					
๔.๓ การแนะนำของฝากและของที่ระลึก					
๔.๔ การบอกราคาและการต่อรองราคา					
๕.การแจ้งออกจากที่พัก					
๕.๑ การแจ้งออกและถามรายละเอียดค่าที่ พัก					
๕.๒ การบอก/แนะนำวิธีการชำระเงิน					
๕.๓ การรับเงินและทอนเงิน					
๕.๔ การกล่าวขอบคุณ					
๕.๕ การกล่าวคำลา/อวยพร					

๖. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

๒. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบ
ธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

แบบทดสอบทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารใช้ประเมินก่อนและหลังการใช้บทเรียนการ
ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ
ท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ แบบทดสอบการพัฒนาทักษะการ
สื่อสารภาษาอังกฤษมีจำนวนทั้งหมด 50 ข้อ

คำชี้แจง

Part I (30 items)

Direction: Choose the best answer (จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด)

1. At 6.00 am, we sayto greet each other.
 - a. Good morning
 - b. Good afternoon
 - c. Good evening
 - d. Goodbye
2. **Staff:** Good morning. My name is Somsri Chairatana.
Customer:My name is Jack Robertson.
 - a. Hey!
 - b. Hi
 - c. Good morning
 - d. How are you?
3. คุณพบชาวอเมริกัน Mr. Jack Robertson ช่วงเย็น คุณจะทักทายว่าอย่างไร
 - a. Hi, how are you?
 - b. Hi, how are you doing?
 - c. Good morning, how are you?
 - d. Good evening, how are you?
4. **Staff:**?
Customer: We are five people.
 - a. How much is it?
 - b. How much does it cost?
 - c. How many people are there?
 - d. How many people are there in your group?
5. **Customer:** There are five people in our group. We need a table for five.
Staff:
 - a. Follow me, please.
 - b. Go ahead, please.
 - c. Take care, please.
 - d. Be careful, please.

6. At Ponggum Homestay.

Staff: Good afternoon, sir,.....?

Customer: Good afternoon, I would like to get some more water, please.

a. No, I'm not. I'm too busy.

b. Just fine, thanks.

c. Can I help you?

d. How have you been?

7. **Customer:** Good afternoon. Is that Doisaket restaurant?

Staff: Good afternoon. Yes, it is.

Customer: I would like to order two chicken fried rice. We will arrive at your restaurant in 5 minutes.

Staff: Great, we can certainly help you with that.

a. May I help you?

b. What should I do for you?

c. How can I help you?

d. All are correct.

8. **Staff:**

Customer: I'd like to have a room for two people for the 29th June.

a. Can I help you, sir?

b. What would you like to do?

c. What do you want?

d. Why do you want?

9. **Receptionist:** Good morning, Doisaket homestay. May I help you?

Customer: Yes, please. I'd like to book a room for next week.

Receptionist:

Customer: A Twin room please.

a. What would you like to order?

b. Would you like me to keep the room for you?

c. Would you like a single or double room?

d. What can I do for you?

10. **Customer:** I'd like to try some local food. What would you recommend?

Staff:

a. I should try spicy food.

b. Babecued chicken and Papaya salad.

- c. It's spicy food.
- d. I think you'd like local food.

11. **Staff:** This is menu, please.

Customer: Thank you. Let me have a look for a few minutes.

Staff:

- a. Just a second, please.
- b. It is one hundred and fifty baht please.
- c. Anything else.
- d. I will be back in a few minutes to take your order.

12. **Customer:** Could you tell me where the toilet is?

Staff:

- a. Go straight and turn left. It will be on your right.
- b. It is very interesting.
- c. I don't know.
- d. It is not available here.

13. What is it called?

- a. It's chicken coconut soup
- b. It's fish and vegetables in hot spicy soup
- c. It's soup with chicken and vegetables
- d. It's minced pork salad with lime juice

14. What is it called?

- a. Steamed fish
- b. Bamboo shoot Salad with pickled
- c. Minced pork salad with lime juice
- d. Papaya salad

Part II (15 items)

Direction: Match the words in the left column with their meanings in the right column. (จงจับคู่คำที่อยู่ด้านซ้ายและคำที่อยู่ด้านขวาที่มีความหมายตรงกัน)

	16. Hostel	a. ร้านซั๊กแห้ง
	17. Homestay	b. สถานที่ตากอากาศ
	18. Townhouse	c. ร้านกาแฟ
	19. Internet access	d. ที่พักอาศัยประเภทบ้านที่สร้างติดกัน
	20. Resort	e. สระว่ายน้ำ
	21. Laundry	f. เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต
	22. Coffee shop	g. สัญญาณเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย
	23. Saloon and beauty	h. ที่พักราคาถูกสำหรับวัยรุ่น
	24. Wi-Fi	i. ร้านเสริมสวย
	25. Swimming pool	j. ที่พักอยู่ร่วมกับเจ้าของบ้าน

Types of room

	26. Single room	a. ห้องที่มี 2 เตียงสำหรับพักได้ 2 คน
	27. Double room	b. ห้องชุดพิเศษที่มีห้องนั่งเล่นอยู่ด้วย
	28. Twin room	c. ห้องรวมอาหารเช้าและเที่ยง
	29. Suite	d. ห้องสำหรับพักคนเดียว / ห้องเดี่ยว
	30. Half board	e. ห้องที่มีเตียงขนาดใหญ่สำหรับนอนได้ 2 คนห้องคู่

Part III (15 items)

Direction: Match the words in the left column with their meanings in the right column. (จงจับคู่คำที่อยู่ด้านซ้ายและคำที่อยู่ด้านขวาที่มีความหมายตรงกัน)

Tastes

.....	31. รสเปรี้ยว	a. sweet
.....	32. รสหวาน	b. bland
.....	33. รสเค็ม	c. bitter
.....	34. รสจืด	d. sour
.....	35. รสขม	e. salty

Beverage

.....	36. น้ำกระเจี๊ยบ	a. Water
.....	37. น้ำอ้อดลม	b. Tea
.....	38. น้ำเปล่า	c. Soft drink
.....	39. กาแฟ	d. Roselle juice
.....	40. ชา	e. Coffee

Tourist place

.....	41. น้ำพุร้อน	a. Grilled
.....	42. ถ้ำ	b. Steamed
.....	43. วัด	c. Simmered
.....	44. น้ำตก	d. Toasted
.....	45. อุทยานแห่งชาติ	e. Fried

Souvenir

.....	46. กระเป๋า	a. Mulberry paper
.....	47. เสื้อผ้าต่างๆ	b. Wood carving
.....	48. ไม้แกะสลัก	c. Handbag
.....	49. ผ้าไหม	d. Clothes
.....	50. กระดาษสา	e. Thai silk

๓. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัด เชียงใหม่

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบประเมิน 5 ระดับ ขอความอนุเคราะห์ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องผลความคิดเห็น โดย 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

รายการ	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
1.2 เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วน					
1.3 เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่					
1.4 การจัดลำดับของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเหมาะสม					
2. ด้านภาษา					
2.1 คำสั่งที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจน					
2.2 ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจน					
2.3 ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความถูกต้องและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง					
3. ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา					
3.1 กิจกรรมต่อเนื้อหาของชุดสื่อมีความเหมาะสม					
3.2 ปริมาณของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง					
3.3 ความง่ายของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง					
4. ด้านการออกแบบ					
4.1 ขนาดของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเหมาะสม					
4.2 รูปภาพประกอบมีความเหมาะสม					
4.3 แบบและขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม					
5. ด้านการใช้ประโยชน์					
5.1 ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ					
5.2 ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจ					
5.3 ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสะดวกต่อการนำไปใช้ในทุกสถานการณ์					

ขอขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับการอนุเคราะห์ข้อมูลของท่าน

๔. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจและประเมินเนื้อหาบทเรียนและแบบทดสอบสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน:
กรณีศึกษา อำเภอต๋อยสะแกckett จังหวัดเชียงใหม่

๑. ดร.พิสิฐฐ์ โคตรสุโพธิ์

Ph.D. (Philosophy)

Delhi University, India

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาปรัชญา

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตเชียงใหม่

๒. ดร. รณวีร์ พาผล

Ph.D. (Linguistics)

Delhi University, India

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ภาควิชาภาษาตะวันตก

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

๓. อาจารย์เฉลิมพงษ์ ทำงาน

ศษ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ)

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการ

สื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

วิทยาเขตภาคพายัพ

ที่ พิเศษ/๒๕๖๑

๗ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. โครงการงานวิจัย	จำนวน	๑	ชุด
	๒. เครื่องมือวิจัย	จำนวน	๑	ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนิก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์เพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ Development of Self-access Learning Packages to Enhance Communicative English Skills of Community Tourism Entrepreneurship: A Case Study of Doi Saket District, Chiangmai Province”

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในลักษณะงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ดังเอกสารแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์,ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่

ที่ พิเศษ/๒๕๖๑

๗ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. รณวีร์ พาผล

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. โครงการงานวิจัย	จำนวน	๑	ชุด
	๒. เครื่องมือวิจัย	จำนวน	๑	ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนิก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์เพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ Development of Self-access Learning Packages to Enhance Communicative English Skills of Community Tourism Entrepreneurship: A Case Study of Doi Saket District, Chiangmai Province”

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในลักษณะงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ดังเอกสารแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์,ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่

ที่ พิเศษ/๒๕๖๑

๗ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร อาจารย์เฉลิมพงษ์ ทำงาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. โครงการงานวิจัย	จำนวน	๑	ชุด
	๒. เครื่องมือวิจัย	จำนวน	๑	ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนิก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์เพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ Development of Self-access Learning Packages to Enhance Communicative English Skills of Community Tourism Entrepreneurship: A Case Study of Doi Saket District, Chiangmai Province”

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในลักษณะงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ดังเอกสารแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริปริยัตยานุศาสตร์,ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่

๕. จดหมายขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ พิเศษ/๒๕๖๑

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนิก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์เพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ Development of Self-access Learning Packages to Enhance Communicative English Skills of Community Tourism Entrepreneurship: A Case Study of Doi Saket District, Chiangmai Province”

ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เพื่อให้นักวิจัยลงพื้นที่ศึกษาและขอแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสิริปริยัตยานุศาสตร์,ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่

ภาคผนวก จ
รูปภาพกิจกรรมดำเนินการวิจัย

ภาคผนวก จ
รูปภาพประกอบกิจกรรมดำเนินการวิจัย

๑.การอธิบายโครงการวิจัยและสำรวจความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษของชุมชน

๑.การจัดโครงการอบรมครั้งที่ ๑

๑.การจัดโครงการอบรมครั้งที่ ๒

๓. อบรมการใช้คู่มือและทดสอบหลังเรียน

ภาคผนวก ฉ
แบบสรุปโครงการวิจัย

แบบสรุปโครงการวิจัย
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัญญาเลขที่	MCU RS 610761209
ชื่อ	การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่
ผู้จัดทำโครงการ	ดร. เดชา ตาละนีก และคณะ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โทร ๐๙๗-๒๙๒๒๐๒๓ โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐๔๕๒
ความเป็นมาและความสำคัญ	การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่” เกิดขึ้นจากความสนใจที่จะสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เพื่อที่จะพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป
วัตถุประสงค์โครงการ	<p>๑) เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>๒) เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>๓) เพื่อประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่</p>
ผลการวิจัย	<p>ผลการสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการประกอบอาชีพ โดยเนื้อหาที่มีความต้องการ ได้แก่ (1) ด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (2) ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี) (3) ด้านการแจ้งออกจากที่พัก (4) ด้านการต้อนรับและการรับจองห้องพัก (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก) และ (5) ด้านการแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก (ทักษะด้านนี้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี)</p> <p>ผลพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในการออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐม</p>

ภูมิ โดยการลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความ ต้องการในการพัฒนาและผนวกองค์ความรู้และผนวกองค์ความรู้ที่ได้เข้ากับข้อมูลทุติยภูมิจากการ รวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์แล้วนำผลการวิเคราะห์มา สร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของของ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้จำนวนทั้ง ๕ หน่วย มีเนื้อหาที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความ ต้องการในการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

ผลประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวใน ชุมชน อำเภออดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความคิดเห็นต่อ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ (๑) ด้านเนื้อหา (๒) ด้านภาษา (๓) ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา (๔) ด้านการออกแบบ และ (๕) ด้านการใช้ประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๐$, $S.D = ๐.๓๖$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ผู้ประกอบธุรกิจ ท่องเที่ยวในชุมชนมีความคิดเห็นว่าคุณชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสะดวกต่อการนำไปใช้ในทุ กสถานการณ์ในระดับดีมาก ($\bar{X} = ๔.๕๗$, $S.D = ๐.๕๗$) และ เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ($\bar{X} = ๔.๕๓$, $S.D = ๐.๕๗$) อยู่ในระดับดีมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นในระดับดีทุกด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการใช้ ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๗ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๔ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๙ ด้าน ภาษา มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๔ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๒

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย:	ดร.เดชา ตาละนีก Dr. Decha Talanuek
ประวัติการศึกษา:	พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) , M.A. (Linguistics), Ph.D. (Linguistics)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โทร. ๐๕๓ – ๒๗๕๑๔๙ ต่อ ๒๐๑, ๐๙๗-๒๙๒๒๐๒๓
ผลงานตีพิมพ์:	๑. Reading comprehension Skills of Class XII Students in Government and Buddhist Schools - A Comparative Study, Pune Research Scholar: An International Multidisciplinary Journal, 2016, p.1 ๒. Difference in English Language Ability: A Comparison between Government and Buddhist Schools in Chiang Mai Province, Thailand, LangLit: An International Peer-Reviewed Open Access Journal, 2016, p. 477 ๓. การบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษกับการทำงานของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี, แพร่:วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ๒๕๖๑
ผู้ร่วมวิจัย	
ชื่อ - นามสกุล:	พระครูใบฎีกาทิพพนากรณ์ ชยาภินนโท
ประวัติการศึกษา	พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) M.A. (Linguistics) University of Delhi, India
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โทร. ๐๕๓ – ๒๗๕๑๔๙ ต่อ ๒๐๑, ๐๙๗-๒๙๒๒๐๒๓
ผู้ร่วมวิจัย	
ชื่อ - นามสกุล:	นายปิ่น อะทะเทพ
ประวัติการศึกษา	พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) M.A. (Linguistics) University of Mysore, India

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - นามสกุล: ผศ.ดร.สำราญ ชันสำโรง
 ประวัติการศึกษา: พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) ป.ธ.๖
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี ๒๕๓๘
 M.A. (Linguistics) Deccan College, Pune, India. (1997)
 Ph.D. (English) the University of Pune, India. (2009)

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

๑. โครงการวิจัย “สภาพปัญหาและความต้องการในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ๑ของพระนิสิตชั้นปีที่ ๑ม.มหาจุฬา วช.เชียงใหม่” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๗
๒. โครงการวิจัย “การสอนภาษาอังกฤษเรื่อง “อดีตกาล” โดยใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๗
- ๓.โครงการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาพื้นฐานภาษาอังกฤษให้กับพระนิสิต ชั้นปีที่ ๑มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่” งบประมาณ ปี ๒๕๕๔
- ๔.โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวรรณกรรมล้านนาของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่” งบประมาณ ปี ๒๕๕๖
- ๕.โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” ปีงบประมาณ ๒๕๕๗
๖. โครงการวิจัยเรื่อง “สัมฤทธิ์ผลโปรแกรมการสอนหลักปฏิบัติสมาธิภาวนาแก่ชาวต่างประเทศด้วยภาษาอังกฤษ” ปีงบประมาณ ๒๕๕๘
๗. โครงการวิจัยเรื่อง “ล้านนา คติ ความเชื่อ และสหวิทยาการ โดยนักวิชาการตะวันตก” ปีงบประมาณ ๒๕๕๙

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - นามสกุล: ผศ.ดร.วิสุทธิชัย ไชยสิทธิ
 ประวัติการศึกษา: พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) เกียรตินิยมอันดับ๑,
 M.A. (English), Ph.D. (English)
 ตำแหน่งปัจจุบัน: ประธานหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
 โทร. ๐๕๓ - ๒๗๕๑๔๙ ต่อ ๒๐๑, ๐๘๓-๙๔๕๑๒๙๙

ประสบการณ์การวิจัย

๑. ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง “ทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของพระนิสิตชั้นปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๐ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๐

๒. ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการออกเสียงปัญหาพยัญชนะภาษาอังกฤษ สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ ๑-๒ ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๕๑” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๑

๓. ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง “ศึกษาสมรรถภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” สนับสนุนงบประมาณจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๒

๔. หัวหน้างานวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์การใช้เทคนิคการสอนภาษาอังกฤษแบบ SQ๔R ของนิสิตชั้นปีที่ ๒ วิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่” สนับสนุนงบประมาณจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๕

๕. หัวหน้างานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม: กรณีศึกษา นิสิตสาขาภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่”. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

๖. ผู้ร่วมงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

๗. ผู้ร่วมงานวิจัยเรื่อง “สัมฤทธิ์ผลโปรแกรมการสอนหลักปฏิบัติสมาธิภาวนาแก่ชาวต่างประเทศด้วยภาษาอังกฤษ” สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

๘. หัวหน้างานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนิสิตชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่” มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ๒๕๕๙.